

**ANNELERİN ÖZGECİ SUÇ KORKUSUNU ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN
İNCELENMESİ**

ERTUĞRUL TALU

DOKTORA TEZİ

ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ ANABİLİM DALI

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN, 2015

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakkı saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 24 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: ERTUĞRUL
Soyadı: TALU
Bölümü: ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ
İmza:
Tezli Tarihi: 02.07.2015

TEZİN

Türkçe Adı: Annelerin Özgeci Suç Korkusunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

İngilizce Adı: Examination Of The Factors That Affect The Altruistic Fear Of Crime That Mother

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Ertuğrul TALU

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Ertuğrul Talu tarafından hazırlanan “Annelerin Özgeci Suç Korkusunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Neslihan AVCI

.....

Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı

Gazi Üniversitesi

Başkan:

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Üye:

.....

Tez Savunma Tarihi: / /

Bu tezin Çocuk Gelişimi Eğitimi Anabilim Dalı’nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

.....

TEŞEKKÜR

Öncelikle doktora çalışmam boyunca benden desteğini esirgemeyen her konuda fikir ve önerilerinden yararlandığım tez danışmanım Doç.Dr.Neslihan AVCI'ya, tez izleme komitesi üyelerimden Doç.Dr.Arif ÖZER'e ve Yrd.Doç.Dr.Özlem ERSOY'a teşekkürü bir borç bilirim.

Ayrıca tezimin her aşamasında fikirlerinden yararlandığım değerli arkadaşım ve meslektaşım Yrd.Doç.Dr.Dilek GENÇ TANIRIM'a, yine Ülkemizde suç korkusu konusunda önemli çalışmaları olan ve değerli fikirleriyle tezime katkı sağlayan Dr.Mehmet KUL'a, dil bilgisi düzeltmelerini yapan Türkçe öğretmeni Salih ŞENTÜRK ve yine tezin baskı ve dizgi düzenlemelerinde katkı sağlayan Mustafa KÖROĞLU'na çok teşekkür ederim.

Son olarak bende sonsuz emeği ve desteği olan ailemin bütün fertlerine teşekkürlerimi sunarım.

**ANNELERİN ÖZGEÇİ SUÇ KORKUSUNU ETKİLEYEN
FAKTÖRLERİN İNCELENMESİ
(Doktora Tezi)**

**Ertuğrul TALU
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Haziran, 2015**

ÖZ

Bu araştırmada annelerin özgeci suç korkusunu etkileyen faktörlerin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 2015 yılında Kırşehir il merkezinde ikamet eden 3-6 yaş çocuğa sahip 1035 anne oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılacak suç korkusu ölçeğinin geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yapmak için iki ayrı grup, asıl uygulama kısmını yapmak içinde ayrı bir grup olmak üzere toplam üç farklı örneklem grubuyla çalışılmıştır. Araştırma genel tarama modelinin türlerinden olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Araştırmada kullanılacak suç korkusu ölçeğinin geliştirilmesi aşamasında öncelikle konuyla ilgili alan yazın taraması yapılmış, ardından oluşturulan madde havuzu uzman görüşleri değerlendirmesi alınarak son haline kavuşturulmuş ve araştırmada kullanılmıştır. Ayrıca çalışmanın yordayıcı değişkenlerine ilişkin verileri elde etmek içinde “Kişisel Bilgi Formu” kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlilik ve çapraz geçerlilik çalışması için iki ayrı çalışma grubunda açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmış, ardından her iki açımlayıcı faktör analizinden elde edilen faktör yükleri arasındaki benzerlik için Tucker’ın uyum katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca bu araştırmada her iki çalışma grubuna uygulanan ölçme aracıyla ilgili ayrı ayrı Cronbach alfa güvenirlik katsayılarına diğer yandan ölçeğin ikinci bir güvenirlik çalışması olarak ta test-tekrar test güvenirliklerine bakılmıştır.

Verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış, tüm analizler için anlamlılık düzeyi .05 olarak belirlenmiştir. Çalışmada suç korkusunun demografik değişkenlere göre farklılık gösterme durumunun araştırılması amacı ile t testi, tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) ve Welch testi kullanılmıştır. Demografik değişkenlerde ikili grupların (cinsiyet vb.) suç korkusunun karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, üç ve daha fazla grupların (yaş vb.) suç korkusunun karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi testi kullanılmıştır.

Verilerin analizi sonucunda annenin özgeci suç korkusunu etkileyen faktörlerden; Annenin yaşı, eğitim düzeyi, sahip olduğu çocuk sayısı ve sahip olunan çocuğun yaş ve cinsiyeti, annenin yaşadığı il ve mahalleyi güvenli bulma durumu, annenin kendisinin geçmiş suç

mağduriyeti deneyimi yaşıyıp yaşamama durumu, suça ilişkin haberleri öğrenme kaynakları ve televizyon izleme sürelerinin etkileri gibi değişkenlerin istatistiki olarak anlamlı sonuçlar verdiği ($p<0,05$) ve bu bağlamda annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu düzeyini etkilediği görülmüştür. Diğer yandan annenin mesleği, çocuğunun geçmiş suç mağduriyeti deneyimi yaşıyıp yaşamama durumu, kendisinin ya da çocuğunun geçmişte yaşadığı suç türü ve televizyondan günlük haber programlarını izleme sürelerinin ise istatistiki olarak anlamlı sonuçlar vermediği ($p>0,05$) görülmüştür.

Bilim Kodu:

Anahtar Kelimeler: Anne, Suç korkusu, Özgeci Suç Korkusu, Suç Korkusu Ölçeği

Sayfa Adedi: 173

Danışman: Doç. Dr. Neslihan AVCI

**EXAMINATION OF THE FACTORS THAT AFFECT THE
ALTRUISTIC FEAR OF CRIME THAT MOTHER
(Ph.D.Thesis)**

**Ertuğrul TALU
GAZI UNIVERSITY
INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES
June, 2015**

ABSTRACT

Purpose of this study is to examine the factors that affect the altruistic fear of crime that mother. Sample of the study consisted of 1035 mothers having child aged 3-6, who were residing in Kırşehir city center during 2015. A total of three different sample groups have been employed; two groups were used to test the validity and reliability of the “Fear of Crime Scale”, which would be used in the study, and another group for the main research.

The research was carried out according to the correlation survey design, which is one of the general survey design. While developing “Fear of Crime Scale”, which was used in the study, first the relevant literature has been reviewed, a draft item pool has been constructed, and then the item pool has been finalized through consulting the opinions of specialists and it was used in the research. In addition “Demographic Information Form” has been used in order to gather information about the predictor variables of the study.

Explanatory Factor Analysis (EFA) has been conducted on the first two samples for the validation and cross-validation of the scale, than Tucker’s congruence coefficient has been calculated to reveal the similarities between factor loads obtained from these two explanatory factor analysis. In addition, Cronbach's Alpha reliability coefficients of the scale administered to these two samples were calculated, moreover test-retest reliability of the scale has been checked as a second reliability analysis.

Data analyses have been performed using SPSS 21.0 software and the significance level was set as 0.05 for all analyses. T-test, one-way variance (One Way ANOVA) and Welch test were used to investigate the differentiation of fear of crime according to demographic variables. While comparing fear of crime of binary groups (gender, etc.) independent t-test was used, whereas the comparison of the groups containing three or more variables (age, etc.) was performed via one-way ANOVA test.

According to the results of the analysis, it has been found that the following demographic factors are statistically significant ($p < 0.05$) and affect the level of altruistic fear that mothers: age of the mother, education level of the mother, number of children that mother have, age and gender of the child, safety perception of the city and the neighborhood where the mother live, mother having past experience of crime victimization or not, the resources from which they learn crime news and time of watching TV. On the other hand, profession

of the mother, child having past experience of crime victimization or not, the type of the crime that the mother or the child had encountered in the past and the time spent on watching daily news from TV did not give statistically significant differences ($p>0.05$).

Science Code:

Key Words: Mother, Fear of crime, Altruistic Fear of crime, Fear of Crime Scale

Nr of Pages: 173

Advisor: Assoc.Prof. Dr. Neslihan AVCI

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xvi
SİMGELER VE KISALTMALAR	xvii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu	2
1.2.Araştırmanın Amacı	4
1.2.1.Araştırmanın Alt Amaçları	5
1.3.Araştırmanın Önemi.....	5
1.4.Sınırlılıklar.....	7
1.5.Varsayımlar	7
1.6.Tanımlar	7
BÖLÜM II.	9
KURAMSAL ÇERÇEVE.....	9
2.1. Suç Korkusu Kavramına Genel Bir Bakış	9
2.1.1.Korku	9
2.1.2. Suç Korkusu	10
2.1.3 Özgeci (Fedakarca) Korku (Altruistic Fear).....	12
2.2.Suç Korkusuna İlişkin Yaklaşımlar	14
2.2.1.Kriminolojik Yaklaşımlar	14
2.2.1.1.Bireysel Düzeydeki Suç Korkusu Yaklaşımları	15
2.2.1.1.1.Zayıflık (İncinebilirlik) Yaklaşımı	15
2.2.1.1.2. Suç Mağduriyeti Yaklaşımı.....	17
2.2.1.1.3. Suça ilişkin Kaygı Yaklaşımı	18
2.2.1.2.Toplumsal Düzeydeki Suç Korkusu Yaklaşımları.....	19
2.2.1.2.1. Sosyal Kontrol ve Sosyal Düzensizlik Yaklaşımı	19
2.2.1.2.2. Sosyal Problem Yaklaşımı.....	21
2.2.2.Sosyal Psikolojide Suç Korkusu Yaklaşımları	22
2.3.Suç Korkusunun Olumsuz Etkileri	23
2.4.Suç Korkusunun Ölçülmesi	27
2.5.Suç Korkusunu Etkileyen Faktörler	29
2.5.1.Yaş	29

2.5.2.Cinsiyet.....	31
2.5.3.Sosyo-Ekonomik Durum	34
2.5.4. Geçmiş Mağduriyet Deneyimleri.....	35
2.5.5.Medya.....	38
2.5.6.Çevresel Yapı.....	40
2.5.7.Toplumsal İlişkiler ve Komşuluk	42
2.5.8.Medeni Olmayan Davranışlar	43
2.5.9. Irk-Etnik Yapı.....	44
BÖLÜM III.....	47
İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	47
BÖLÜM IV	63
YÖNTEM.....	63
4.1.Araştırmanın Modeli	63
4.2. Evren ve Örneklem	63
4.2.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları Örnekleme	64
4.2.2. Araştırma (temel çalışma) Örnekleme	68
4. Verilerin Toplanması.....	72
4.4.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Geçerlik Çalışması.....	73
4.4.1.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Birinci Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları.....	74
4.4.1.2.Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İkinci Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları.....	78
4.4.1.3.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Çapraz Geçerlik Çalışması	80
4.4.2.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Güvenirlik Çalışması.....	81
4.4.2.1.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin İç Tutarlılık (Cronbach Alfa) Güvenirliği	81
4.4.2.2.Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Test Tekrar Test Güvenirliği	82
4.5.Verilerin Analizi.....	85
BÖLÜM V.....	87
BULGULAR VE YORUM.....	87
5.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeyine İlişkin Bulgular	87
5.2.Gruplar Arası Karşılaştırma Testlerine İlişkin Bulgular	90
5.2.1.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Yaşına Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	90
5.2.2.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Eğitim Düzeyine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	92
5.2.3. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Mesleğine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	95
5.2.4. Özgeci Suç Korkusunun Bir Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	96
5.2.5. Özgeci Suç Korkusunun İkinci Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	97
5.2.6. Özgeci Suç Korkusunun Üçüncü Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	98

5.2.7. Özgeci Suç Korkusunun Oturulan Mahalleyi/Semti Güvenli Bulma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	99
5.2.8. Özgeci Suç Korkusunun Yaşanan İli/İlçeyi Güvenli Bulma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	100
5.2.9. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	101
5.2.10. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türüne Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	102
5.2.11. Özgeci Suç Korkusunun Çocuğun Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	102
5.2.12.Özgeci Suç Korkusunun Çocuğun Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türüne Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular.....	103
5.2.13. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri Televizyondan Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	104
5.2.14. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri İnternette Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	105
5.2.15. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri Gazetelerden Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	106
5.2.16. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri Komşudan Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	107
5.2.17. Özgeci Suç Korkusunun Günlük Televizyon İzleme Süresine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	108
5.2.18. Özgeci Suç Korkusunun Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular	111
BÖLÜM VI.....	113
TARTIŞMA.....	113
6.1.Yaş – Özgeci Suç Korkusu İlişkisi.....	113
6.2.Eğitim- Özgeci Suç Korkusu İlişkisi	114
6.3.Meslek – Özgeci Suç Korkusu İlişkisi	115
6.4.Yaşanılan İl ve Mahalleyi Güvenli Bulma-Özgeci Suç Korkusu İlişkisi	116
6.5.Annenin Kendisinin Yaşamış Olduğu Geçmiş Mağduriyet Deneyimi ve Suç Türlerinin Özgeci Suç Korkusu İle İlişkisi.....	117
6.6.Çocuğun Yaşadığı Geçmiş Mağduriyet Deneyimi ve Suç Türlerinin Özgeci Suç Korkusu İle İlişkisi	118
6.7.Annenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı ,Yaşı ve Cinsiyeti ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki.....	119
6.8.Suçla İlişkin Haberleri Öğrenme Kaynakları ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki.....	120
6.9.Günlük Televizyon ve Haber Programlarını İzleme Süreleri ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki.....	121
BÖLÜM VII	123

SONUÇ VE ÖNERİLER.....	123
7.1. Sonuç	123
7.2. Öneriler	124
KAYNAKLAR	127
EKLER.....	142

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Birinci Çalışma Grubundaki Örneklemin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı.....	64
Tablo 2. İkinci Çalışma Grubundaki Örneklemin Demografik Dağılımı	66
Tablo 3. Üçüncü Çalışma Grubundaki (Temel Çalışma) Örneklemin Demografik Dağılımı	68
Tablo 4. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu	75
Tablo 5. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu	77
Tablo 6. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğine İlişkin Madde Faktör Yükleri.....	78
Tablo 7. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu	79
Tablo 8. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğine İlişkin Madde Faktör Yükleri.....	80
Tablo 9. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Cronbach Alfa Katsayısı.....	81
Tablo 10. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Cronbach Alfa Katsayısı	82
Tablo 11. Katılımcıların Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeylerinin Ön Test Son Test Betimsel İstatistikleri.....	82
Tablo 12. Ön Test-Son Test Maddelerinin İlişki Analizi	84
Tablo 13. Ön Test ve Son Test Maddelerinin Toplam Puan İle İlişki Analizi	85
Tablo 14. Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeyi.....	87
Tablo 15. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	90
Tablo 16. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	90
Tablo 17. Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi.....	91
Tablo 18. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması	91
Tablo 19. Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	92
Tablo 20. Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	93
Tablo 21. Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi.....	93
Tablo 22. Eğitim Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması	94
Tablo 23. Meslek Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	95
Tablo 24. Meslek Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması.....	95
Tablo 25. Bir Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	96

Tablo 26. İkinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	97
Tablo 27. Üçüncü Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	98
Tablo 28. Oturduğu Mahalleyi/Semti Güvenli Bulup Bulmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	99
Tablo 29. Yaşadığı İli/İlçeyi Güvenli Bulup Bulmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	100
Tablo 30. Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalıp Kalmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması.....	101
Tablo 31. Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türü Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	102
Tablo 32. Çocuğun Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalıp Kalmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması.....	103
Tablo 33. Çocuğun Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türü Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	104
Tablo 34. Suça İlişkin Haberleri Televizyondan Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	105
Tablo 35. Suça İlişkin Haberleri İnternette Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	106
Tablo 36. Suça İlişkin Haberleri Gazetelerden Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	107
Tablo 37. Suça İlişkin Haberleri Komşudan Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması	108
Tablo 38. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	109
Tablo 39. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	109
Tablo 40. Ortalamaların Eşitliği "Sağlam" Testi	110
Tablo 41. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması	110
Tablo 42. Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları	111
Tablo 43. Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması	112
Tablo 44. Anne Yaş Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi.....	149

Tablo 45. Anne Eğitim Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi	149
Tablo 46. Günlük Televizyon İzleme Süresi Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi.....	149

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.Kriminolojik Yaklaşımlar.....	14
Şekil 2. Faktörlerin Öz Değerlerine Ait Saçılma Diyagramı.....	81

SİMGELER VE KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
ANOVA	Analysis of Variance
ECPN	European Crime Prevention Network
KMO	Kaiser-Meyer-Olkin
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NCS	National Crime Scala
SPSS	Statistical Package For The Social Sciences
USAK	Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu
TCK	Türk Ceza Kanunu
TDK	Türk Dil Kurumu
TV	Televizyon

BÖLÜM I

GİRİŞ

Tüm dünyada ve Türkiye’de son yıllarda suç ve şiddet olaylarındaki meydana gelen çarpıcı artışlar bireylerde güvenliğe ilişkin kaygı ve korkuların da bu bağlamda artmasına neden olmaktadır.

Bireylerde herhangi bir suçun doğrudan ya da dolaylı mağduru olma durumu konuyla ilgili literatürde suç korkusu (**fear of crime**) olarak da adlandırılan bir korkunun oluşmasına neden olmaktadır.

Bireylerin yaşam kalitesine ve yaşam memnuniyetine doğrudan etki edebilen suç mağduriyeti ve mağduriyet korkusu, modern toplumun en önemli sorunlarından birisidir.

Toplumda suç oranlarında meydana gelen artışlara paralel olarak artış gösteren suç korkusunun, diğer taraftan suç oranlarındaki düşüşle birlikte düşmediği de bilinen bir gerçektir.

Herhangi bir suç eyleminin gerek bireylerde gerekse toplumun genelinde yaratmış olduğu olumsuz sonuçlar, kimi zaman suç türünün kendisinden daha büyük boyutta olabilmektedir. Suçu yaratan eylem gerçekleşip bitse bile ortaya çıkarmış olduğu etki, uzun süre devam edebilmektedir.

Sonuç olarak toplumsal bir problem olarak algılanan ve bireylerin yaşam kalitesini temelden sarsabilme gücüne sahip olan suç korkusunun bireyden başlayarak bireyin içinde yaşadığı topluma, toplumsal düzene ve ekonomiye kadar uzanan çok sayıda olumsuz etkisinin olduğu bilinen bir gerçektir.

Suç korkusunun bireylerin günlük rutin aktivitelerini etkileyebildiği; bireyler arası iletişimin kalitesini, bireylerin yaşam tarzlarını hatta hayat görüşlerini etkileyebileceği de düşünülmektedir. Aynı zamanda bu korku, bireylerin günlük yaşamlarının içine girmekte ve davranışlarını değiştirmelerine yol açabilmektedir. Örneğin, suç korkusu yaşamları

sebebiyle bireylerin seyahatleri, tüketim alışkanlıkları ve hatta çocuk bakımları bile bu durumdan olumsuz etkilenebilmektedir. İşte bu sebeple suç korkusunun, üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir.

Diğer yandan tüm dünyada uzun yıllar akademik anlamda yeteri kadar ele alınmamakla eleştirilen suç korkusu çalışmaları, her ne kadar son yirmi- otuz yıldır Amerika ve Avrupa da dikkatleri üzerine çekmeyi başarmış olsa da Türkiye açısından bu durum değerlendirildiğinde suç korkusu çalışmaları henüz yeteri kadar ele alınmamış ve gerekli önem verilmemiş yeni bir konu olarak bilinmektedir.

Bu bağlamda suç korkusuna neden olan etkileri incelemek, araştırmak; gerek bireysel gerekse de toplumsal yaşam ve düzen noktasında oldukça önemli bir çaba olacaktır. İşte bu çalışma; suç korkusunu etkileyen nedenleri kapsamlı şekilde ele alıp inceleyen, özellikle de kişilerin algıladıkları bireysel korkularının dışında çocukları için algıladıkları suça ilişkin korkularını ölçmeyi amaçlayan bir çalışmadır.

Bu açıdan da bu çalışmanın, Türkiye’de suç korkusu alanındaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1.Problem Durumu

Güvenlik ihtiyacı, geçmişten günümüze insanların en temel ihtiyaçlarından biri olarak varlığını sürdüren önemli bir ihtiyaçtır. Öyle ki, Abraham Maslow (1954); ihtiyaçlar hiyerarşisi sıralamasında, güvenlik ihtiyacını fiziksel ihtiyaçtan sonra gelen en önemli ihtiyaç olarak belirlemiştir.

Bronfenbrenner (1979)’in ekolojik perspektif modeli bağlamında durumu değerlendirdiğimizde, şayet bir toplumda bireyler güvenlikleri konusunda bireysel endişeler taşıyorlarsa bu durum bir süre sonra bireyin etkileşimde olduğu tüm çevreyi etkisi altına alacak ve toplumsal bir güvensizlik hissine dönüşecektir. Bunun sonucunda ise toplumda hızla yayılacak olan güvensizlik hisleri, giderek bireyler arasında tehlike ve korku enflasyonunun oluşumuna neden olacaktır. Bu durum ise toplumsal duyguların hasar görmesine yol açacaktır.

Toplumsal duyguların hasar görmesi ise alan yazında “kötü dünya sendromu” kavramı ile açıklanmaktadır (Tarhan, 2012).

”Son dönemlerde insanların dünyayı daha tehdit edici ve tehlikeli bir yer olarak algılamaya başladığını, karanlık ve kötülüklerle dolu gördüğünü, bundan dolayı da insanların gerçekte olduğundan daha fazla kendilerini güvende hissetmeme eğiliminde olduklarının” altını çizen Tarhan (2012) bu sendromu şöyle tanımlamaktadır:

Her an bir şiddete kurban gitme korkusu, korku filmlerinde yaşananların kişinin başına gelme ihtimali, nükleer veya biyolojik savaşın çıkabilmesi, bir virüsün bütün insanlığa bulaşması, Hollywood filmlerinde olan genetik sapma sonucu ortaya çıkan garip bir yaratığın insanlığı yok etmesi gibi ihtimaller; bunların gerçekleştiğini gören, düşünen insanoğlunu günden güne korkutuyor, karamsarlığa sürüklüyor. Böyle olunca da insanlar dünyayı eskiye kıyasla daha tehdit edici bir yer olarak görmeye başlıyor ve yaşama küsüyor. Bu da toplum ve birey psikolojisinde birtakım olumsuz etkilere neden oluyor.

Yaşadığı çevreyi ve dünyayı tehlikelerle dolu ve güvensiz bir yer olarak algılayan bireyler, bu durumu yaşamındaki önem verdiği diğer bireylere de yönelik bir tehdit olarak algılamaktadır. Hele de ebeveynler son yıllarda çocuklara yönelik işlenen suçlarda meydana gelen ciddi artışların etkisiyle çocuklarının güvenliği konusunda her geçen gün daha da çok korku duymaya başlamaktadır.

Herhangi bir suç eyleminin gerek bireylerde gerekse toplumun genelinde yaratmış olduğu olumsuz sonuçlar, kimi zaman suç türünün kendisinden daha büyük boyutta olabilmektedir. Suçu yaratan eylem, gerçekleşip bitse bile ortaya çıkarmış olduğu etki devam edebilmektedir. Bu olumsuz etkilerin başında da suçtan endişe duyma, suça karşı verilen tepki yani suç korkusu gelmektedir.

Herhangi bir suça maruz kalma ya da diğer bir ifadeyle suç mağduriyeti korkusu olarak nitelendirilen bu korku, literatürde suç korkusu olarak da yer almaktadır (Çardak, 2011).

Suç korkusu, bireylerin suç mağduriyeti konusunda algıladıkları savunmasız kalma hissi ile yakından ilişkili bireysel ve çevresel süreçlerin ortak bir ürünüdür (Wyant, 2008).

Ferraro (1995,S.22) ise suç korkusunu; “bireylerin bir suça ya da suç ile ilişkili gördüğü sembollere karşı geliştirdiği, duygusal endişe veya korku tepkisi” olarak tanımlamaktadır.

Suç korkusu ya da suç mağduriyeti korkusu ile toplumdaki bireylerin çeşitli suçlara yönelik gösterdikleri tepkiler ifade edilmektedir. Pain’e (2000) göre ise suç korkusu; bireylerin tehdit altında, gözleri korkutulduğunda ya da zarara uğrayacaklarını düşündüklerinde gösterdikleri bir anksiyete durumudur.

Suç korkusu, daha önce mağdur olan bireylerde olduğu gibi hiç mağdur olmadığı halde, mağdur olabileceği endişesi taşıyan bireylerde de görülebilmektedir. Bu gibi durumlarda toplum, başkasının travmasını kolayca sahiplenebilmektedir (Göka, 2005).

Diğer yandan bir suçun mağduru olma korkusu üzerinde, bireylerin gerçek risk ile algıladıkları risk arasındaki değerlendirmeleri de önemli rol oynamaktadır. Algılanan risk, bireylerin suç oranlarına ve mağdur olma olasılıklarına ilişkin yaptıkları öznel değerlendirmeler olarak tanımlanmaktadır. Bireylerin yaptıkları bu değerlendirmeler, gerçek suç riski ile algılanan mağduriyet riski arasındaki farkı ortaya çıkarmaktadır. Bu farka bakılarak suç korkusu üzerinde gerçek riskten ziyade, algılanan risk seviyesinin daha etkin rol oynadığı kolaylıkla söylenebilmektedir (Adams,1995,S.69; May ve Dunaway, 2000; Geleri, Dolu ve Bahar, 2013,S.106).

Sonuç olarak bireylerde herhangi bir suça maruz kalır mıyım korkusu; toplumlarda güvensizlik hislerinin oluşumuna neden olmakta, bu da bireylerin yaşantı ve davranışlarını farklı yön ve boyutlarda etkileyebilmektedir. Özellikle de bu etki ebeveynlerin kendileri dışında, daha savunmasız olarak algıladıkları çocukları için hissedildiğinde, daha da ağır sonuçlar doğurabilmektedir.

Günümüzde ebeveynler tarafından çocuklarının güvenliğine yönelik hissedilen suç korkularının, hangi faktörlerden etkilendiğini bilmek ve suç korkusuna ilişkin algıların oluşmasına yol açan etmenleri ortaya koymak; bu konuda gerekli tedbirlerin alınabilmesi ve gerek bireysel gerekse toplumsal bilinçlenmenin oluşabilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu bağlamda annelerin çocuklarına yönelik özgeci suç korkusuna etki eden faktörleri incelemek, bu çalışmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2.Araştırmanın Amacı

Annelerin özgeci suç korkusunu etkileyen faktörlerin incelenmesi, bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

Bu amaç kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1.2.1.Araştırmanın Alt Amaçları

1. Özgeci suç korkusu annenin;

- a. Yaşına
- b. Eğitim düzeyine
- c. Mesleğine
- d. Sahip olduğu çocuk sayısına
- e. Çocuğunun yaşına
- f. Çocuğunun cinsiyetine
- g. Oturdukları mahalleyi/semti güvenli bulmasına
- h.Yaşadıkları ili /ilçeyi güvenli bulmasına
- ı. Suça ilişkin haberleri öğrenme kaynaklarına
- i. Günlük televizyon izleme süresine
- j. Günlük haber programlarını izleme süresine

göre farklılaşmakta mıdır?

2.Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, kendisinin geçmişte suç mağduriyeti deneyimi yaşamış olmasına göre farklılaşmakta mıdır?

3. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, kendisinin geçmişte yaşadığı suç mağduriyeti türüne göre farklılaşmakta mıdır?

4. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, çocuğunun geçmişte suç mağduriyeti deneyimi yaşamış olmasına göre farklılaşmakta mıdır?

5. Annenin çocuğuna ilişkin algıladığı suç korkusu, çocuğunun geçmişte yaşadığı suç mağduriyeti türüne göre farklılaşmakta mıdır?

1.3.Araştırmanın Önemi

Son yıllarda çocuklara yönelik suç ve şiddet olaylarının artışı, ebeveynlerde bu konuda bir korku ve kaygı algısının oluşumuna yol açmaktadır. Ebeveynlerin bu korku ve kaygı algılarındaki artışı tetiklemede, pek çok faktörün rol oynadığı düşünülmektedir. Bu bağlamda ebeveynlerin çocukları için algıladıkları özgeci suç korkusunun hangi

faktörlerden etkilendiğini incelemek ve araştırmak, gerek bireysel gerekse de toplumsal yaşam ve düzen noktasında oldukça önemli bir çaba olacaktır.

Ebeveynlerin algıladıkları suç korkusunun sonuçlarının; çocuklarının fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimleri üzerinde olumsuz etkileri olacağı pedagojik anlamda bilinen bir gerçektir. Türkiye’de ise bu konuda yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu sınırlılıkta ise ülkemizde suç korkusu konusunun yeteri kadar anlaşılamamasının rolü olduğu düşünülmektedir. Bugün dünyada ve özellikle de gelişmişlik düzeyi yüksek olan pek çok ülkede suç korkusu ve bireyler üzerindeki etkileri üzerinde çalışmalar yapan, hizmetler veren bir çok kurumun olduğu bilinmektedir. Örneğin; European Crime Prevention Network, Department of Justice gibi kurumların varlığına, henüz Türkiye’de rastlanılmamaktadır.

Akademik alanda da suç korkusuna ilişkin akademik çalışmalar sınırlı sayıdadır. Örneğin; (Özaşçılar, 2006; Kul, 2009; Erdönmez, 2009; Gaziarifoğlu, 2009; Polat ve Gül, 2010; Dolu, Doğutaş ve Uludağ, 2010; Çetin, 2010; Mühürçüoğlu, 2010; Uludağ ve Dolu, 2011 ; Çardak, 2011; Gökulu, 2011; Karakuş, 2012; Geleri, Dolu ve Bahar, 2013). Tarafından şimdiye kadar gerçekleştirilmiş bu çalışmalar incelendiğinde konunun çocuk gelişimi ve eğitimi açısından ele alınmadığı, daha çok kriminal ve sosyolojik boyutlarda ele alındığı görülmüştür.

Bu çalışmayı şimdiye kadar yapılmış olan çalışmalardan ayıran en önemli özellik; suç korkusunda etkili olan faktörleri bireyin kendisi için algıladığı suç korkusundan çok çocuklar için algılaması, bir bakıma dolaylı , özgeci bir suç korkusuyla ele almasıdır.

Sonuç itibarıyla çalışmanın çocuk gelişimi literatürüne katkı sağlayacağı, çocuk güvenliği ve güvenliğe ilişkin riskler konusunda ebeveynlerin farkındalık ve bilinçlenme düzeylerini arttıracığı, diğer yandan, çocuk güvenliği ve suç korkusu konusunda ülkeyi yöneten merkezi ve yerel yönetimlere konuyla ilgili politikalar geliştirilmesinde fikirler vereceği düşünülmektedir.

1.4.Sınırlılıklar

1. Bu çalışma 3-6 yaşlarında çocuğa sahip annelerle sınırlıdır.
2. Bu çalışma 2014-2015 Eğitim-öğretim yılında toplanan verilerle sınırlıdır.
- 3.Bu çalışmada geçen suç korkusu kavramında ele alınan “suç” ifadesi, şahsa karşı işlenen suç eylemleri (cinayet, kaçırılma, fiziksel yaralanma, cinsel istismar ve tecavüz...) ile sınırlıdır.

1.5.Varsayımlar

Bu araştırmaya katılan annelerin verdikleri cevapların samimi olduğu ve gerçekleri yansıttığı varsayılmaktadır.

1.6.Tanımlar

Suç Korkusu: Bireyin suça ya da suçla ilişkili gördüğü sembollere karşı geliştirdiği duygusal endişe veya korku tepkisidir (Ferraro,1995,S.22).

Özgeci (Fedakarca) Korku: Bir bireyin yaşamındaki ve çevresindeki yakınlık bağı olan ve onlar için önem arz eden diğer bireyler için hissettiği suç korkusu (Warr ve Ellison, 2000).

Bu çalışmada özgeci suç korkusu; annelerin çocukları için algıladıkları suç korkusu olarak ele alınmıştır.

Şahsa Karşı İşlenen Suçlar: Kişinin can ve mal güvenliğini engelleme, zarar verme ve yok etmeye yönelik yasalara aykırı eylemlerde bulunma (T.C.K, 2005).

BÖLÜM II.

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Suç Korkusu Kavramına Genel Bir Bakış

2.1.1.Korku

Psikoloji biliminin önemli konu başlıklarından biri olan korku kavramı, Türk Dil Kurumu (2008) sözlüğünde “Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı ve üzüntü” olarak tanımlanmaktadır.

Doğan (1999) ise korku kavramını, şiddeti hayli fazla olan, bedensel belirtilerin eşlik ettiği kısa süreli duygusal durumlar olarak tanımlamaktadır.

Burkovik ve Tan (2006, S.17) ise korkuyu, “gerçek bir tehlikenin varlığının veya tehlike düşüncesinin ortaya çıkmasıyla oluşan endişe hissi” olarak tanımlanmışlardır.

Korku kavramını farklı bir yaklaşımla ele alan Gençöz (1998) ise korkuyu “içinde bulunduğumuz duruma verdiğimiz tepkilerden ziyade, bu durum için geliştirdiğimiz düşüncelerimize verdiğimiz tepkiler” olarak tanımlamaktadır.

Psikoloji biliminde korku üzerine yapılan araştırmalar, korkunun temel olarak iki kaynağının olduğuna dikkat çekmektedirler. Bunlardan biri doğal korku, diğeri ise öğrenilmiş korkudur. Doğal korku; insan doğasının bir parçası olarak, doğumla birlikte sahip olunan bir korkudur. Öğrenilmiş korku ise bireyin doğal yaşam sürecinde bir takım uyarıcılar sonucunda edindiği bir korkudur (Research ve Forecasts Inc./Friedberg, 1983,S.22-23).

Diğer yandan korkular, türlerine göre sınıflandığında ise gerçek ve gözle görünür somut bir sebebe dayalı korkular ve bireyin nedenini tam olarak bilemediği ve gözle görülmeyen soyut nedenlere dayalı korkular olarak iki türde sınıflandırılmaktadır. Birinci tür korkuda birey, herhangi bir nedenle kendisine karşı doğrudan bir tehlike hissederken ikinci tür korkuda ise tam olarak tanımlayamadığı, gizemli ve ürkütücü bir nedenden dolayı hissettiği kaygılı durum ifade edilmektedir. Bu yönüyle iki tür korku birbirinden

ayrılmaktadır. Şekilsiz korku olarak da adlandırılan ikinci tür korku ile birey, altıncı his benzeri bir sezgi ile kendisini güven içinde hissetmemektedir (Research ve Forecasts Inc /Friedberg, 1983,S.22-23).

Psikoloji literatüründeki yer verilen bazı tartışmalarda korku duygusunun bireylerde ortaya çıkması muhtemel zararların önlenmesine yönelik, davranış değişikliğine yol açıp açmadığıyla ilgili olmaktadır. Ancak tek başına korku ya da duygusal uyarım, davranış değişikliğinin oluşmasında bazen yeterli olamayabilir. Bu durumda davranış değişikliğinin ortaya çıkabilmesi için korkuyu oluşturan tehdit ve tehlike içerici durumun ciddiyetinin bilişsel olarak onaylanması gerekmektedir (Mewborn ve Rogers, 1979).

Sonuç olarak korku; bedenin uyarıcıları nasıl algılayıp hissettiği, beyninin ise bu uyarıcılara karşı nasıl bir tepki verdiği ve toplumda nasıl davranıldığı üzerinde etkin rol oynamaktadır. Bu yönüyle korkunun bireylerin davranışlarını ve yeteneklerini sınırlandırmasının yanı sıra, gündelik yaşamda tehlike ve tehditlerden uzak durma konusunda da bireyleri yönlendirip olası tehlikelere ve risklere karşı koruyucu bir tepkinin verilmesini de sağlayıcı bir işlevi vardır (Marks, 1978 ; May, 2001).

2.1.2. Suç Korkusu

Suç literatüründe şemsiye bir kavram olarak geçen suç korkusu kavramı; içeriğinde suça maruz kalma korkusu, suça ilişkin korku duygusu, güvensizlik hissi gibi pek çok kavramı barındırmaktadır. Genel anlamsal bir karşılık olarak da bu kavram toplumda gerçekleşen suçlardan, bireylerin zarar görme korkularını ifade etmektedir.

Suç korkusu kavramı, bireyler ve toplumlar için yeni bir kavram değildir. Aslında korku duygusunu yönelik araştırmaların geçmişi 18. Yüzyılın sonlarına, Darwin'e kadar uzanmaktadır (May, 2001).

Bu bağlamda suç, toplumlar için asırlardır var olmasına karşın suç korkusu kavramı yeni yeni ele alınmaya başlamış bir konudur. Suç korkusu kavramının ilk olarak 1930'larda Amerika Birleşik Devletlerinde suç ve suçlu davranışlarına karşı toplumun tepkisini anlama ve açıklamaya yönelik çalışmalarla ortaya çıkmaya başladığı söylenebilir. Diğer yandan suç korkusu kavramı, Avrupa'nın dikkatini ise ancak 1960'larda çekmeyi başarmıştır. İlerleyen zamanla birlikte tüm dünyada suç korkusu kavramına olan ilgi artmış ve daha yaygın ele alınan bir konu haline gelmeye başlamıştır (May vd., 2004).

Diğer yandan suç konusunda çalışmaları olan pek çok araştırmacı, suç korkusunun 1960'lerden sonra tüm dünyada dikkatleri üzerine çekmesini, suç korkusunun giderek suçun kendisinden daha fazla öne çıkan bir problem haline gelmeye başlamış olmasına bağlamaktadır (Bannister ve Fyfe, 2001).

Suç korkusuna yönelik devlet çapında gerçekleştirilen ilk önemli araştırma, Kanun Uygulama ve Adalet Dairesi Başkanlık Komisyonu tarafından 1967 yılında Amerika Birleşik Devletlerinde gerçekleştirilmiş olan ulusal çapta yapılmış suç araştırmasıdır. Yine bu yıllarda özellikle suç oranlarının yüksek olduğu sanayileşmiş batı ülkelerinde, suç mağduriyeti korkusuna yönelik çalışmaların da başladığı bilinmektedir (Liska, Lawrance ve Sanchirico, 1982).

Suç korkusu konusunda çalışmalar yapan pek çok bilim adamı, suça ilişkin korkunun tanımlanmasının bir problem teşkil ettiği ve bu konuda yeterince açık bir tanımlamanın yapılamamış olmasında fikir birliği içindedirler (Miethe ve Lee, 1984; Ferraro ve LaGrange, 1987; Ferraro, 1995, S.22; Hollway ve Jefferson, 1997).

Konuyla ilgili literatür incelendiğinde, ortaklaşa kabul edilen bir suç korkusu tanımı bulunmadığı görülmektedir. Genel olarak konuyu araştıranların geliştirdikleri tanımların kriminolojik, sosyolojik, psikolojik ya da farklı bakış açılarına göre çeşitlilik gösterdikleri görülmektedir (Walklate, 1998; Farrall, Bannister, Ditton ve Gilchrist, 2000). Örneğin Pain (2000), “suç korkusu kavramını bireylerin tehdit ve tehlike altında, gözleri korkutulduğunda ya da zarara uğradıklarını düşündüklerinde gösterdikleri anksiyete” olarak tanımlarken; Conklin (1971), suça ilişkin korkuyu “toplumsal yaşamda bireylerin güvenlik duygularının olmayışı” olarak tanımlamıştır.

Acierno, Rheingold, Resnick ve Kilpatrick (2004) ise suç korkusunu; tehlike ve risk durumlarında ortaya çıkan ve aynı zamanda içerisinde endişe, stres, gerginlik, kızgınlık, güvensizlik, mutsuzluk ve yalnızlık gibi pek çok duyguyu barındıran geniş kapsamlı bir kavram olarak tanımlamıştır (Akt. Dolan ve Peasgood, 2006).

Diğer taraftan suç mağduriyeti korkusuna sosyolojik bir bakış açısıyla yaklaşan Sparks, Girling ve Loader (2001)'a göre ise korku sadece bireysel hayatlarla sınırlı kalmayan, toplumsal yaşamı da içine alan ve toplumdaki pek çok birey için gerekli temel duygusal durumlardan bir tanesi olarak tanımlanmaktadır (May vd., 2004; Cordner, 2010).

Yine suça ilişkin korkuyu, Özcan (1994, S.151) “suça duyulan toplumsal tepki” olarak değerlendiren bir tanımlama yapmıştır.

Bunların dışında Miethe ve Lee (1984) ise suça ilişkin korkuyu, bireylerin bir suçun mağduru olma kaygısı ve korkusu yaşamaları” olarak tanımlarken asıl suç korkusuna ilişkin en yaygın ve kabul gören tanımın Ferraro tarafından yapıldığı görülmektedir. Ferraro (1995, S.22) suça ilişkin korkuyu, “kişilerin suça ya da suçla ilişkili gördükleri sembollere karşı verdikleri duygusal tepki ya da endişe” olarak tanımlamıştır.

Yine bu konudaki önemli tanımlardan biri, Wyant (2008) tarafından yapılmış olan suç korkusu tanımıdır. Wyant (2008) suç korkusunu bireylerin suç mağduriyeti konusunda algıladıkları savunmasız kalma hissi ile yakın ilişkili bireysel süreçlerin ve çevresel dinamiklerin bir ürünü olarak ele alıp tanımlanmaktadır.

Garofalo (1981) ise suça ilişkin korkuyu çevresel algılamalar tarafından ortaya çıkan, insana bazı suç etkilerini hatırlatan ve suçla ilişki kurduran, korku ve tehlike hissini duygusal tepki olarak karakterize edilmesi olarak betimlemektedir.

Keown (2001) ise suça ilişkin korkuyu, psikolojik bir durum olarak görmekle birlikte halkın sosyal uyumunu zedeleyen, toplumda yaşayan bireylerin sosyal ve kültürel yaşamlarını sınırlandıran ve yaşam kalitesini bozan bir durum olarak ele almıştır.

Demirbaş (2005, S.37) ise suça ilişkin korkunun tanımını “suçun bir toplum içerisinde yarattığı güvensizlik duygusu” olarak tanımlamıştır. Bu konuda benzer fikirleri taşıyan Dönmezer (1981, S.31) ise suçun toplum içinde meydana getirdiği güvensizlik duygusuna dikkat çekerek suça ilişkin korkunun sosyal ilişkileri zayıflatıp bozduğu ve tümü ile yaşam kalitesini tahrip ettiği gerçeği üzerinde durmuştur.

Diğer yandan suç, çok farklı türleri olan geniş bir olgudur. Şahsa karşı işlenen suçlar, mala karşı işlenen suçlar, devlete karşı işlenen suçlar, terör suçları, bilişim ve teknoloji suçları, organize suçlar...gibi. Toplumlarda bazı suç türleri (cinayet, fiziksel saldırı, cinsel istismar ve tecavüz, hırsızlık, soygun, kapkaç, terör ve şiddet suçları...), diğer bir çok suç türüne göre (kaçakçılık, uyuşturucu suçları, fuhuş suçları...) bireylerde daha fazla mağduriyet kaygısının oluşmasına yol açabilmektedir (Uludağ ve Dolu, 2011).

2.1.3 Özgeci (Fedakarca) Korku (Altruistic Fear)

Bireylerin kişisel güvenlikleri için endişe ettikleri bilinen bir gerçektir. Bireyler aynı zamanda değer verdikleri diğer kişiler için de (çocuk, eş, akraba arkadaşlar) korku hissedebilirler.

Bir bireyin; yaşamındaki ve çevresindeki yakınlık bağı olan ve onlar için önem arz eden diğer bireyler için hissettiği suç korkusu, literatürde özgeci korku ya da fedakarca korku (Altruistic Fear) kavramıyla adlandırılmaktadır (Warr ve Ellison, 2000).

Suç korkusu araştırmalarının tarihsel geçmişi incelendiğinde bu alandaki araştırmaların daha çok kişisel korku (kişinin kendi güvenliği için korku duyması) üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Oysaki bireylerin yaşamlarında önemli gördükleri diğer kişilere (çocuk, eş, akraba, arkadaş) ilişkin hissettikleri güvenlik ve suç korkusu algıları da önem arz etmektedir. Başkaları için korku duyma diye de adlandırılan bu korku türü yapılan bazı çalışma sonuçlarına göre kişisel korkudan daha yaygın ve yoğun yaşanan bir korku türü olarak ortaya çıkmaktadır (Warr ve Ellison 2000; Heber, 2009).

Bu bağlamda ebeveynler tarafından algılanan aile üyelerinin güvenliği için duyulan korku durumunun hem biyolojik hem de toplumsal bir alt yapısı vardır. Özellikle annelerin çocukları için algıladıkları özgeci suç korkusu, bazı araştırmacılar tarafından biyolojik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmeyi yapan araştırmacılar; aynı zamanda anne olmanın, yavrularını her tür tehlikeden uzak tutmanın ve onları korumanın adeta anneler için içgüdüsel bir davranış olduğunu belirtmektedirler. Bunun dışında erkekler için de eş ve çocuklarının güvenliğini sağlamak; öncelikli toplumsal görev ve roller içinde yer almaktadır (Becker, 1981; Fehr ve Fischbacher 2003).

Kişilerin başkalarının güvenliği için korku duyması konusunda yapılmış farklı çalışmalarda rastlanılan genel bulgulara bakıldığında ise özgeci korkunun, kadınlarda özellikle de anne olduklarında erkeklere göre daha yoğun şekilde yaşandığı yönünde olmuştur. Öyleki, kadınların öncelikli olarak çocukları için sonra eşleri için suç korkusu hissettikleri, erkeklerin ise öncelikli olarak eşleriyle ilgili, daha sonra çocuklarıyla ilgili suç korkusu hissettikleri bu konuda yapılmış çeşitli araştırma sonuçlarında görülmüştür (Warr ve Ellison, 2000).

Diğer yandan ebeveynlerin kız çocukları için algıladıkları korku erkek çocuklarına göre daha ileriki yaşlara kadar sürerken, erkek çocukları için genelde ergenlik döneminin bitişiyle, hissedilen suç korkusunun da azaldığı da ifade edilmiştir (Tulloch, 2004).

Yine çeşitli araştırmacılar; aile üyeleri için ebeveynlerin hissetmiş oldukları suç korkusu algılarında, çocukların cinsiyet ve yaşlarının, sahip olunan çocuk sayısının etkili olduğunu ve bu etkinin suç türlerine ve ailenin algıladığı mağduriyet risk algılarına göre çeşitli farklılıklar gösterebileceğini belirtmişlerdir (Warr 1992; Gilchrist , Bannister ,Ditton ve

Farrall,1998). Özellikle de hane halkı arasındaki sosyometrik unsurların, diğer bir deyişle aynı evde yaşayan kişi sayısının, kişilerin yaş ve cinsiyetlerinin, ev halkı arasındaki yakınlık ve sevgi bağlarının, ilişki biçimleri durumunun özgeci korkunun yön ve şiddetinin tayininde önemli bir ayarlayıcı olacağı ifade edilmektedir (Warr ve Ellison, 2000).

Bunun dışında aile üyelerinin geçmiş mağduriyet deneyimleri de ebeveynlerin algıladıkları özgeci korku düzeylerinin artışında etkili olabilmektedir. Ayrıca suça ilişkin algılanan çevresel ve mekansal risk ve tehlike öngörülerini de ebeveynlerin suç korkusu algısı üzerinde etkili olabilmektedir (Stafford ve Galle 1984; Rountree, 1998; Swaray, 2007; McGrath, 2011; Russo, Roccato ve Vieno 2011; Drakulich, 2012). Tüm bunların sonucunda ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkusu nedeniyle onları koruyucu bir takım tedbirlere yöneldikleri, fakat bu tedbirlerin ise daha çok çocuklar için kısıtlayıcı, sokağa yalnız çıkarmamak, gece dışarı çıkmasına izin vermemek, dışarıda oyun oynaması ya da arkadaşlarıyla gezmesini kısıtlamak gibi bir dizi davranışlardan oluştuğu görülmektedir (Coleman, 1990; Sampson, Raudenbush ve Earl, 1997).

2.2.Suç Korkusuna İlişkin Yaklaşımlar

Genel olarak suç korkusu literatürüne bakıldığında bu konunun daha çok kriminolojik düzeydeki sınıflamalar içinde ele alınıp değerlendirildiği görülmektedir. Oysa ki suç korkusu kavramı hem kriminolojik hem de sosyolojik ve sosyal-psikolojik görüşler ışığında ele alınıp değerlendirilmesi gereken bir konudur. Bu bilgiden hareketle suç korkusunu açıklayan yaklaşımları, kriminolojik ve sosyal psikolojik yaklaşımlar olarak iki gruba ayırarak incelemenin daha doğru bir yaklaşım olacağı düşünülmektedir.

2.2.1.Kriminolojik Yaklaşımlar

Kriminoloji bilimi açısından suç korkusunu açıklayan kuram ve yaklaşımlar, hem bireysel düzeyde hem de toplumsal düzeyde olmak üzere iki temel kategoriye ayrılmıştır. Bireysel düzeyde zayıflık yaklaşımı(hassasiyet-incinebilirlik), mağduriyet yaklaşımı ve suça ilişkin kaygı yaklaşımı; toplum düzeyinde ise sosyal kontrol ve sosyal düzensizlik yaklaşımı, sosyal problem yaklaşımı diye gruplara ayrılarak incelenmiştir (Boers, 2003).

Şekil.1.Kriminolojik Yaklaşımlar

2.2.1.1.Bireysel Düzeydeki Suç Korkusu Yaklaşımları

Bireysel düzeydeki suç korkusu yaklaşımları; Zayıflık(İncinebilirlik), geçmiş mağduriyet yaşantıları ve suça ilişkin kaygı gibi üç alt kategoride ele alınıp incelenmektedir.

2.2.1.1.1.Zayıflık (İncinebilirlik) Yaklaşımı

İster gerçek ister hayal ürünü olsun, suça ilişkin korku toplumda gerçek bir endişe kaynağıdır ve özellikle de incinebilir durumda olanları çok daha fazla etkilemektedir (Taylor ve Hale, 1986; Schneider ve Kitchen, 2002; McCrea, Shyy ,Western ve Stimson, 2005; Concil of Europe, 2005).

Zayıflık(İncinebilirlik), saldırı ve/veya tehlikeye daha açık olma, dışsal etkilere karşı korunaksız, savunmasız olma anlamı taşımakta olup özellikle yaş, cinsiyet ve sosyo – ekonomik sınıf gibi kişisel ve sosyal değişkenlerden daha çok etkilenebilmektedir (Kasapoğlu ve Ecevit, 2001).

Toplumsal yaşamda zayıf(İncinebilir) durumda olanlar, sosyal problemler karşısında faturayı en ağır ödeyenler olarak görülmektedirler (Bilgin ve Kooij, 2006). Bu yaklaşıma göre en savunmasız ve en zayıf grubu yaşlılar, çocuklar ve kadınlar gibi genel nüfus içinde fiziksel özellikleri açısından daha zayıf (incinebilir) olarak algılanan gruplar oluşturur. Bu konuda yapılan pek çok araştırmada, yaşlıların ve kadınların, gençlere ve erkeklere oranla daha çok suç korkusu hissettikleri bulunmuştur (Stafford ve Gale, 1984).

Yine bu konuda İngiliz Suç Anketi’ni inceleyen Skogan ve Maxfield(1982), kadınlardaki görelî olarak yüksek suç korkusunun fiziksel ve sosyal korunmasızlık hissinden kaynaklandığını öne sürmüştür.

Öte taraftan yaşanan suç mağduriyeti korkusu ile bireylerin fiziksel kapasiteleri ve güçleri arasında da bağlantı olduğu düşünülmektedir. Kendini korumada sorun yaşayan, saldırılara karşı fiziksel direnci az olan ya da tehlike esnasında hızlıca uzaklaşamayan bireylerde, suç mağduru olma korkusu yoğun düzeyde yaşanmaktadır. Bu bağlamda fiziksel açıdan sağlıklı ve yetersiz olmak, bireylerin mağduriyete karşı savunma gücünü azaltmakta ve bireylerde anksiyete duygusunun oluşmasına yol açmaktadır (Jackson ve Stafford, 2009: Callanan ve Teasdale, 2009). Özellikle kadınlar ve yaşlılar, bu türden davranış sergileyen grupların en başında yer almaktadır (Moore ve Troganowicz, 1988).

Bu yaklaşımla ortaya çıkan sonuca göre suç mağduru olma korkusu ile gerçekten bir suça maruz kalma arasında negatif bir ilişki vardır. Konuyla ilgili istatistikler incelendiğinde kadınların ve yaşlıların (daha fazla suç korkusu yaşamalarına rağmen), gerçek hayatta erkekler ve gençlerden çok daha az suça maruz kaldıkları görülmektedir. Kadınlar ve yaşlılar açısından, suç korkusu ile gerçekte suç mağduru olma arasında ters bir ilişki bulunmaktadır. Korkuları gereği, kadınlar ve yaşlılar, erkekler ve gençlere göre daha fazla temkinli davranmakta, evlerinden dışarı pek çıkmamakta ya da sokakta daha az zaman geçirmektedir. Başına bir şey gelir endişesiyle de çok fazla önlem almakta ve sonuç itibarıyla daha az suç mağduriyeti yaşamaktadır. Erkekler ve gençler ise suça ilişkin mağduriyet korkularının az olması nedeniyle, daha fazla dışarı çıkmakta, daha fazla dışarda vakit geçirmekte ve bu bağlamda da suça karşı daha az tedbir almaktadır. Bunun

sonucunda da daha fazla suç mağduriyetiyle karşı karşıya gelebilmektedir (Ferraro, 1996; Gilchrist vd.,1998).

2.2.1.1.2. Suç Mağduriyeti Yaklaşımı

Suç korkusunu etkileyen ve tetikleyen ana nedenlerden birisi de hiç kuşkusuz bireylerin kendilerinin ya da yakınlarının yaşadıkları suç mağduriyeti deneyimleridir. Literatürde ‘Suç Mağduriyeti Yaklaşımı’ adıyla anılan bu yaklaşıma göre, suça doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalmak; bireylerde korku, stres, kaygı, panik ve güvensizlik duygularının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Bu yaklaşıma göre bireyin geçmişte herhangi bir suçtan dolayı mağduriyet yaşamış olması, bireyde aynı suça tekrar maruz kalacağına yönelik ciddi bir korku ve endişe algısının oluşmasına neden olmaktadır (Parker ve Ray, 1990).

Mağduriyet yaklaşımı, daha önce herhangi bir suça maruz kalmış olan bireylerin yeniden benzer bir suça maruz kalacakları kaygısıyla zaman ve yere göre değişen bir korku ve endişe duygusu içinde olacaklarını da savunmaktadır (Fettah, 1993; Winkel, 1998).

Bu konuda Uludağ (2007); kırktan fazla ülkede yapılan uluslararası bir araştırmadan elde edilen veri seti ile yaptığı çalışmanın sonucunda, insanların direkt olarak suça maruz kalma oranlarındaki artış ile aynı bireylerin suça maruz kalma korkularındaki artış arasında pozitif bir ilişkinin olduğunu ortaya koymuştur. Bu korku ve endişe hissinin yaratmış olduğu etki ile insanlar, günlük rutinlerini eskisi gibi yerine getiremez hale gelmişlerdir. Örneğin تنها ve karanlık yerlerde, ıssız ara sokaklarda bulunmamaya daha çok özen göstermeye başlayıp geceleri sokağa yalnız başlarına çıkmaya çekinir olmuşlardır. Bazıları da ikamet ettikleri evleri, mahalle ve semtleri değiştirirken bazıları ise daha da ileriye giderek yaşadıkları şehri bile terk edebilmeyi göze almışlardır.

Diğer yandan bu görüşlerin tam tersini savunan Hindelang, Goddfredson ve Garofalo (1978) ; Bennet ve Flavin (1994) ise yaptıkları çalışmaların sonuçlarına dayanarak suç mağduriyeti ve suç korkusu arasında negatif bir ilişkinin olduğunu öne sürmüşlerdir. Onlara göre ortaya çıkan korku ve endişe; yaşanmış bir suç mağduriyetinden dolayı ortaya çıkmamakta, toplumsal ve kişisel faktörlere bağlı olarak meydana gelmektedir.

Bu konuda bazı kriminologlar ise geçmiş mağduriyet yaşantısından çok kişilerin yaş, cinsiyet, eğitim durumu gibi bazı demografik özellikler ile diğer sosyo- ekonomik faktörlerin asıl suç korkusunun oluşmasında kaynak teşkil ettiğini ve etkin bir rol oynadığını ifade etmişlerdir (Skogan ve Maxfield, 1981).

2.2.1.1.3. Suça ilişkin Kaygı Yaklaşımı

Suç korkusuna ilişkin başka bir yaklaşım da Jackson'ın "suça ilişkin kaygı" yaklaşımıdır.

Jackson (2006)'a göre kriminolojinin ve risk araştırmalarının başlıca görevlerinden biri, bir suça ilişkin yaşanan mağduriyet konusunda algılanan riske verilen duygusal tepkinin ölçülmesidir. Ferraro'nun bu tip risk ölçütlerinin suç korkusunun ölçülmesinde önemli bir yeri olduğunu göstermesinden etkilenen Jackson, buna kendi geliştirdiği "risk üzerindeki kontrol" kavramını da ekleyerek yeni bir model oluşturmuştur.

Oluşturulan bu "suça ilişkin kaygı" modelinde, kaygı hem o anki durumun duygusal değerlendirmesini(çevrede tehlike ya da tehlike olasılığı gösteren işaretlerin yorumlanması) hem de ileriye yönelik durumun duygusal değerlendirmesini kapsamaktadır. Bu modelde suç mağduriyetine ilişkin kaygının sıklığı; tehlike arz eden olasılık algısı, kontrol algısı ve sonuç algısı ya da başka bir deyişle bir dizi bilişsel risk algısı ile şekillenmektedir (Jackson, 2006).

Bu yaklaşıma göre birey; bilgileri hem analitik hem de ilişkisel vasıtalarla değerlendirebildiğinden; suç tehlikesi karşısında ilişkisel bilgi işlemeden yararlanan duygusal tepki, bilişsel bir olasılık algısından farklılık gösterdiğinde duyguların egemen olarak davranışları ve duygu gibi sonuçları etkilemesi beklenmektedir. Aynı şekilde suç mağduriyetinin ciddi sonuçlarının olduğunun düşünülmesi ve düşünülen sonucun zihinde kolaylıkla canlandırılması durumunda, bireyin resmi olasılık tahminlerine duyarsız olması beklenmektedir (Rottenstreich, 2001).

Diğer yandan bu suç tiplerinin her birinde, mağdur olma olasılığının oluşturduğu duygunun gücü de kişiden kişiye farklılık göstermektedir. "suç" ilgili olayın ifade edilmesini, suç sonrasında olayların nasıl gelişeceğine dair bir imgeyi ya da hikâyeyi ve bu tip imgelere karşı bireylerin vereceği duygusal tepkileri içerir. Bu noktada belirli bir suça ait mağduriyet riskiyle ilgili bireyin zihninde canlandığı görüntünün gerçek hayata yakınlığı arttıkça bu algılanan riskin kişinin suç mağduriyeti kaygısını da aynı oranda artıracığı tahmin edilmektedir (Jackson, 2006).

Jackson (2006) bu yorumlardan yola çıkarak "imgesel risk" modelini ortaya koymuştur. Ona göre mala karşı işlenen suçlar, daha çok kamuya açık alanda yabancılar tarafından gerçekleştirilirken şahsa karşı işlenen suçların çoğu ise bireyin özel alanında olan, yakın tanıdık kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir.

2.2.1.2. Toplumsal Düzeydeki Suç Korkusu Yaklaşımları

Toplumsal düzeydeki suç korkusu yaklaşımları ise sosyal kontrol ve sosyal düzensizlik yaklaşımı, sosyal problem yaklaşımı olarak ikiye ayrılmaktadır.

2.2.1.2.1. Sosyal Kontrol ve Sosyal Düzensizlik Yaklaşımı

Sosyal kontrol yaklaşımı, toplumdaki sosyal çevrede (buna bağlı olarak kişiler arası ilişkilerde) ve yaşanılan mekân ve fiziki şartlardaki bozulmaya bağlı olarak insanların daha fazla suç korkusu yaşayabileceğini iddia eden bir yaklaşımdır. Aynı zamanda bu yaklaşım, suç korkusunu fiziki çevre ve sosyal çevrenin bozuk oluşu ile izah etmeye çalışan bir yaklaşımdır (Taylor, 1999). Sosyal kontrol yaklaşımı, toplumdaki sosyal birlik ve düzenin bozulması ve bunun sonucunda toplumu oluşturan bireylerin birbirlerine karşı iletişim biçimlerinin de bu bağlamda sert, kuralsız, saygısız ve rahatsız edici bir biçime dönüşmesi sonucu o tür toplumlarda yaşayan bireylerin diğer toplumlara göre daha fazla suç korkusu içinde yaşayacaklarını savunan bir yaklaşımdır (Boers, 2003).

Ayrıca sosyal kontrol yaklaşımını savunanlar, aynı zamanda bu yaklaşımın fiziki çevre ve suç korkusu arasındaki ilişkiyi araştıran kısmını “sosyal düzensizlik yaklaşımı” diye de adlandırabilmektedirler.

Bu yaklaşım ile suç korkusunun yönü ve şiddeti ile kişilerin yaşadıkları fiziki ve sosyal çevrenin bozuk olması arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ifade edilmektedir. Öyle ki yaşanılan yerin fiziksel ve sosyal şartlarında meydana gelecek bir bozulma veya oluşacak bir düzensizlik, bu bağlamda kişilerin çevrelerine bakışlarına da olumsuz yönde etki edecek, bireylerde korku, kaygı ve güvensizlik hislerinin oluşmasına yol açacaktır. Cadde ve sokaklarda sarhoş kişilerin dolaşıyor olması, bir grup gencin köşe başlarında insanları rahatsız edecek şekilde toplanmaları, serseri gruplarının varlığı, görünür yerlerde uyuşturucu alım-satımı veya kullanımı, yıkık dökük ve terk edilmiş binaların varlığı, çöplerin düzenli toplanmaması ve yığılı durması, sokak aydınlatmasının yetersiz olması ve benzeri daha pek çok çevresel ve fiziksel olumsuzlukların kişilerde kendilerini suç mağduru olma noktasında daha fazla risk ve tehlike altında hissetmelerine neden olabilmekte, bu da kişilerin suça maruz kalmaya yönelik kaygılarında artışa neden olabilmektedir (Greene ve Taylor, 1988).

İngiltere’de ulusal çapta yapılan bir araştırmanın sonuçlarına göre fiziki ve sosyal çevrenin bozuk olarak bilindiği bölgelerde oturan kişilerin, görece olarak daha iyi fiziki şartlara sahip bölgelerde oturan kişilere göre çok daha fazla suç mağduru olma kaygı ve korkusu yaşadıkları saptanmıştır (Hope ve Houge, 1988).

Bu bağlamda 1980’lerden itibaren çevre yapısının ve bina özelliklerinin korkuyu etkilediği görüşü etkili olmaya başlamıştır (Keane, 1995; Little vd. 2005; Smolej ve Kivivuari, 2006). Özellikle grafiti olarak adlandırılan süslemeli duvar yazılarının sıklığı, çöplerin ulu orta atılması, zarar verilmiş ev ve arabaların varlığı suç mağduriyeti korkusunu artırmakta ve bireyler için tehlikeli bölge algısını oluşturmaktadır (Tulloch, 2000).

Bu konuda çalışmaları olan Souza (2005) diğer değişkenlerin önemini kabul etmekle birlikte, çevresel düzenlemenin ve kentsel dizayn suça ilişkin algılanan korkuyu büyük oranda etkilediğini belirtmektedir. Ona göre çevresel yapının niteliği ve görünümü suça ilişkin algılanan korkuyu etkilemektedir. Çünkü çevrenin güzel görünümü, o bölgede suç sıklıkla işlenmiş olsa bile insanlarda “buralarda suç olmaz” düşüncesinin yerleşmesine neden olabilmektedir.

Bu durumu Ferraro (1995, S.13) ” sembolik etkileşim” kavramıyla açıklamaktadır. Ona göre çevresel düzensizliğe ilişkin semboller bölgedeki gürültü, duvar yazıları, sokak başlarında bekleyen gençler, sarhoşlar ve sokaktaki dilenciler, yığılmış çöpler, sokağa dağılmış döküntüler, yıkık dökük harabe evler ve zarar görmüş arabaların varlığı şeklinde sıralanabilir.

Diğer yandan bu durumu Money (1999) “kentsel organizasyon bozukluğu” olarak adlandırırken, Kelling ve Coles (1996) ise bunu “kırıkcamlar” teorisi olarak açıklamışlardır (Akt.Kul, 2009). Bu teoriye göre bir yerde kırılan camlar varsa o muhitte oturanların bir şiddete maruz kaldıkları ya da herhangi bir suç mağduriyeti yaşadıklarına ilişkin şüphelerin uyanmasına neden olmakta ve aynı zamanda bu durum suça ilişkin korkuya da bir gönderme yapmaktadır. Konuyla ilgili yapılmış bazı çalışmalarda ise şayet bir bölgede suç oranı yüksek ise ve ayrıca o bölgede bir düzensizlik de var ise bu durumda, o bölgeye ilişkin algılanan suç korkusunun yüksek olacağı ifade edilmektedir (Taylor ve Hale, 1986).

Sonuç olarak sosyal ve fiziksel düzensizliğin varlığı suç riski algısını artırmakta bu da bireylerde doğrudan suça ilişkin korku ve kaygının artışını etkilemektedir (Kul, 2009).

2.2.1.2.2. Sosyal Problem Yaklaşımı

Sosyal problem yaklaşımı, bir toplumda yaşayan bireylerin etraflarında olup biten suça ilişkin olayları nasıl algılayıp yorumladıklarını ve nasıl değerlendirdikleriyle ilgilenen bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre bir olayın ortaya çıkışından çok o olayın nasıl ele alınıp aktarıldığı önemlidir. Televizyon, internet, radyo, gazete ve dergi gibi medya araçlarının , toplumda meydana gelen olayları, işlenen suçları ve her türlü suça ilişkin olayı aktarma biçimleri ve kişilerin o olaylara bakışları üzerinde derin ve etkili bir rol oynamaktadır (Liska ve Baccaglini, 1990; Williams ve Dickson, 1993; Surette, 1998). Bunun sonucunda suçun hem doğrudan mağdur üzerinde hem de dolaylı olarak toplum üzerinde iki tür etkisinin oluşacağı belirtilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının, özellikle de televizyonda yer alan haberlerin suç mağduriyetindeki algılanan risk ve korku üzerinde belirleyici bir etkisinin .olduğu bilinen bir gerçektir. Bu konuda Weitzer ve Kubrin (2004)'nin yaptıkları bir araştırmada; medyayı daha yoğun takip eden kişilerin dünyayı ve çevrelerinde olup bitenleri medyada gördüklerine göre algılama ve değerlendirme olasılıklarının daha fazla olduğunu ortaya koymuşlardır (Akt. Uludağ ve Dolu,2011).

Diğer yandan, bu konuda ABD'de ulusal çapta yapılan bir araştırmanın verilerini değerlendiren Dolu (2007) ise televizyonlarda yayınlanan haber programlarını sıklıkla takip eden kişilerin televizyon haberlerini daha az izleyen diğer kişilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha fazla suç korkusuna sahip olduklarını tespit etmiştir. Yani suça ilişkin somut mağduriyet ile ilgili istatistiklere bakıldığı zaman, kişilerin çoğu zaman suça doğrudan maruz kalmadıkları görülecektir. Ancak bu kişilerin gerek yakınlarındaki kişilerden (komşular,akrabalar) dinledikleri hikâyelerle gerek televizyon, radyo, internet ve gazeteler gibi kitle iletişim araçları kanalıyla gördükleri ve öğrendikleri suç ve mağduriyet senaryoları, bu kişilerde bir gün kendilerinin ya da yakınlarının da aynı şekilde bu tür benzeri bir suç mağduriyeti yaşayacakları korkusunun oluşmasına neden olabilmektedir. Bu da insanların günlük yaşantılarını olumsuz etkileyebilmektedir (Rountree, 1998).

Aynı zamanda medyanın toplum üzerinde çarpan toplayan etkisi de bulunmaktadır. Suça ilişkin korku bağlamında bu etki bazen bireylerde moral olarak çöküntüye, endişeye veya kaygıya da neden olabilmektedir (Cauthen ve Jasper, 1994; Oc ve Tiesdell, 1997; Hunt, 1997).

Sonuç olarak özellikle şiddet içerikli suçların medya tarafından orantısız bir şekilde sunuluyor olması, kişilerde suçun gerçekte olduğundan çok daha sıklıkla karşılaşılan bir durum olduğu algısının oluşmasına yol açabilmektedir (Surette, 1998).

2.2.2.Sosyal Psikolojide Suç Korkusu Yaklaşımları

Suç korkusu, aynı zamanda sosyal-psikolojik bir olgudur. Dolayısıyla suç korkusu ve etkileri ele alınırken konunun psikolojik ve sosyal-psikoloji boyutu da ele alınmalıdır (Van der Wurff , Van Staalduienen ve Stringer 1989).

Özellikle de suç korkusunun oluşumunu analiz etmede ve açıklamada kişilerin psikolojik yapıları ve anlayışlarını hesaba katmadan sadece sosyal boyutun etkisini anlamaya çalışmak eksik olacaktır. Diğer yandan kişilerin belirsizlik ve tehlike konusundaki duygu ve düşünceleri iyi bilinmeden ve iyi analiz edilmeden yapılacak sosyolojik açıklamalar, bir yönüyle eksik olacaktır. Sonuç olarak denilebilir ki, suç korkusunu anlamaya çalışılırken hem insanların içinde yaşadıkları sosyal yapı ve özellikleri hem de bireysel yapı ve psikolojik özellikleri birlikte değerlendirmeye alınmalıdır (Jackson, 2008).

Bu çerçevede Van der Wurff vd. (1989)'in ortaya koydukları sosyal psikoloji modelinde yer alan dört faktör insanların bir suça maruz kalma konusundaki korkularının kaynağını açıklamaktadır. Bunlar Çekicilik, Kötü/Şeytanca Niyet, Güç ve Suçluluk Mekânı'dır

Çekicilik: İnsanların üzerlerinde değerli bir eşya bulundurmaları (altın, para, telefon vb.) ya da evlerinde değerli eşya ve varlıkların olması, suçlular açısından bir cezbedicilik ve çekicilik oluşturabilmektedir. Dolayısıyla bu insanlar; oluşan bu çekici durumdan dolayı kendilerini bir suçun mağduru olma konusunda daha riskli hale getirebilmekte, bunun sonucu olarak da bu durumdan korku duymaya başlamaktadırlar.

Kötü, şeytanca niyet: İnsanlar belirli insanları ya da insan topluluklarını ırk, etnik yapı, alt kültürel oluşumları ve klikleri bir suçu işleme konusunda potansiyel bir tehdit ve tehlike aracı olarak görüp algılayabilirler. Bunun sonucunda da bu insan ya da insan grupları ile karşılaştıklarında onlara karşı suç korkusu duyma ,bir tehdit ve tehlikeli durum algısı duygusunu yaşayabilirler. Örneğin bir kimse, toplumda Roman vatandaşların suç işleyen insanlar olduğu inancına sahipse Roman vatandaşlarla karşılaştığında ya da onların yaşadıkları bir semte yolu düştüğünde o kişinin bu durumdan kaynaklı korku ve kaygı duygusunu yaşaması söz konusu olmaktadır.

Güç: İnsanların olası bir suç mağduriyeti tehdidi ve tehlikesi durumunda kendilerini koruma ve savunma konusundaki gücü ve tehdit durumunu oluşturan kişi ya da kişilerin güç durumları, o insanların yaşayacakları suç korkusunda belirleyici rol oynayabilmektedir. İnsanlar olası suç mağduriyeti tehdidi ve tehlikesi karşısında kendilerini güçlü hissederlerse bu durumda daha az suç korkusu yaşayacaklardır. Eğer tehdit oluşturan kişi ya da kişileri daha güçlü, kendilerini bunlara karşı daha zayıf görürlerse daha fazla suç korkusu yaşayacaklardır. Örneğin bir kişi kendisinden yaşça büyük , iri cüsseli bir vücuda sahip ya da daha kalabalık bir grupta yalnız başına karşılaşırsa bu durumla ilişkili olarak algıladığı güçsüzlük o kişide korku ve kaygı durumunun artmasına neden olacaktır.

Suçluluk mekanı: İnsanların içinde bulundukları mekânı ve zamanı algılama şartları da insanlarda suça ilişkin bir korkunun yaşamasına neden olabilmektedir. Örneğin gece geç vakitte , tek başına, sokak lambalarının olmadığı, karanlık ve ıssız bir yerden geçmekte olan bir insanın zamanın ve geçilen mekânın şartlarından dolayı bir suça maruz kalma korkusu yaşaması kaçınılmaz olacaktır.

Sonuç olarak Van der Wurff vd.(1989) tarafından ortaya atılan bu sosyal-psikolojik yaklaşım çerçevesinde konuya baktığımızda aslında suç korkusu alanında yapılan birçok araştırmada, bu sosyal-psikolojik yaklaşımın ortaya koyduğu faktörlerin suç korkusu algısı üzerindeki etkilerinin betimlenmeye çalışıldığı görülecektir.

Diğer yandan sosyal-psikolojik yaklaşım doğrultusunda yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlarda; korkunun sosyal davranışları sınırladığı, sınırlanan bu sosyal davranışların ise bireylerde suç korkusunu artırdığı yönünde olmuştur. (Liska, Sanchirico ve Reed, 1988).

Zira sosyal-psikolojik yaklaşımda sıralanan faktörler insanların sosyal davranışlarını sınırlandırmalarına zemin hazırlamaktadır. Bu durum ise onların daha fazla suç korkusu yaşamalarına neden olabilmektedir.

2.3.Suç Korkusunun Olumsuz Etkileri

Suç korkusu, bireysel sosyal ve ekonomik hayatın kalitesini pek çok noktada olumsuz yönde etkileyebilecek karmaşık bir yapıya sahiptir (Grabosky, 1995).

Toplumda her insan yaşamı boyunca çeşitli tehditlerle ya da tehlikelerle karşılaşabilmektedir. Aynı zamanda karşılaştığı bu tehlikelerin hepsi, her zaman aynı düzeyde olmayabilmektedir.Bu bağlamda kimi suçlar; bireyler için sadece geçici olumsuz

etkide bulunurken, bazı suçların etkisi ise çok daha kalıcı olabilmektedir. Aynı zamanda bu durum, mağduru olunan suçun niteliğiyle de yakından bağlantılı bir durum olarak değerlendirilmektedir (Grabosky, 1995; Smith ve Torstensson, 1997; Killias ve Clerici, 2000; Scott, 2003; Çardak, 2009).

Suç korkusunun bireysel yaşam üzerindeki etkileri incelendiğinde araştırmaların, bireylerin yaşam kalitesi üzerinde meydana getirdiği olumsuz etkileri üzerinde yoğunluk kazandığı görülecektir. Bir suçun mağduru olma korkusunu taşıyan bireylerde sosyal aktiviteleri ve günlük yaşam aktivitelerini kısıtlama (gece dışarı çıkmama, yalnız dışarı çıkmama, kendisini eve kapatma gibi), kendilerini toplumdan dışlama, sıkıntı, endişe ve depresyon belirtileri gösterme ve kendilerini yaşamdan soyutlama, seyahatler, tüketim alışkanlıkları ve hatta çocuk bakımlarının gözden geçirilmesi gibi pek çok etkisel durumlar görülebilmektedir (Moore ve Troganowicz, 1988; Mckee ve Milner, 2000 ; Department of Justice, 2009).

Diğer yandan suç korkusuna sahip olan bireyler; evlerini, ikamet ettikleri mahalleleri değiştirmekte, yalnız başına özellikle gece dışarıya çıkmaya çekinmekte, dışarı çıktıklarında yanlarında silah veya kendini koruyabileceği çeşitli aletler bulundurmaktadır. Ayrıca ev ve iş yerleri içinde alarm ve diğer özel güvenlik tedbirleri almakta, özel güvenliğin bulunduğu sitelerde oturmaktadır. Bütün bunlar; olası suç mağduriyeti riskine karşı duyulan korkuya bağlı olarak gelişen, mağduriyeti engelleme amacına yönelik kişilerin aldıkları çeşitli tedbirselle davranışlar olarak görülmektedir (Polat ve Gül, 2010).

Bu bağlamda GALLUP tarafından 1983 yılında İngiltere’de yapılan bir araştırmanın sonuçlarından elde edilen bulgular, suç korkusunun insanların günlük yaşantılarını nasıl olumsuz yönde etkileyebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmanın sonuçlarına göre kadınların %32’si ve erkeklerin %9’u kendi hayatlarını tehlikede hissetmeleri nedeniyle gece vakti dışarı çıkma konusunda büyük bir korku ve endişe yaşadıklarını ifade etmişlerdir (Maxfield, 1984).

Alan yazında bireyler, suç mağduru olmadan önce çevrelerinde olup biten olumsuz olaylardan görece düşük boyutta rahatsızlık yaşarken mağduriyetten sonra bu rahatsızlıkların yoğun olarak arttığı belirlenmiştir. Yaşanılan olumsuz deneyimler, bireylerde ilerleyen dönemlerde devam eden ve tekrarlanan anksiyete, depresyon ve stres oluşumuna neden olmakta; kimi zaman da alkol, madde kullanımı ya da fobik durumların oluşumuna yol açabilmektedir (Hollway ve Jefferson, 1997). Yine suç korkusuna maruz kalan bireylerin verdiği farklı duygusal tepkilerin yanı sıra aynı zamanda risk algısının da

mağduriyet korkusu sonucu artış gösterdiği araştırmacılar tarafından vurgulanmaktadır (Pantazis, 2000).

Bununla birlikte suç korkusunun, toplumsal yapı üzerinde de olumsuz etkileri bulunmaktadır. Suç korkusu, toplumun düzenini etkilediği gibi aynı zamanda toplumsal yapının değişiminden de etkilenmektedir. Sosyal bütünleşmenin güçlü olduğu toplumlarda, kişiler arası sosyal bağlar ve iletişim kuvvetlidir. Ayrıca güvensizlik, korku gibi duygular minimal düzeydedir (Ç. Franklin ve T. Franklin, 2009).

Toplumsal bağların zayıflaması, gerek bireyler gerekse gruplar arası güven bağının azalması, gruplar arası çatışmalar ve hızlı sosyal değişme güven ortamına zarar verebilmektedir. Araştırmalar suç mağduriyeti korkusunu, toplumsal düzenin bozulmasının farkına varılmasıyla ilişkilendirmektedir (Gaziarifoğlu, 2009; Hummelsheim, Helmut, Jonathan ve Dietrich , 2010).

Suç korkusunun toplumsal düzeyde yol açtığı sonuçlarla ilgili olarak şu değerlendirmeler yapılabilir: Suç korkusu toplumsal ilişkileri, sosyal uyumu, toplumsal dayanışma ve işbirliği duygusunu zayıflatan, bireyleri yaşadıkları topluma yabancılaştıran ve toplum içinde insanların birbirlerine olan güven duygularını zedeleyen, herkesin şüphe içinde bir diğerini potansiyel suçlu gibi algılama paranoyası içinde görmesine dayanan bir dizi olumsuz etkiye yol açmaktadır. Her ne kadar Durkheim (1985)'ın “bir toplumu, katilleri kadar hiçbir şey bir araya getiremez” sözüyle ortaya attığı suçun toplumları birbirine yakınlaştıracığı ve toplumsal dayanışmayı artıracığı görüşü yerine bugün; suçun toplumsal dayanışmayı sağlamadığı gibi, suça ilişkin korku oluşturarak insanlar arası sosyal etkileşim ve dayanışmayı sekteye uğratacağı görüşü daha hakim bir görüş olarak varlığını sürdürmektedir (Hartnagel, 1979; Liska ve Warner, 1991; Demirbaş, 2005).

Diğer taraftan suç korkusu, her zaman bu türden davranış değişikliklerine yol açmayabilir. Kentlerde yaşayan insanların önemli bir kısmı, kent yaşamından ellerini tamamen çekmemekte, suçla birlikte yaşamayı öğrenmekte, suçu kent yaşamının doğal bir parçası olarak kabul edip kendisini bu duruma alıştırmaya çalışmaktadır. Suç korkusunun gelişmesinde, kişilerin daha güvenli semtlere ve sitelere taşınmak ve suç mağduriyeti riskini azaltacak teknolojik tedbirleri almak için yeterli ekonomik güçlerinin bulunmayışının da etkisi olmaktadır (Miethe, 1995).

Suç korkusunun olumsuz sonuçları ekonomiye de yansımaktadır. Özellikle ülke ekonomisindeki güvenlik, asayiş ve savunma hizmetlerine ayrılan ödenekler, adalet, sağlık

hizmetleri harcamaları, üretim kaybı, vb. gibi harcamalar ülkelerin ve bireylerin ekonomik durumlarını olumsuz yönde etkilemektedir.

Suç korkusunun birey ve toplum üzerindeki olumsuz etki ve sonuçlarını Dubow, McCabe ve Kaplan (1979) beşli kategori yaklaşımıyla ele almışlardır.

Dubow ve arkadaşlarının (1979) ortaya attığı bu beşli kategoriden ilki, kaçınma davranışları olarak adlandırılmaktadır. Kaçınma davranışları, bireyin kendisi açısından suç mağduriyet riskini yüksek olarak algıladığı ortam ve durumlardan uzaklaşmak suretiyle suç mağduru olma olasılığını en aza indirmesidir. Örneğin bireyin gece geç saatlerde yalnız başına dışarı çıkmaması, yanında çok fazla miktarda para ve değerli eşya taşımaması gibi.

Bu sınıflamanın ikinci ve üçüncü kategorisinde yer alan koruyucu ve kendini garantiye alma davranışları ise birbiriyle bağlantılı iç içe geçmiş davranışlardır. Bu bağlamda kişinin olası mağduriyet risklerine karşı kendisini daha güçlü ve dirençli olmaya yönelik gösterdiği davranışlardır. Örneğin bireyin yaşadığı eve sağlam çelik kapı, kilit, alarm ve görüntülü kamera sistemleri taktırması, dışarıda ise yanında göz yaşartıcı sprey, ve alarmla dolaşması gibi... Bunun sonucunda kişi bu davranışlarıyla karşılaşabileceği olası bir mağduriyetin bedelini azaltmak ve kendini garantiye almak üzere bu tür koruyucu tedbir davranışlarını uygulamış olmaktadır.

Dubow ve arkadaşlarına (1979) göre dördüncü kategori ise iletişimsel davranışlar olarak adlandırılmaktadır. Bireylerin suça ilişkin edindiği bilgileri, yakınları ve çevresindekiler ile paylaşmasıdır. İnsanlar, genelde suça ve mağduriyete ilişkin olarak ya yakın çevrelerinden (aile, akraba arkadaş, komşu) ya da medyadan edindikleriyle bilgi sahibi olurlar. Arkadaşların, akrabaların, birbirini tanıyan insanların; suç ve mağduriyet konularında birbirleriyle iletişim kurmaları, bilgi alışverişinde bulunmaları ileride karşılaşılacak olası mağduriyetlerin önlenmesinde yol gösterici nitelikte yararlar sağlayacaktır. Örneğin bir kişinin uğradığı taciz olayını duyan ve haberdar olan bir kişi, kendisi de aynı veya benzer yöntemi içeren bir durumla karşılaştığında daha önceden edindiği bilgiler ışığında mağdur olmaktan kurtulabilecektir.

Bu sınıflamanın beşinci kategorisinde ise katılımcı davranışlar yer almaktadır. Katılımcı davranışlar, belirli bir suç türünden ya da genel olarak suçların açmış olduğu sorunlardan ortaya çıkan ve toplumun diğer bireyleri ile ortak bir şekilde güç birliği ile gerçekleştirilen dayanışma davranışlarıdır. Örneğin suçlarla ortak mücadele yöntemleri geliştirme,

yardımlaşma, birbirine destek olma, birlik beraberlik içinde hareket etme davranışları sergileme gibi (Garofalo 1981).

2.4.Suç Korkusunun Ölçülmesi

Toplumsal yaşamda bireylerde oluşan güvensizlik duygusunun ve suç korkusunun tespit edilmesi ve bunlara yönelik müdahalelerin etkin bir biçimde hayata geçirilebilmesi için bireylerin suç korkusuna ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarının iyi bilinmesi gereklidir (Polat ve Gül, 2010).

Bu bağlamda da bireylerin güvensizlik algılarının ve suç korkularının sağlıklı bir ölçümle ortaya çıkarılması önem arz etmektedir. Ancak insanlarda oluşan güvensizlik duygusunu ve suç korkusunu objektif olarak ölçebilmenin oldukça zor ve karmaşık bir konu olduğu bir gerçektir (Barkan, 2005).

Suç korkusu kavramının çok yönlü ve farklı anlamları olması nedeniyle ölçümünün zorluğunu biraz daha kolaylaştırmak adına Fattah ve Sacco (1989) bu konuda bilişsel, duygusal ve davranışsal ölçümler olmak üzere birbirinden ayrı üç kategori geliştirmişlerdir. Bilişsel ölçümler bireyin risk algısı, kendi güvenliğini değerlendirebilmesi ve bir suça maruz kalabilme olasılığı hakkındaki genel değerlendirilmeleri yapabilme gücü ile ilgilidir. Bu yönüyle, bireyin bir suça maruz kalma risk algısına dayalı olarak ortaya çıkmakta ve öznel bir değerlendirme süreci ile oluşmaktadır. Duygusal suç korkusu ölçümleri ise bireylerin algıladıkları belirli suç türlerinin potansiyel mağduru olma, kaygı ve korkusu ile ilgilidir. Aslında bu durum, suça ilişkin gösterilen duygusal bir tepki veya hissedilen öznel bir kaygı haliyle de yakından ilişkili olan bir durumdur. Davranışsal suç korkusu ölçümleri ise bireylerin bir suça maruz kalma olasılıklarını azaltmak için ne söyledikleri ve hangi eylemlerde bulunduklarının somut olarak ortaya konulması ve değerlendirilmesiyle ilgili başka bir durumdur (Geleri vd. 2013, S.111).

Suç korkusu, bireyin kendi güvenliğe ilişkin algıladığı bir duygu durumu iken bir suça maruz kalma kaygısı ise bireyin suç mağduriyetine ilişkin algıladığı bilişsel bir kaygı durumunu ifade etmektedir. Tüm bu bilişsel ve duygusal algılamaların sonucunda ortaya çıkan tepkiler ise davranışsal durumla ilgili göstergelerdir (Furstenberg, 1971). Ayrıca bireylerin zihinlerindeki suç korkusuna ilişkin risk haritalarını hem kişisel deneyimleriyle elde ettikleri hem de başka kaynaklardan elde ettikleri bilgiler oluşturmaktadır (Smolej ve Kivivuari, 2006).

Bu bilgiden hareketle suç korkusu ölçümlerini incelerken bilinmesi gereken önemli bir nokta, gerçek korku ile algılanan korku arasındaki ayrımdır. Yüksek suç seviyesine sahip bir muhitte, gece yalnız başına yürüyen bir kişinin hissettiği korku ile anket uygulamasında benzer bir durumda ne hissedeceği sorulan bir kişinin vereceği cevaptaki korkuya ilişkin değerlendirmeleri de birbirinden farklıdır. “Gerçek korku” bireyin günlük yaşamında karşılaştığı olaylar, geçirdiği deneyimler ve gözlemlediği işaretlerle ilgili şiddetli bir kaygı durumudur. Ancak anket çalışmasına katılan bir bireyin bu duyguyu yaşaması, hissetmesi ve o oranda da o an yansıtması pek mümkün olamamaktadır. Ne var ki konunun detay ölçüleri, araştırmacıları bu yönde bir tartışma zeminine doğru çekmekle birlikte suç korkusu çalışmalarındaki asıl hedeflenen sonuç, algılanan suç korkusunu incelemek olarak ifade edilmektedir (Garofalo, 1981).

Aksi takdirde kavramsal ve teorik belirsizliklerden, tartışmalardan sıyrılmak bu durumda mümkün olmayacaktır. Bu konudaki araştırmaların çoğu, suçlar arasında ayrım yapmadan suç korkusunu genel anlamda ölçmeye çalışmaktadır (Cozens, 2000).

Suç korkusuna yönelik yapılan bilimsel araştırmalarda, bireylerin suçtan ve suç mağduru olmaktan korkup korkmadıklarını öğrenmek amaçlı yöneltilen sorularda farklılıklar göstermektedir. Bu duyguyu tanımlamak üzere “suç korkusu”, “suça maruz kalma korkusu”, “suç mağduru olma korkusu”, “suç mağduru olma endişesi”, “suç mağduru olma kaygısı”, “güvenlik algısı”, “güvensizlik hissi”, “güvensizlik endişesi” gibi çok çeşitli kavramlar kullanılmaktadır (Geleri vd., 2013, S.111).

Tüm bu kavramlardaki ifadeler genelde suç ölçümü literatüründe “güvenlik algısı anketleri” başlığı içinde ele alınmaktadır.

Güvenlik algısı anketleri; bireylerin toplumda ki suç ve suça maruz kalma konularındaki duygu, düşünce ve davranışlarını tespit etmek ve değerlendirmek amacıyla düzenlenmiş anketlerdir. Bu anketler, aynı zamanda bireylerin kişisel güvenliklerinin halihazırda bir göstergesidir ve güvensizlik kaygısını ölçmeyi, bunun nedenlerini kapsamlı bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Güvenlik algısı anketleri; fiilî suç sayısı, suç yeri, suç türü, suç yoğunluğu ve benzeri diğer sayısal verilerin yanında bireylerin maruz kaldıkları bilinmeyen suç mağduriyetlerini ve kişisel güvenlik algılarını ortaya koyması açısından da büyük bir öneme sahiptir (Polat ve Gül, 2010).

Diğer yandan güvenlik algılama anketleri, bireylerin kendisini toplumda hangi derecede güvende, hangi derecede güvensizlik içinde hissettiklerini ölçen araçlardır. Suça ilişkin

duygu ve düşünceleri, kaygıları ölçmesi nedeniyle sübjektif bir özelliğe sahip olan güvenlik algısı anketleri; bu yönüyle suç, suçluluk ve mağduriyete ilişkin objektif veriler ortaya koyamazlar. Zaten bu anketlerin böyle bir iddiaları da yoktur. Ancak elde edilen veriler; toplumdaki suça ilişkin yapının ortaya çıkarılıp anlaşılması, toplumsal güvenlik politikalarının bireyler üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi açısından önem arz etmektedir. Bu anketlere dayalı olarak yapılan analizler, suç mağduru olma endişesi ve buna bağlı olarak ortaya çıkan güvensizlik kaygısının giderilmesine yönelik geliştirilecek temel politikaların belirlenmesinde büyük rol oynamaktadır (Geleri vd., 2013, S.112).

2.5.Suç Korkusunu Etkileyen Faktörler

İnsanlarda yaşamları boyunca oluşan bir suça maruz kalma korkusunun nelerden etkilendiğinin incelenmesi, bu alanda yapılmış pek çok araştırmada ele alınıp incelenen bir konu olmuştur. Araştırmacılar suç korkusunun nedenlerinin bir çok faktörden etkilendiğini ve ancak çok faktörlü bir bakış açısıyla konunun ele alınıp incelenmesinin daha yararlı olacağı konusunda ortak bir kanaata varmışlardır (Box, Hale, Andrews, 1988; Rountree, 1998). Bu bilgiden hareketle burada suç korkusunu etkileyen faktörleri; yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik durum, geçmiş mağduriyet deneyimi, medya, sosyal ve fiziki çevre, ırk ve etnik yapı diye ayrıştırılmış bir sınıflandırma içinde vermek doğru bir yaklaşım olacaktır.

2.5.1.Yaş

Yaş, suç korkusu çalışmalarında genel olarak anlamlı bir değişkendir. Suç korkusuna ilişkin olarak literatürde, yaşlıların gençlere göre daha yoğun suç korkusu yaşadığı genel bir kabul olarak yer bulmaktadır (Chadee ve Dittan, 2003).

Öte yandan suç mağduriyeti korkusu ile yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi kimi araştırmacılar reddederken kimi araştırmacılar da kabul etmektedir (Tulloch, 2000; Moore ve Shepherd, 2006).

Yaş konusunda araştırmacıların hemfikir olduğu konu ise yaşlıların mağduriyet oranlarının, genç yaş gruplarına göre daha düşük olmasıdır (Mckee ve Milner, 2000).

Yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar, yaşın ilerlemesi ile suç korkusu arasında pozitif bir ilişki olduğu yönündedir. Bu konuda yapılan çalışmalar, yaşlıların gençlere göre suçtan daha fazla korktuğunu göstermektedir (Yin, 1980; Wiltz, 1982; Bankston, 1988; Oc

ve Tiesdell, 1997; Lindesay, 1997; Ackah, 2000; Graycar ve James, 2000; Mirkeu, 2002; Burnet, 2006).

Ancak istatistikler göstermektedir ki gündelik yaşamda yaşlıların başına daha az suç olayı gelmekte ve yaşlılar daha az suç mağduriyeti yaşamaktadır. Ama buna rağmen hissettikleri suç korkusu yüksektir. Clemente ve Kleiman (1977)'a göre bu durum, yaşlılar açısından bir paradoks oluşturmaktadır. Yaşlıların suç korkusu düzeylerinin yüksek olması durumunu Lindesay (1997), onların algıladıkları suça maruz kalma riskiyle ilgili ve aynı zamanda fiziksel ve ekonomik olarak güçsüz olmalarıyla, sosyal izolasyonun duygusal olarak onları yıpratmasıyla ilişkilendirmektedir. Benzer şekilde; yapılan bir araştırmada ise suça maruz kalma oranı düşük olsa da yaşlıların fiziksel, psikolojik ve ekonomik olarak suçun sonuçlarından daha fazla mağdur oldukları için suça ilişkin korku düzeylerinin yüksek olduğu bulunmuştur (Schuller, 2006).

Ferraro ve LaGrange (1987)'a göre ise özellikle yaşlıların fiziksel yönden güçsüz olmaları, ekonomik ve sosyal desteğe her zaman fazlasıyla gereksinim duymaları, onların daha fazla suça ilişkin korku yaşamalarına neden olabilmektedir.

Ancak Miethe ve Lee (1984), yaptığı çalışmada yaşlılar için söylenen bu tezin doğru olmadığını, yaşıyla suça ilişkin korkuyu belirleyen önemli bir faktör olarak kabul edilemeyeceğini rapor etmişlerdir.

Bu durumda genel bir değerlendirme yerine yaş ve suç korkusu ilişkisinde karşılaşılan suç türleri ayırımını göz ardı etmemek gerekir. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde yaşlılar; genelde fiziksel darp, hırsızlık ve kapkaç gibi suçlara ilişkin mağduriyet riskini yüksek seviyede yaşarken örneğin cinsel içerikli suçlara ilişkin mağduriyet riskini çok daha düşük düzeyde yaşadıkları görülmüştür. (Evans, 1992).

Diğer yandan yaşlıların suç mağduru olma korku seviyelerinin çevresel koşullara göre değişiklik gösterdiği yönünde de çeşitli görüşler bulunmaktadır. Suç oranı ve mağduriyet riskinin yüksek olduğu yerlerde ikamet eden yaşlılarda suç korkusu da yüksek seviyede olmaktadır (Hale, 1996).

Bu bağlamda yaşıyla suç korkusu üzerindeki etkisinin, büyük kentlerde ve şehir merkezlerinde çok yüksek, küçük kasabalarda ve kırsal yerleşim alanlarında ise çok daha düşük düzeyde olduğu yönünde bulgular da ortaya atılmıştır (Baumer, 1985). Diğer taraftan yaşlıların, gerçek suç mağduriyetiyle karşılaşabilme risk oranlarının çok üstünde bir korku seviyesi sergiledikleri de öne sürülmektedir. Bunda da yaşlıların olası bir suç riski

karşısında, kendisini koruma gücünün zayıf olmasını bilip hissetmesinin etkili olduğu söylenebilir (Fattah ve Sacco, 1989).

Sonuç olarak suç korkusu yaşlılarda suçun kendisinden daha büyük bir sorun teşkil edebilmekte, onların yaşam kalitesini ve refahını önemli ölçüde düşürerek bu kişilerin sosyal yaşam aktivitelerini sınırlandırabilmekte, yaşam koşulları ve sorunları karşısındaki dirençlerinin kaybolmasına ve bu bağlamda huzur ve mutluluklarının azalmasına neden olabilmektedir (Lawton, Nahemow, Yaffe ve Feldman, 1976).

Öyle ki bazı yaşlıların, suç korkusunun etkisiyle kendilerini dış dünyadan soyutladıkları ve eve kapatarak sosyal bir izolasyon yaşadıkları yönünde veriler de bulunmaktadır (LaGrange ve Ferraro, 1987).

Yaş ve suç korkusu ilişkisine bir de gençler açısından bakılacak olursa gençler, yaşam tarzlarındaki farklılıkları (daha fazla dışarıda olmaları, geceleri dışarıda olmaları, alkol tüketilen yerlere gitmeleri gibi) nedeniyle daha fazla ve sıklıkla suça maruz kalabilme riski taşımaktadırlar (Ferraro, 1995, S.59). Gençler arasında genelde şiddet ve cinsel içerikli suçlara karşı bir korku hali ön plana çıkmaktadır (May, 2001).

2.5.2.Cinsiyet

Literatürde cinsiyet, suç mağduriyeti korkusu ile en çok ilişkili olduğu kabul edilen değişkenlerden biridir (C. Franklin ve T. Franklin, 2009); Cops ve Pleysier, 2010).

Yapılan çalışmalarda kadınların erkeklere göre daha fazla oranda ve seviyede bu tür suçlardan korktuğu ortaya çıkmıştır (Clemente ve Kleiman, 1977; Ferraro, 1996; Oc ve Tiesdell, 1997; Ackah, 2000; Ranzijn, Howells ve Wagstaff, 2002; Scott, 2003). Ancak bazı çalışmalarda cinsiyet ile suça ilişkin korku arasında, anlamlı bir ilişkinin olmadığını gösteren sonuçlar da bulunmuştur (Owen, 1995; Gert, 2008).

Diğer yandan suça ilişkin korku; cinsiyet açısından değerlendirildiğinde kadınların suçtan mağdur olma korkusu, erkeklerden daha yüksektir. Resmi suç istatistiği kayıtlarına göre kadınların suçtan mağdur olma riskleri oldukça düşüktür ve yapılan mağduriyet anketlerinde de erkeklerin daha fazla suça maruz kaldığı görülmektedir (Gottfredson ve Hindelang, 1981; Taylor ve Hale, 1986; Mirkeu, 2002; Scott, 2003; Gerçek, 2006).

Aynı zamanda bu durum cinsiyet açısından paradoks sayılabilecek bir durumun varlığını da göstermektedir.

Sutton ve Farrall (2005) hemen hemen birçok çalışmada erkeklerin daha fazla suça maruz kalmalarına karşın kadınların suç korkularının daha yüksek olduğunu, ancak erkeklerin bu konudaki sorulara içtenlikle cevap vermediklerini, bunun altında yatan nedenin ise geleneksel hegomonik bir erkeklik tepkisinin varlığından kaynaklandığını düşünmektedirler. Yine buna bağlı olarak toplumlarda “erkeklerin ağlamayacağı” şeklindeki yaygın olan kanının da suça ilişkin korku düzeyinin aşağılara çekilmesinde önemli bir etken olduğunu söylemektedirler. Benzer şekilde kadınların erkeklere göre daha fazla suçtan korkmalarının sebebi olarak kadınların daha fazla incinebilir bir şekilde sosyalizasyon yaşadığı, daha çok kendisini korumaya yönelik ihtiyatlı yetiştiği; erkeklerin ise risk aldığı zaman toplumda övüldüğü, fiziksel gücünün farkına varıldığı ve “kadınlar gibi ağlamama” ifadesi öğretildiği için suçtan daha az korktukları ifade edilmektedir (Groof, 2007).

Bu konuda Burkovik ve Tan (2006, S.20) da kızların erkeklere göre daha fazla korkuya meyilli olduğunu, bu durumun sebebinin ebeveynlerin kızları erkeklere nispeten daha bağımlı yetiştirdiği, toplumda kızların korkusunun normal olarak karşılanabildiği; ancak erkeklerin korkularının kabul edilemez olarak nitelendirildiğini ve Türk toplumunda da “erkeklerin korkmayacağı, ağlamayacağı” anlayışının egemen bir paradigma olduğunu belirtmektedirler.

Bunun yanı sıra, kadınların risk algısı düzeyi erkeklere göre daha fazladır (Smith ve Torstensson, 1997). Bir başka ifadeyle erkekler kadınlara göre yaşadıkları alanları daha az tehlikeli görmekte ve aynı zamanda da kendilerine bir şey olmayacağını düşünmektedirler.

Truman (2005) ise kadınların yaşadıkları korkunun temelini, çocukluk dönemlerinde oluşturulduğunu ifade etmektedir. Kadınlar, çocukluklarından yetişkinlik dönemine gelene kadar ve daha sonraki dönemlerde de sürekli çeşitli uyarılara maruz kalmaktadırlar. Kadınlar hangi yaşta olursa olsun giyimlerine dikkat etme, gece geç saatlerde eve dönmeme, tanımadıkları insanlarla konuşmanın yasak ve yanlış olduğu gibi yargıları kabul ettirilerek yetiştirilmektedirler. Bu düşüncelerle kadınlar; toplumda korunmaya, bir bakıma da kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır. Bunun yanı sıra kadınlar; sosyalizasyon süreci sonucu toplumdan, yabancından ve erkekten korkarak yaşamayı öğrenmekte; aynı zamanda da etrafındaki erkeklere yani babasına, kardeşine, eşine bağımlı hâle getirilmektedir (Gilchrist vd, 1998).

Bu konudaki çalışmalarda, genel olarak kadınların suç mağduriyeti korkusunu yoğun olarak yaşamalarına neden olan iki temel etkenden bahsedilmektedir. Bu etkenlerden ilki

kadınların maruz kaldıkları suçların türleri, ikinci olarak da kadınların mağduriyetten erkeklere göre hem daha fazla etkilenmeleri hem de genel olarak suç mağduriyetini daha ciddi bir sorun olarak görmelerinden kaynaklanmaktadır (Pantazis, 2000).

Bu bağlamda kadınların korkularının yoğun olmasına neden olan suç türü, öncelikle cinsel suçlardır. Keane (1995) 'a göre kadınların suç mağduriyeti korkusunda tecavüz, provokatif bir suç türüdür. Kadınların hepsi için tecavüzün oldukça korkutucu bir suç türü olduğu ifade edilmektedir. Giddens (2005, S.227) 'a göre de tecavüz suçundan mağdur olmayan bir kadın bile mağdur olan kadın kadar endişe ve korku yaşayabilmektedir.

Suçla ilişkin korkunun kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olması, tecavüze uğrama korkusunun diğer suç türlerine ilişkin korkuyu da belirlemiş olmasından kaynaklanmaktadır. Tecavüze uğrama korkusu, diğer suç mağduriyetlerini bir yandan gölgelerken diğer yandan da diğer suç türlerine karşı tepkiyi de artırıcı bir unsur olmaktadır (Ruch ve Chandler, 1983; Warr, 1990; Ferraro, 1996; Hollway ve Jefferson, 1997, Tulloch, 1998). Bu yönüyle kadınların diğer suç türlerine ilişkin korkusu, tecavüze uğrama korkusunun biçimleridir denilebilir (Stanko, 1995). Bu konuda Warr (1985) ise kadınların suç korkusunun yalnızca kadınların tecavüz korkusu olabileceğini savunmuştur. Benzer şekilde Gordon ve Riger (1981), de kadınların tecavüz korkusunu “kadın korkusu” olarak adlandırmıştır.

Bu konuda Warr'ın 1985 yılında gerçekleştirdiği bir çalışmanın sonuçlarına göre 35 yaşın altındaki kadınlarda en çok korkulan suç türünün tecavüz olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan kadınların partnerlerinden gördükleri şiddetin de doğrudan suça maruz kalma risk algısını ve suça ilişkin korkuyu artırdığı, konuyla ilgili yapılan çeşitli araştırma sonuçlarında görülmektedir.

Diğer yandan kadınlar, cinsel saldırı suçlarından kendilerini korumada yetersiz görmektedirler. Buda korku duygularının artışı daha da perçinlemektedir (Grabosky, 1995; Fetchenhauer ve Buunk, 2005; Giddens, 2005, S.226; C. Franklin ve T. Franklin, 2009; Snedker, 2011).

Kadınların erkekler tarafından cinsel saldırılara maruz bırakılması, toplumda kadınların nerdeyse erkeklerin tamamından korkmalarına neden olmaktadır. Kadınlara yönelik cinsel saldırı suçları; erkeklerin kadınlar üzerinde güç gösterisi yaparak gerçekleştirdikleri suçlar olması nedeniyle erkeklerden duyulan korku, kadınların korkularının merkezinde yer

almaktadır (Warr, 1985). Bu konuda Goodey (1995) ise kadınlardaki korkunun temelinde kadının erkekten gördüğü şiddet deneyiminin yattığını belirtmektedir.

Sonuç olarak tecavüz ve yarattığı korku kadınların bilinçaltında, hayatlarının bir bölümünde bulunmaktadır. Bu korku kadınların hayatlarını kısıtladığı için kadınları pasif olmaya itebilmektedir. Aynı zamanda tecavüze maruz kalmaktan korkan kadınlar, dış görünüşlerinde de değişikliğe giderek kendileri için riski en aza indirmeye çalışmaktadırlar. Bir bakıma bu suçu işlemeye eğilimi olanlar için ‘açık ve dikkat çekici hedef’ olmaktan kaçınılmaktadırlar (Warr, 1985).

Diğer yandan kadınlar kendi, yaşadıkları ya da başkalarının başına gelen mağduriyetlerden ciddi şekilde etkilenmektedirler. Bunun yanı sıra kadınlar, korkuyu başkaları adına da duymaktadırlar. Özellikle de anneleri, kız kardeşleri ya da anne olan kadınlar kızları adına bu korkuyu fazlasıyla yaşamaktadırlar (Little, Panelli ve Kraack, 2005).

2.5.3.Sosyo-Ekonomik Durum

Toplumda bireylerin ekonomik güçleri, eğitim seviyeleri, sosyal statüleri ve meslekleri suç korkusunu etkileyen faktörler içinde sosyo ekonomik değişkenler olarak yer almaktadır (Heath ve Petraitis, 1987; Department of Justice, 2009). Ekonomik seviyenin yüksek olması Whitley ve Prince’ (2005) e göre suç korkusunun olumsuz etkilerinin üstesinden daha kolay gelmeyi sağlamaktadır.

Bireyler yüksek ekonomik gücü, daha iyi güvenlik sağlama ile eş değer görebilmektedir (Grabosky, 1995). Ayrıca ailelerin gelir durumları, bireylerin kişisel olarak zarar görme korkularına da etki etmektedir. Ekonomik durumu iyi olmayan bireyler, hayatta daha savunmasız olduklarını düşünmektedir (Moore ve Shepherd, 2006).

Bu konuda genel kanı, gelir düzeyi düşük kişilerin suç korkusunu görece yoğun yaşadıklarıdır. Bunun temelinde de ekonomik seviyelerinin düşük olmasının, onları suç oranlarının daha fazla olduğu yerlerde oturmaya mecbur kılması önemli bir faktör olarak vurgulanmaktadır (European Crime Prevention Network, 2004, S.26).

Diğer yandan düşük sosyo-ekonomik statü, aynı zamanda olumsuz iş koşullarını da beraberinde getirmektedir. Düşük sosyo-ekonomik statüde bulunan bireylerin yaşam ve çalışma koşulları iyi olmamaktadır. Bu kişiler çoğu zaman güvencesiz, tehlikeli ve riskli işlerde çalışmaktadırlar. Bunun yanı sıra yaşadıkları ve çalıştıkları yerlerin güvenliği de

zayıftır. Öte yandan toplu taşıma araçlarını, ekonomik seviyesi daha yüksek olan bireylere nazaran daha fazla kullanmaktadırlar. Bu durum da onları daha fazla risk altında bırakmaktadır (Pantazis, 2000; Scott, 2003).

Bununla birlikte sosyo-ekonomik düzey ile suç korkusu arasındaki ilişki, suç türleri bakımından farklılık göstermektedir. Örneğin bireylerin gelir seviyesi arttıkça ve ekonomik varlıkları çoğaldıkça mala karşı suç mağduru olma korkusu riskleri de bu bağlamda artmaktadır. Sonuç olarak sosyo – ekonomik düzey ile suça ilişkin korku arasındaki ilişkinin net olmadığı veya karışık olduğu yönünde pek çok araştırma bulgusuna rastlanmaktadır (Gert, 2008).

Diğer yandan ekonomik seviyenin dışında, eğitim seviyesi de suç korkusunu etkilemektedir. Eğitim seviyesiyle suç korkusu arasındaki ilişki için söylenen ise eğitim seviyesi düşük olanların, eğitim seviyesi yüksek olanlara göre daha fazla suçtan korktukları yönündedir (Mirkeu, 2002).

Bu bağlamda eğitim seviyesinin düşüklüğü, bireylerin tıpkı ekonomik seviyesi düşük olan bireylerdeki gibi kendini koruma yeterliliğinin düşük olmasına neden olmaktadır. Aynı zamanda eğitim seviyesinin düşüklüğü bireylerin suç ve suçluya ilişkin farkındalığını olumsuz yönde etkilediği de düşünülmektedir. Her ne kadar bu konuda kesin yorumlar yapılabilmesi pek mümkün olmasa da yine de eğitim seviyesinin daha yüksek olması; insanların tehdit, suç ve suçlu gibi kavramlara karşı bilgi sahibi olmasını da sağlayabilmektedir. Bu konuda bilgi sahibi olan bireyler ise kendi tedbirlerini alarak risk alanlarını en aza indirebilmektedir (EUCPN, 2004, S.23). Eğitim seviyesi yüksek olan bireyler; suç, suçluluk, suç önleme ve mağduriyet konularında daha duyarlı ve bilinçli hareket etmektedir. Yine eğitim seviyesi yüksek olan kişilerin çevresel koşulları, olayları ve olası sorun kaynaklarını değerlendirirken daha rasyonel davrandıkları ve aşırı duygusal davranışlardan kaçındıkları da söylenebilir (Çardak, 2009).

2.5.4. Geçmiş Mağduriyet Deneyimleri

Bireyler bir suçtan zarar görmüş olsunlar ya da olmasınlar, suç korkusu yaşayabilmektedir. Ancak bir mağduriyet yaşamının, suç korkusunu artırıcı etki yaptığı düşünülmektedir. Suça maruz kalmada yaşanan ilk deneyim, suç korkusunu yüksek oranda etkilemektedir. Bu bağlamda bireylerin suç mağduru olmaya yönelik doğrudan ya da dolaylı yaşamış oldukları deneyimler, suç korkusunun oluşumunu tetiklemektedir (Grabosky, 1995; Scott, 2003).

Bu bilgiden hareketle geçmiş suç mağduriyeti deneyiminin, doğrudan (bireyin bizzat suçun mağduru olması) ya da dolaylı (bireyin başka suç mağdurlarını tanınması ya da içinde bulunduğu sosyal ilişki ağından suça ilişkin bilgiler öğrenilmesi) görülebildiğini söyleyebiliriz. Geçmişte herhangi bir suçun mağduru olanlar veya başka bir ifadeyle suç deneyimi yaşayanların, özellikle bu suç bedenlerine yönelik bir suç ise, bu bağlamda yaşadıkları travmanın etkisi daha yoğun olabilmektedir. Bunun dışında mağduriyeti açıklamaya çalışan yaklaşımlarda, daha önce suç mağduru olan bireylerin yeniden suça maruz kalacakları endişesiyle çeşitli zamanlarda ya da mekânlarda endişe ve korku duyacakları vurgulanmaktadır (EUCPN, 2004, S.22; Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2010). Bu noktada, bireylerin geçmişte hangi suç türünün mağduru oldukları da belirleyicidir. Zira bir bireyin cüzdanının çalınması ile tecavüze uğraması ya da kesici bir aletle yaralanması aynı etkileri yaratmamaktadır. Bu bağlamda mağduriyetin türü değiştikçe ve derecesi arttıkça suç korkusunun da düzeyi artmaktadır (Truman, 2005). Herhangi bir suçun mağduru olmayanlar ise gerek suça maruz kalanların anlattıkları gerekse kitle iletişim aracılığıyla öğrendikleri suçla ilgili bilgilerden dolayı suçtan korkmaktadırlar (Miethe ve Lee, 1984; Warr, 2000).

Taylor ve Hale (1986) tarafından New York'ta yapılan bir çalışmada, metro kullanan yüz bin kişi içinden ancak % 2,6'sının başına bir suç olayı geldiği fakat yolcuların % 45'inin suçtan oldukça endişelendikleri ortaya çıkmıştır (Akt.Liska, 1989). Bazı araştırmacılar; bazen suça ilişkin korku ile dolaylı (ikinci dereceden) mağduriyet arasındaki ilişkinin, suça ilişkin korkuyla doğrudan mağduriyet arasındaki ilişkiden daha güçlü olduğunu rapor etmektedir (Box, Hale, Andrews, 1988). Bazı yazarların iddiasına göre de kişisel olarak herhangi bir suç mağduriyetini yaşamayan bir kişi, suç mağduriyetini hayalinde büyütme veya suç mağduruyla kendisini zihninde kıyaslamaktadır (Hale, 1996). Ayrıca suç fikrinin toplumda yaygın olmasını da bu ilişkinin güçlü bir sebebi olarak görmüşlerdir (Glasauer, 2006).

Öte yandan bireylerin bizzat kendilerinin yaşadıkları mağduriyetler dışında, başka bireylerin yaşadıkları mağduriyetlerden haberdar olmaları ya da o mağduriyetlere şahitlik etmeleri de suç korkusunu artırmaktadır (Warr ve Ellison, 2000; Ferguson ve Mindel, 2007).

Bununla birlikte bireysel mağduriyet ile karşılaştırıldığında dolaylı mağduriyet; toplumda çok daha sık karşılaşılan, toplumun daha geniş bir kesimini içine alan bir durumdur. Suç mağduriyeti bağlamında, işlenmiş bir suça tanık olmanın veya suç mağduru olan bir

yakınının bulunmasının da güvensizlik kaygısı üzerinde olumsuz etkisi bulunmaktadır. Bu kapsamda bulunan kişiler diğerlerine göre daha fazla suç mağduru olma endişesi taşımaktadır (Geleri, 1996).

Mağduriyeti bizzat yaşamayan ancak bir yakını veya tanıdığının karşı karşıya kalması veya öğrenmesi sonucu kendisi de bu olaya vakıf olan bireyler, mağduriyet durumunu (öncesi, esnası ve sonuçları) zihninde canlandırmak suretiyle konuyu anlamaya çalışmaktadır. Bu durumda bazen bireyler kendilerini mağdurlar veya mağduriyet durumu ile karşılaştırma yoluna da gidebilmektedir. Küçük kasaba ve yerleşim alanlarında aile, akraba ve komşular arası ilişkilerin daha iyi ve yoğun olması, dolaylı mağduriyet üzerinde farklı etkiler meydana getirmektedir. Mağduriyet sonrası oluşan fiziksel ve ruhsal zararların giderilmesi anlamında bu yakın ilişkilerin çok büyük katkısı bulunmakla birlikte toplumsal açıdan birbirleriyle yakın bir ilişki ağına girmiş çevrelerde; suç ve suç mağduriyeti konularındaki bilgi ve deneyimlerin sık ve detaylı bir şekilde paylaşımı, aynı oranda suç korkusunun artmasına da neden olabilmektedir (Hale, 1996).

Bunun dışında literatürde de ifade edildiği gibi yaşanan suç mağduriyetlerinin korkuyu artırmakla beraber, aynı zamanda da suçlara ve karşılaşılabilecek mağduriyetlere yönelik farkındalığı ve tedbiri de arttırdığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda bir bakıma geçmiş deneyimler insanların suç konusunda daha fazla bilgi sahibi olmasını sağlamaktadır (Department of Justice, 2009).

Geçmiş deneyimlerde son olarak vurgulanmak istenen nokta ise tanıdık ya da tanımadık insanlardan gelebileceğine inanılan saldırılardan duyulan korkudur. Tanıdık ya da tanımadık insanlardan gelebilecek saldırılar açısından gelişmiş toplumlarla, az gelişmiş toplumlar arasında farklılıklar söz konusudur. Özellikle batıda insanlar genel olarak tanımadıkları insanlar tarafından zarar görebilmektedir. Batı toplumlarının toplumsal yapısına bakıldığında bireyler arasında birincil ilişkilerden ziyade ikincil ilişkiler söz konusudur. Ağırlıklı olarak ben merkezli yaşayan batı toplumlarında, bu bağlamda yalnızlık duygusunun da yoğun olarak yaşanan bir duygu olduğu görülmektedir

Daha az gelişmiş ülkelerde ise birincil ilişkiler söz konusudur. Kişiler genellikle birbirini tanır. Aidiyet hissi bu toplumlarda daha fazla hissedilir. Bu bağlamda da suç mağduriyeti korkusu, daha çok tanıdık kişilere karşı hissedilir. Bilindiği üzere bugün batı toplumlarında sebepli ya da sebepsiz, kişilere saldırılarda bulunmaktadır. İnsanlar, hiç ummadıkları zamanda; daha önce hiç karşılaşmadığı insanların kurbanı olabilmektedir.

Ancak bunun tersi durum olarak daha az gelişmiş toplumlarda ise insanlar, tehlikenin ya da tehdidin nereden ve kimlerden geleceğini bilebilmektedir. Bir başka ifadeyle insanlar, sorun yaşadığı kişileri tanımaktadır. Bu kişiler; çoğu zaman da eş, dost ya da yakın akraba çevresinden olabilmektedir. Ayrıca bu durum kırsal alanlarda kentsel alanlara göre daha yoğun olarak yaşanabilmektedir. Kentsel alanlarda insanların tanıdıkları kişilerden zarar görebilmesi dışında, tanımadıkları insanlar tarafından da mağdur edilebilmektedir (Öğün, 1996).

2.5.5. Medya

Günümüzde kitle iletişim araçlarının etkin kullanımı sonucu bireylerin dünyada olup biten her şeyden, çok kısa sürelerde haberi olmaktadır. Suç korkusu da medyanın giderek önem verdiği ve dikkat çektiği bir konudur. Bu bağlamda medya, suç ve suç mağduru olma korkusuyla ilgili yansıtıklarıyla toplumdaki bireyler üzerinde önemli ölçüde etkili olmaktadır (Wynne, 2008).

Medya, kitle iletişim araçlarını kullanarak yansıtıklarıyla bireylerin duygusal alanına hitap eden mesajlar yansıtmaktadır (Hummelsheim vd., 2010). Bireyler, medyanın yansıtıklarının ilk başta doğru olup olmamasına bakmaksızın değerlendirmeye almaktadır. Bu bağlamda medya, suç ve suç mağduru olma korkusuyla ilgili topluma yansıtıklarıyla bireyler üzerinde önemli ölçüde olumsuz bir etki bırakabilmekte; bıraktığı bu etki ise bireylerde endişeye, strese, güvensizliğe ve hatta toplumsal yabancılaşmaya bile neden olabilmektedir (Stafford, Chandola ve Marmot, 2007 ; Wynne, 2008).

Kitle haberleşme araçlarının konuya yaklaşımı ve ele alış biçimi suça ilişkin algılanan mağduriyet korkusunu ve aynı zamanda mağduriyetin şiddetini artırmada önemli rol oynamaktadır. Medyada yer verilen çoğu haber ve olaylarda suç olayı, gerçekte olduğundan çok daha fazla abartılarak bireylere sunulmaktadır. Bu konuda yapılmış farklı araştırmalar göstermektedir ki; medyanın her türlü suçla ilgili yaptığı yayınlar, insanlarda suça ilişkin mağduriyet korkusunun da artmasına neden olmaktadır (Dönmezer, 1981; Altheide, 1997; Altheide ve Michalowski, 1999; Dupre ve Mackey, 2001; Bulck, 2004; Holbert, Shah ve Kwak, 2004; Banks, 2005; Levin, 2005).

Bu konuda Surette (1998)'nin yaptığı bir çalışmada, şiddet içerikli suçların medya tarafından orantısız bir şekilde sunulmasının ve olayların meydana geliş nedenlerinden

çok medyada suçun bizzat kendinin bilinçli bir şekilde ön plana çıkartılmasının, kişilerde suçun gerçek hayatta olduğundan çok daha sıklıkla karşılaşılan ve sanki çok yaygın bir durummuş gibi algılanmasında önemli rol oynadığı bulunmuştur. Konuyla ilgili Rountree (1998) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise bireylerin gerek yakınlarındaki insanlardan, birinci elden dinledikleri mağduriyet hikâyeleri sonucunda gereksede televizyon, radyo, internet ve gazeteler gibi kitle iletişim araçları vasıtasıyla duydukları ve gördükleri sonucunda, artık kendilerinin de bir gün aynı şekilde suç mağduru olacakları endişelerinin artmasına ve bu durumun da insanların günlük yaşantılarını olumsuz bir şekilde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Bu noktada bazı araştırmacılar; medyanın suç ve suçlu konusunda yansıttıklarının, gerçeğin kendisi olmadığını ifade ederek medyayı ve medyanın sunduğu mesajları eleştirmektedirler. Bu bağlamda en büyük eleştiri konusu medyanın sürekli şiddet ve cinsel içerikli suçları toplumun gündemine taşımasıdır. Bu tarz yayınlar yapıldıkça insanların da suç mağduriyeti korkusu artmaktadır (Smolej ve Kivivuari, 2006).

Özelikle medyanın şiddet içerikli haberleri sıklıkla ele alıp haber yaptığı görüşü bugün hala genel kabul gören bir gerçektir. Öyle ki medya; tehlikeli dünya algısını bireylere aşıladıkça, suç mağduriyeti korkusunun da bu paralellikte bir artış göstereceği kaçınılmaz bir gerçeklik olacaktır (Tulloch, 2000).

Aynı zamanda medyanın toplumda gerçekleşen suç olaylarını ele alırken kullandığı dil ve üslup ve özellikle olaylarla ilgili sunduğu görüntüler, bireylerin zihinlerinde bir şekilde yer edinmektedir. Bu durumun da bireylerde suç korkusunu daha da arttırıcı bir unsur olacağı düşünülmektedir (Liska vd., 1982 ; Smolej ve Kivivuari, 2006).

Diğer yandan medya, insanların kendileri ve yakınlarıyla ilgili güvenlik algıları üzerinde de bir takım etkilere sahiptir. Bireyler; televizyon kanallarında izlediklerinin, internet haber sitelerinde ve gazetelerde okuduklarının sonucunda bu tür suçların kendilerinin ya da yakınlarının başına da gelebileceği endişesini taşımaya başlamaktadırlar. Bunun sonucunda da bireyler kendileri yaşamasalar bile başkalarının başına gelenlerden medya yoluyla haberdar olmak suretiyle etkilenebilmekte ve bu etkilerde onlarda kendileri ya da yakınlarına ilişkin suç mağduru olma endişesi ve korkularında artışlara neden olabilmektedir (Çardak, 2009, Sandstig, 2010).

Medya aracılığıyla başkalarının başına gelen mağduriyetleri öğrenen bireyler, o empati kurma yoluna gidebilmektedir. Bir bakıma medya insanların başka insanlarla empati

kurmasını sağlarken, diğer bir taraftan da bireyleri, mağdur olan diğer insanların gne de ortak etmektedir. Bu bağlamda bireylerin tanımadığı insanlarla empati yoluyla kurmuş olduğu bu bağ, hem olumlu hem de olumsuz etkilerin oluşmasına yol açabilmektedir. Bazen bireylerin başka kişilerin başına gelmiş mağduriyetlerden haberdar olması durumu onlarda bilinçlenmeyi, farkında olmayı ve tedbir almayı sağlaması noktasında olumlu etki de yapabilmektedir (ardak, 2011).

Ancak diğer taraftan bireylerin bu mağduriyetlerden haberdar olması bir bakıma olayı kendi yaşamış gibi korkmasına da neden olabilmekte, bu korku duygusu da bireyler üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmektedir (Alvi, Martin, Walter ve Michael, 2001).

Sonuç olarak suça ilişkin mağduriyet korkusuyla ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğunda kitle iletişim araçlarının suça ilişkin korkuyu büyük oranda etkilediği, toplumda adeta bir korku ve tehlike enflasyonu oluşturduğu ifade edilmektedir (Miethe ve Lee, 1984 ; Furedi, 2001, S.92). Hatta çok masumca yapılan haberlerin bile toplumda korkuya ilişkin duyarlılığı artırdığı düşünülmektedir (Kul, 2009). Yapılan araştırmalar göstermektedir ki, gerek sosyal etkileşim yolu ile gerekse medya aracılığı ile iletilen mağduriyet haberleri abartılarak ve etkisi yükseltilerek aktarılmaktadır ki, bu durum sonuç itibariyle kişiler üzerinde suçun bizzat kendisinden daha fazla suç korkusu oluşumuna yol açmaktadır (Rountree, 1998).

2.5.6.Çevresel Yapı

Konuyla ilgili literatür incelendiği zaman çevresel yapı değişkeninin suç korkusunu etkilediği çeşitli araştırmacılar tarafından kabul edilmektedir. Son dönemlerde yapılan çalışmalar, suç korkusu ile çevrenin fiziksel yapısı arasında kuvvetli bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır (Ferguson ve Mindel, 2007).

İnsanların yaşamlarını sürdürdüğü fiziksel çevrenin niteliği bireylerin kendilerini güvende hissetme duygusunu ve suç korkusunu etkilemektedir. Bu bağlamda yaşanılan yerin ya da bulunulan çevrenin fiziksel yapısındaki bozukluklar, düzensizlikler bireylerin yaşadıkları yere ilişkin güvenlik algısını olumsuz etkilemektedir. Bir diğer ifadeyle bireyler kendilerini güvensiz olarak hissettikleri yerlerde, tehdit altında olduklarını düşünmektedirler (Apak, lken ve nl, 2002).

Bununla birlikte çevresel yapı içinde kentleşmenin ve yarattığı sonuçların da suç mağduriyeti konusuyla önemli bağlantıları olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda suça ilişkin korku ile kentin nüfus yoğunluğu arasında da pozitif bir ilişkinin varlığı çeşitli araştırmalarda elde edilmiş bulgular arasında yer almaktadır (Clemente ve Kleiman, 1977; Liska vd., 1982).

Ayrıca suça ilişkin korkunun küçük yerleşim yerlerinde ve kırsal alanda, büyük kentlere göre daha düşük seviyelerde olduğu görülmüştür (Miethe ve Lee, 1984; Torrente, 2008). Bu bilgiden hareketle kentlerin merkezi yerleşim yerlerinde ikamet edenlerin suça ilişkin korkularının, varoşlarda ikamet edenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Baumer, 1985).

Diğer yandan suça ilişkin algılanan korku, kentsel bağlamda değerlendirildiğinde nüfusun heterojen yapısıyla kentin değişim dinamiğiyle ve kentin sosyal iklimiyle ilişkilendirilebilmekte ve böylece suça ilişkin korku ile kentsel korku kolayca eşitlenebilmektedir (Furstenberg, 1971; Lohman, 1983; Hale, Pack ve Salked 1994; Özcan, 1994; Taylor, 1996).

Bu konuda Snedker (2011) ise şehirlerde dayanışma duygusunun azaldığına vurgu yaparak kentlerdeki fizikî çevre koşullarının da suç korkusunu tetiklediğini belirtmiştir.

Ayrıca Snedker (2011) bireylerin görünüş açısından kötü, karanlık, izbe olarak nitelendirilebilecek alanlardan korktuklarını ve bu tarz yerlerde kişisel güvenliklerinin tehlikeye girdiği algısının zihinlerinde oluştuğu da belirtmiştir.

Yukarıda ifade edilen görüşe paralel olarak çevre yapısının ve düzenlemelerinin korku ve güvenlik algılarında önemli bir yer tuttuğu gözlemlenmektedir (Keane, 1995; Little vd. 2005; Smolej ve Kivivuari, 2006). Özellikle grafiti olarak adlandırılan süslemeli duvar yazılarının sıklığı, çöplerin ulu orta atılması, zarar verilmiş ev ve arabaların varlığı suç korkusunu arttırmakta ve bireyler için tehlikeli bölge algısını oluşturmaktadır (Tulloch, 2000).

Araştırmalarda aynı zamanda kent içinde nüfusun aşırı yoğun olduğu bölgelerde, bu yoğunluğun, o bölgede yaşayan bireylerin suç mağduriyeti korkusunu tetikleyebildiği de ortaya konulmuştur. Bu bakımdan da kalabalık parklar, bahçeler, plajlar, sanayi bölgeleri, ormanda piknik alanları, sayfiye yerleri bireyler tarafından riskli ve tehlikeli alanlar olarak değerlendirilmektedir (Warr ve Ellison, 2000). Örneğin, önceki dönemlerde güvenli alanlar olarak nitelendirilen sayfiye bölgelerinde son dönemlerde artan hırsızlık ve tecavüz

suçlarının yaygınlaşmasıyla bu alanların gerçekten güvenli olup olmadığı sorgulanmaya başlanmıştır (Pain, 2000).

Bu görüşün tam aksini düşünen çalışmalar da söz konusudur. Sandstig (2010), insanların تنها yerlerden ziyade kalabalık alanlarda daha güvende hissettiklerini ifade etmektedir.

Diğer yandan Snedker (2011) çevresel yapı etkilerinin bir başka boyutuna değinerek, cinsiyete göre çevresel yapıdan etkilenme düzeyinin farklı olabileceğini belirtmektedir. Bu bağlamda tehlikeli ve riskli alanlara yönelik korku cinsiyete göre farklılık gösterebilmektedir. Kadınlar için tehlikeli olarak ifade edilen alanlar erkekler için benzer düzeyde tehlikeli olmayabileceği düşünülmektedir.

2.5.7. Toplumsal İlişkiler ve Komşuluk

Suç korkusu ile algılanan çevresel düzen, huzur ve komşuluk ilişkileri arasında bir ilişki bulunmaktadır. İkamet edilen bir bölge de toplumsal ilişkilerin, komşuluğun, sosyal, kültürel ve duygusal etkileşimin ve duyarlılığın yüksek seviyede olmasının suça ilişkin mağduriyet korkusunu azaltmada etkili olacağı algısı yüksektir (Bahar, 2013, S.11).

Baba ve Austin (1989) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada elde edilen bulgular komşuların davranışları konusunda hissedilen memnuniyetin ve komşuların desteğinin bireylerde suç korkusu düzeyini azaltmada etkili olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Clarke ve Lewis (1982) de benzer bir şekilde komşularla ilişkinin suç korkusunu azaltmada kritik bir faktör olduğunu savunmuştur.

Genelde bireylerde, parçası oldukları topluma karşı içten bir bağlılık duyduğu bir yaşam alanında olası suç ve sorunlara karşı bireysel ve toplumsal direncin sağlam olacağı yönünde bir güven atmosferi vardır. Bu sosyo-psikolojik durum bireysel ve toplumsal anlamda suç ve mağduriyet sorunuyla başa çıkılabileceğine dair bir özgüvene ve dolayısıyla suç mağduriyeti ve suç korkusu seviyesinin azalmasına da katkı sağlayıcı bir unsurdur. Bunun için bireyin yaşadığı çevre ve toplumla bütünleşmesi, barışık olması gerekmektedir. Evli ve ailesi olan, başkalarıyla sağlıklı ilişkiler kurabilen ve çevresindekilerle çeşitli sosyal aktivitelerde bulunabilen, bireylerin suç mağduriyetine ilişkin korkularının da azalacağı söylenmektedir. Bununla birlikte, yalnız yaşayan (özellikle yaşlılar), içine kapanık ve dış dünyayla fazla bir ilişkisi bulunmayan ve de toplumsal değerlerin önemine inanmayan bireylerin, olası sorun ve suçluluk karşısında kendilerini daha zayıf ve korumasız

hissedecekleri ve daha yüksek seviyede bir suç korkusu algısına sahip olacakları söylenmektedir (M.Braungart , R.G.Braungart ve Hoyer, 1980).

Sonuç olarak yaşanan çevredeki toplumsal bütünleşme ve toplumsal etkileşim suça ilişkin duyulan korkusunun azalmasında etkili olmaktadır (Walklate, 1998).

2.5.8.Medeni Olmayan Davranışlar

Suç korkusunun toplumda oluşmasında etkisi olduğu düşünülen başka bir konuda yaşanan çevredeki medeni olmayan davranışlar konusu olmuştur. Toplumsal bütünleşmenin bireylerin suç korkusunu azalttığından yola çıkılarak bireylerin yakın çevrelerini tehditkâr olarak algılamaları durumunda daha büyük bir suç korkusu sergileyecekleri sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla; köşe başlarında bekleyen gençler, gürültü yapan komşular, grafiti, sokak çocukları, ayyaşlar, serseriler, dilenciler, çöp yığınları ve camı kırık ya da terk edilmiş binalar ve benzeri koşulların bazı insanların yaşadıkları ortamı tahmin edilemez ve düzensiz olarak algılamalarına itebileceği savunulmuştur. Bu görüşe göre bireyin kendini sembolik ya da gerçek korkularla çevrelenmiş hissetmesinin ya da yaşadığı çevrenin gün geçtikçe kötüye gittiğini düşünmesinin yalnızca genel bir kaygı yaratmayacağı, tüm bunlara ek olarak belirli bir suç korkusu da yaratacağı savunulmuştur (R. Eve ve S. Eve, 1984).

Bu tip sinyaller literatürde medeni olmayan davranışlar olarak adlandırılmaktadır. Ancak yine de literatürde çoğu yazarın sosyal ve fiziksel medeni olmayan davranışlar arasında ayırma gittiği görülmektedir. Örneğin Ferraro (1984) bu konuda sosyal ve fiziksel medeni olmayan davranış ayrımını şöyle yapmaktadır. Ona göre duvar yazılarının ya da harabe binaların varlığı fiziksel medeni olmayan davranışlar, aşırı gürültü ve sarhoşların varlığı ise sosyal medeni olmayan davranışlar olarak kategorize edilebilir (Akt. Kul, 2009).

Rohe ve Burby (1988) fiziksel davranışların sosyal medeni olmayan davranışlardan daha fazla suç korkusuna sebep olduğunu savunurken LaGrange ve arkadaşları (1992) ise bu iki medeni olmayan davranış arasında belirgin bir farka rastlamadıklarını belirtmişlerdir.

Literatürde medeni olmayan davranışlara ilişkin çalışmalar bununla da sınırlı kalmamıştır. Wilson (1968, S.47) sosyal açıdan “bireyin yaşadığı ve hareket ettiği ortamda bir dizi hak standardının ve belirli bir ahlak anlayışının gözlemlenebilmesine ilişkin duyduğu arzuya” dikkat çeker ve bu standartların ilgili bireyin sahip olduğu etik değerler ve yaşam biçimi ile tutarlı olması gerektiğini söyler. Sosyal açıdan çevrede dolaşan gençler, yoldaki ayyaş ve serseriler, gürültü yapan komşular ve partiler bu davranışlara örnektir. Aynı zamanda

fiziksel açıdan şahsa ve mala karşı saldırganlık, duvar yazıları ve çevreyi kirletmek gibi davranışlar da bu tip davranışlara örnektir (Akt. Gaziarifoğlu, 2009).

Diğer yandan psikolojik açıdan medeni olmayan davranışların önemine dayanak oluşturmak için iki görüş ele alınabilir. Bunlardan birisi “çevre üzerindeki kontrolün” diğeri de bireyin "değer verdiği bir nesnenin” kaybıdır. Aynı zamanda medeni olmayan davranışlar bir kontrol eksikliğini yansıtmaktadır; örneğin yolda ya da metroda görülen duvar yazıları akla gelen her türlü zarar ve hasarın gerçekleştirilebileceği kontrolsüz ve kontrol edilemeyen bir çevreye işaret etmektedir (Wilson ve Kelling, 1982).

Bu konuda Van der Wurff ve Stringer (1986) de suç korkusu ve değerli nesnelerin kaybı arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Bu durumda kaybedilen şey toplumsal yaşamın eski hali ya da olması gerektiği halidir.

Skogan (1980) olası medeni olmayan davranışları; kamuya açık alanlarda alkol tüketme, köşebaşı çeteleri, yolda rahatsız edilme, uyuşturucu ilaçlar, gürültü yapan komşular, sokak fuhuşu, vandallık, yaşanan çevrenin bakımsızlığı, terk edilmişliği ve kirliliği olarak belirlemektedir. Bu tip davranışlar suçun ve sağlıklı bir çevreyi korumaya yarayan mekanizmanın kırılmasının belirtileri olarak kabul edilmektedir. Düzensizlik belirtileri daha fazla düzensizliği tetiklemektedir. Bu şekilde belirli bir yaşam alanı bu alanda yaşamayan insanlar tarafından suç bölgeleri olarak etiketlendirilmekte ve konut piyasası mekanizmaları nedeniyle toplum tarafından itibarsız olarak kabul edilen kişileri daha çok çekmektedir.

Son olarak Lewis ve Maxfield (1980) medeni olmayan davranışlar konusunda yüksek kaygı gösteren bölgelerde suç korkusunun en yüksek suç oranına sahip olan bölgelerden daha yüksek olduğunu ileri sürmüştür (Akt. Gaziarifoğlu, 2009).

2.5.9. Irk-Etnik Yapı

Gökçe (2004,S.255) etnikliği ‘içinde yaşadığı geniş toplumla bütünleşmeyerek ortak ırk, dil, din, millet ya da kültür varlığına dayalı birlikler oluşturan toplumsal grup’ şeklinde tanımlamaktadır.

Etnik gruplar kendilerinin sayıca az oldukları için çoğunluktan soyutlandıklarını düşünmektedirler. Ayrıca kendi görüşleri, eylemleri, yaşam tarzlarıyla belirli grupları simgelediklerini göstermektedirler (Sakallı, 2001, S.201).

Toplumsal yapı içinde farklı etnik köken ve ırktan bireyler, toplumun genelinden kendilerini soyutlanmış hissedebilmektedir. Bu husus her toplum ve her etnik yapıya mensup bireyler için geçerli olmayabilir. Ancak günümüzde gerek politik güç gerekse medya tarafından ayrışma ve farklılaşma fikrinin etnik gruplara empoze edildiğini düşünülmektedir (Çardak, 2011).

Öte yandan tarih sayfalarında kayıtlara düşen siyah tenli-beyaz tenli, doğulu-batılı gibi insanlara belirli kutuplara çekmeye neden olabilecek bu ayrımlar ırksal ve etnik ayrışmaları ortaya çıkarabilmektedir. Örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde etnik ve ırk ayrımına dayanan ayrışmalar mevcuttur. Bu husus suç ve suçlu algısına da etki edebilmektedir. Beyaz tenli insanlar siyah tenli insanları potansiyel suçlu olarak algılayabilmekte ve siyah tenli insanlardan korku duyabilmektedir. Ancak öte taraftan siyah tenli insanlar da toplumda ikinci sınıf insan statüsünde olduklarını düşünerek beyaz tenli insanlardan daha farklı boyutta korku yaşayabilmekte ve kendilerini güvensiz hissedebilmektedir (Çardak, 2011).

Bu bakımdan etnik yapının suç korkusuna etki eden önemli bir değişken olduğu çeşitli araştırmalarca ortaya konulmuştur. Özellikle de şehirlerde etnik ya da ırksal ayrım temeline dayanan yerleşim düzenleri bireylerin korkularını şekillendirmektedir (Liska vd., 1982).

Ferraro'ya göre (1984) toplumlarda özellikle siyahlara karşı bir düşmanlık beslenmektedir. Beyazlar siyahlara farklı ırk olduklarını hissettirerek, onlara karşı arkadaşça davranmayarak hatta kimi zaman siyahlara cephe alarak düşmanlıklarını yansıtmaktadır.

Suç korkusu ile ırksal ya da etnik yapı arasındaki ilişkide genellikle dışlanan, ikinci planda kalan grupların suç korkusunu daha yoğun yaşadığı düşünülmektedir. Bu konuda yapılan farklı araştırmalarda siyah tenli bireylerin dışında Latinlerin, Vietnamlıların da yoğun biçimde suç korkusu yaşadıkları ortaya konulmuştur (May vd., 2004; Truman, 2005).

Yukarıda ifade edilen hususlar dışında ayrıca etnik yapı-suç korkusu ilişkisinde EUCPN farklı bir alana vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda farklı etnik yapıdaki grupların ikamet ettiği yerlerde suç oranlarının da fazla olduğu belirlenmiştir. Bunun sonucunda da bu grupların suç mağduriyeti korkusunu arttırıcı etki yaptığı ortaya konulmuştur (EUCPN, 2004, S. 27).

BÖLÜM III

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde konuyla ilgili alanda gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası çalışmalar sunulmaktadır.

3. 1. Uluslararası Araştırmalar

Konuyla ilgili yurt dışında yapılmış çalışmalar incelendiğinde konunun daha çok kişisel suç korkusu üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Sayıları az da olsa ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkularını (özgeci korkuyu) ele alan belli başlı önemli çalışma örneklerine aşağıda yer verilmiştir;

Warr (1992) tarafından Amerika da yapılan “**Aile Halkı İçerisinde Suç Mağduru Olmanın Özgeci Korkusu**” adlı çalışma ebeveyn korkusu üzerine yapılmış literatürdeki ilk çalışma olarak kabul edilmektedir. Bu çalışmada, araştırmacılar; “Anneler ve Babaların çocuklarına yönelik algıladıkları suç korkusuna ilişkin endişelerinde farklılaşma var mıdır” veya “konu korku olunca aile içinde gözle görülür bir ayrım var mıdır ?” sorularına cevap aramışlardır. Verileri mektup yöntemiyle ABD ‘nin Dallas şehrinde ikamet eden ebeveynlerden toplanmışlardır. Çalışmaya katılanların % 45’i ailedeki en az biri için endişe duyduğunu belirtmiştir. Endişe duyduklarını belirten % 45 daha ayrıntılı değerlendirildiğinde bu kişilerin % 41’i çocuklarına, % 28’i eşlerine, % 18’i hem eş hem çocuklarına, % 6’sı ailedeki bunların dışındaki bir yetişkine ve % 6’sı da belirtmedikleri bir birey için endişe duyduklarını saptanmıştır. Evlilik durumlarına göre aileler incelendiğinde ise evlilik durumunun özgeci korku ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Evli olanların % 60’ı yakınları için endişe duyduklarını belirtirken, bu durum evli olmayanlarda % 33’ü geçmemiştir. Aynı şekilde, çocuk sahibi olmanın özgeci korku ile güçlü bir şekilde ilişkili olduğu da bu çalışmada ifade edilmiştir. Diğer yandan çocuk sahibi olan ailelerin % 71’i çocukları ve yakınları için endişe içerisinde olduklarını belirtirken bu durum çocuk sahibi olmayan ailelerde % 35’ te kalmıştır. Benzer şekilde, aile büyüklüğü de bu durumla ilişkili bulunmuştur (Bir kişilik ailede % 3, iki kişilik ailede % 46, üç kişilik ailede % 60, dört kişilik ailede % 69).

Warr ve Ellison (2000) tarafından “**Suça Karşı Verilen Sosyal Tepkiyi Yeniden düşünme: Aile halkındaki Kişisel ve Özgeci Korku**” adlı çalışmada, 1996 yılında 1006 katılımcı tarafından verilen yanıtlar araştırma verisi olarak kullanılmıştır. Texas Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen Texas tarama görüşmeleri ile veriler toplanmıştır. Texas taramasına katılan katılımcılardan % 63’ü “kendi kişisel güvenlikleri” ile ilgili çok endişeli ya da endişeli olduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuç, benzer sorularla kişisel korkuyu ölçmek için gerçekleştirilen ulusal araştırmalarla kabaca karşılaştırılmış ve 1993 yılında yapılan TIME/CNN/Yankelovich tarama sonucuna göre katılımcıların % 57’si “kişisel olarak endişeli” olduklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde, 1989 yılında yapılan bir çalışmada da bu oran % 57 olarak bulunmuştur. Benzer şekilde, önceki çalışmalarda olduğu gibi bu çalışmada da kadınlar erkeklerden anlamlı bir farkla kişisel güvenliklerine karşı endişeli veya daha endişeli olduklarını belirtmişlerdir (sırasıyla % 70 ve % 56, $p<0.001$). Katılımcıların neredeyse beşte üçü kişisel korku belirtirken, bu oran ailesinde bir birey için endişeli olma ve onun güvenliğine ilişkin korku duyma olarak bakıldığında % 70 olarak bulunmuştur. Çocuğu olan ailelerde bu duruma bakıldığında ise erkek çocuğun güvenliğine karşı endişelenme oranı %83 olarak bulunmuştur. Kız çocuğun güvenliğine karşı endişelenme oranı ise %88 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlara göre, çocukların güvenliğine karşı endişe duyma durumu annelerde babalara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur(erkek çocuk için anneler % 56, babalar % 48,6; kız çocuk için anneler % 66,4, babalar % 59,6). Fakat bu farkın % 6-8 den fazla bir fark olmadığı saptanmıştır.Araştırma da evli kişilerde eşlerinin güvenliğine karşı duydukları korku ve endişe durumuna bakıldığında ise bu konuda kocaların eşlerinin güvenliğine karşı duydukları endişe %47 olarak bulunmuştur. Bu durumun kadınların eşleri için duyduğu korkuya oranla %33 daha fazla bir orana karşılık geldiği tespit edilmiştir.

Ebeveynlerdeki Suç Korkusu” adlı çalışma Tulloch (2004) tarafından Avustralya’da yaşları 17 ile 85 arası değişmekte olan 148 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışmaya katılanların % 45’i çocukları olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca çocuk sahibi olanların 35’i odak grubu olarak görüşmelere alınmıştır. Çalışmanın bulgularına bakıldığında, katılımcıların %80’inden fazlasının Avustralya’daki suç oranlarının arttığını belirtmişlerdir (% 35’i bu duruma tamamen katıldığını belirtmiştir). Ayrıca çocuk sahibi olan katılımcıların % 85’i çocuklarının suça kurban gitmelerinden endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Bu sonuçların, çocuğun ve ebeveynin cinsiyetine göre ailesel kaygıyı % 81-90 arasında bulan Warr ve Ellison’un (2000)’de yaptıkları çalışmayla paralellik gösterdiği

tespit edilmiştir. Ayrıca, çocukların mağduriyetine ilişkin kaygı ile katılımcıların karakteristik özellikleri ve görüşmede verdikleri cevaplar arasındaki ilişkiye bakıldığında, varyansın % 40'ı tahmin edilebilir olarak bulunmuştur $F(4,61)=11,51$, $p<0.001$. En yaşlı katılımcının ($\beta=0.32$), en az endişelenenlerin ($\beta=0.35$) ve suç oranının artmadığına inananların ($\beta=0.35$) çocukların suç kurbanı olmalarına en az endişe duyanlar olduğu görülmüştür. Bu bağlamda ebeveyn cinsiyetinin ortaya çıkan kaygının seviyesini tahmin edemediği görülmüştür. Yine bu sonuçlarında, Warr ve Ellison'un (2000) elde ettikleri sonuçlarla paralellik göstermekte oldukları saptanmıştır.

Drakulich (2005) tarafından „**Kendisi veya Ailesi İçin Korku? Özgeci Korkunun Nedenleri ve Tepkiler**” konulu Amerika da gerçekleştirilen bir çalışmada bireylerde kendileri için mi yoksa aileleri için mi duydukları korkunun daha yaygın ve daha önemli olduğu araştırılmıştır. Bu amaçla araştırma da Seattle Bölgesi Suç Araştırması (SBSA)’ndan elde edilen veriler kullanılmıştır. SBSA, Seattle bölgesinde ikamet eden 5812 kişiyle yürütülmüş bir araştırmadır. Bu araştırmada bireylerin kişisel ve özgeci korkuları, suç tehdidine karşı potansiyel tepkileri, bireysel kontrolleri, yerel koşullar ve stratejileri incelenmiştir. Araştırma sonunda, katılımcıların kendilerinin yerine daha çok eşleri ve çocukları için korku duydukları tespit edilmiştir. Erkekler kendileri için daha az korku duyarken, kadınlar kendileri için daha çok korku duyduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar yaşadıkları bölgenin suça daha yatkın olduğunu düşündüklerinde, kendileri ve aileleri için daha çok korku duyduklarını vurgulamışlardır. Katılımcılara suç tehdidine karşı potansiyel tepkileri sorulduğunda ise kişisel önlemler alma eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Bu kişisel önlemlerin başlıcaları, korunma amaçlı bireysel silahlanma, komşular ve yerel kuruluşlarla işbirliği olarak saptanmış katılımcıların son başvurdıkları yöntemin ise oturdukları muhitten taşınma olduğu tespit edilmiştir.

Snedker (2006) tarafından „**Özgeci Suç Korkusu: Başkaları İçin Korkma ve Cinsiyete Bağlı Sosyal Roller**” adlı çalışmada cinsiyetin başkaları için korkma üzerine etkisi ve sosyal rollerle ilişkili farklılıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla 24 erkek ve 28 kadınla yüz yüze görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde katılımcılara “Hiç cinayet korkusu duyuyor musunuz? “Başkası için korku duyuyor musunuz? ”Önemsediğiniz başkaları oluyor mu? “ Bu korkular nedeniyle davranışlarınızı değiştirdiğiniz oldu mu?” tarzı sorular sorulmuştur. Bu görüşmeler şehir kütüphanesinde yapılmış ve her bir soru detaylı olarak çözümlenmiştir. Araştırmaya katılanların % 17’si kendileri için korku duyduklarını, % 18’i başkası için korku duyduklarını ve % 8’i ise hem başkası için hem de kendisi için korku

duyduğunu belirtmişlerdir. Çalışmada bu konuda kadınlar ile erkekler arasında farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan 27 kadının % 12'si kendisi için korku duyarken, 25 erkeğin sadece % 5'i kendisi için korku duyduğunu belirtmiştir. Ayrıca, erkeklerin % 10'u başkalarının güvenliği için endişe duyduklarını belirtirken, kadınların %8'i başkaları için korku duyduklarını belirtmiştir. Ancak, araştırmaya katılanların başkaları için duydukları korku genellikle aile üyeleri ile sınırlı kalmıştır. Sadece bir kişi, aile üyesi olmayan bir arkadaşı için endişe duyduğunu ve her gün onunla tren istasyonuna kadar yürüdüğünü belirtmiştir.

Heber (2009) tarafından **Suça Karşı Özgeci Korku Üzerine: “Olabilecek En Kötü Şeyler”** adlı çalışma da katılımcıların arkadaşları ve akrabaları ile ilişkileri üzerine görüşmeler yaparak, onların özgecil korkularını derinlemesine anlamak ve yorumlamak amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Yapılan bu çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, genç katılımcıların arkadaşları için endişe duyduklarını belirttikleri tespit edilmiştir. Bu durum yetişkinlerde ise, çoğunlukla çocuklarına ya da eşlerine yönelik endişe şeklinde ve düşük bir oranda da kardeşlerine, ebeveynlerine ve arkadaşları için endişe şeklinde saptanmıştır. Yaşlı katılımcılar da benzer şekilde çocukları için endişe duyduklarını belirtmişlerdir. Fakat bu endişe yeni çocuk sahibi olmuş olanlar kadar güçlü bulunmamıştır. Ayrıca, bulgular içerisinde özgecil korkunun kadınlar ve erkekler arasında farklı algılanabileceğine dair verilere de rastlanılmıştır. Örneğin, bazı kadın katılımcılar hem kişisel hem de özgecil korkularının ebeveyn olduklarında arttığını belirtmişlerdir. Fakat erkekler arasında böyle belirgin bir sonuç bulunamamıştır.

Irmak ve Balkanoğlu (2013) tarafından **ABD'deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi** adlı çalışmada Amerikalı yetişkinler arasındaki suç korkusunun sosyo-demografik bağlantıları analiz edilmiştir. ABD'de yapılan genel sosyal araştırmasının (General Social Survey) veri setinden yararlanılarak, 850 yetişkinden oluşan bir örnekleme sosyo-demografik faktörlerin suç korkusuna etkisi değerlendirilmiştir. Buna göre, katılımcıların % 5'ini kadınlar % 45'ini ise erkekler oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması yaklaşık olarak 45 olarak saptanmıştır. Katılımcıların büyük çoğunluğu kendini orta sınıf olarak adlandırmıştır. Katılımcıların eğitim süreçlerinde (temel, orta ve yüksek) geçirdikleri ortalama zaman 13 yıl olarak saptanmıştır. Katılımcıların çoğunluğu beyaz % 74, % 11'i siyah ve % 15'i diğer ırk gruplarından olduğu saptanmıştır. Son olarak tüm katılımcılar için ortalama televizyon izleme süresi 2 saat 45 daki olarak bulunmuştur. Bu konudaki bazı araştırmalarda her ne kadar televizyon izleme süreleri , suç korkusu üzerinde önemli bir

faktör olsa da bu araştırma sonuçlarında televizyon izleme süreleri ile suç korkusu arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Diğer yandan araştırmada, cinsiyet ile suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı ve negatif bir ilişki bulunmuş, erkeklerin kadınlara kıyasla suç korkusuna sahip olma olasılığı % 68.5 oranında daha az olarak saptanmıştır. Ayrıca araştırmada aile gelirinin suç korkusu üzerinde negatif yönde bir etkisinin olduğu da bulunmuş ve gelir düzeyi arttıkça, suç korkusunun azaldığı tesbit edilmiştir. Son olarak araştırmada beklenenin tersine, eğitimin suç korkusu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Farklı eğitim düzeylerinden insanların suç korkusuna karşı tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Foster, Villanueva, Wood ve Giles-Corti, (2014) tarafından gerçekleştirilen “**Ebeveynlerin Yabancılara Karşı Korkularının, Çocukların Bağımsız Hareketliliğine ve İnfomal Sosyal Kontrol Algısı Üzerine Etkileri**” adlı çalışmada araştırmacılar, elde ettikleri verileri, çocuklardan ders içerisinde, ailelerden ise evlerinde doldurttukları anketlerle toplamışlardır. Araştırmaya katılan çocukların % 70,6’sı bağımsız hareketliliğe sahip olduklarını belirtmişlerdir. Cinsiyet olarak , bu oran erkeklerde % 74,4 ve kızlarda %67,1 olarak tespit edilmiştir. Çocukları bağımsız hareketliliğe sahip olan ebeveynlerin, diğer ebeveynlere göre, yabancılara karşı daha az kaygı duydukları görülmüştür. Ayrıca çocukları bağımsız hareketliliğe sahip olan ailelerin diğer ailelere göre yaşadıkları mahalle içerisinde daha çok infomal sosyal kontrol sezinledikleri tespit edilmiştir. Çalışmada kişisel faktörler kontrol altına alındığında, yabancılara karşı ebeveyn korkusunun ($p<0.05$) kız ve erkekler arasında daha az bağımsız hareketlilik ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Yabancılara karşı ebeveyn korkusu, bağımsız hareketliliği düşük oranda olan kızlarla ilişkili olduğu saptanmıştır. (Tahmini Oran (TO)=0.71, % 95 güven aralığı=0,58-0,88, $p=0,002$). Bu ilişkiye infomal sosyal kontrolün dahil edilmesi çok az bir etkiye sahip olmuştur. (TO=0,76, % 95 güven aralığı=0,59-0,91, $p=0,005$) aynı durum diğer sosyal ve çevre etkenleri içinde geçerli olarak tespit edilmiştir.(TO=0,76, % 95 güven aralığı=0,60*0,96, $p=0,0021$). Bunun sonucun da kızların aksine, erkeklerin bağımsız hareketliliği ile infomal sosyal kontrol arasında zayıf bir ilişki olduğu saptanmıştır (TO=1,25, % 95 güven aralığı=0,93-1,57, $p=0,058$).

Amemiya, Hata ve Kikuchi (2014) tarafından Japonya da gerçekleştirilen **Ebeveyn Özgeci korkusu: Çevresel İşaretler ve Çocuğun Dışarı Oyunlarıyla İlişkisi**” Adlı çalışma da çocukların suça maruz kalma korkularında artışa neden olan çevresel işaretleri belirlemek ve bu korku ile çocukların oyun alanı seçimi arasındaki ilişkilerin saptaması amaçlanmıştır.

Bu amaçla Tsukuba şehir merkezinde yer alan bir okuldan 410 çocuk ve 234 ebeveyn örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocukların % 51,2'si erkek, % 48,8'i kız öğrenciden oluşmuştur. Bu öğrencilerin % 14,4'ü 1., % 17,8'i 2., % 21,5'i 3., % 17,8'i 4., % 15,6'sı 5. ve % 12,9'u 6. sınıf öğrencilerinde oluşmuştur. Ayrıca araştırmaya katılan ebeveynlerin ise %9,4'ü kadın, % 89,3'ünün de erkek olduğu saptanmıştır. Ebeveynlerin yaş ortalamasının ise 37.88 olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada veri toplamak amacıyla harita metodolojisi kullanılmıştır. Her çocuğa okul ve çevresini gösteren bir harita verilerek genellikle oyun oynadıkları 3 adet alanı işaretlemeleri istenmiştir. Velilere de aynı haritadan verilerek çocukları oyun oynarken korku duyacakları 3 adet alanı işaretlemeleri istenmiştir. Ayrıca velilere bu alanlarda çocukları oyun oynarken korku duyma nedenleri de açık uçlu sorularla sorulmuştur. Son olarak, velilerden çocukları oyun oynarken korku duymayacakları üç adet alan işaretlemeleri istenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre velilerin % 50'sinden fazlası en az bir tane çocukları oyun oynarken korku duydukları alan belirlemişlerdir. Veliler parkları, yolları, ağaçlık bölgeleri, tarım ve su arazilerini korktukları alanlar olarak belirtirken yerleşim yerlerini güvenli bölgeler olarak belirlemişlerdir. Velilerin % 70'i haritada çocuklarının oynamalarına izin verebilecekleri en az bir yer işaretlemişlerdir. Velilerin özgecil korkuya neden olabileceklerini düşündükleri alanlarda çocuklarının oyun oynamalarını yasaklama eğiliminde oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca, çocukların seçtikleri oyun alanlarının ebeveynlerin özgecil korkusundan etkilendiği de bu çalışma da tespit edilmiştir.

3. 2. Ulusal Araştırmalar

Ülkemizde bu konuyla ilgili yapılmış araştırmalar incelendiğinde doğrudan ebeveynlerin çocukları için algıladıkları suç korkularını (özgeci korkuyu) ele alan bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bireysel suç korkusuna ilişkin ise yapılmış belli başlı önemli çalışma örneklerine aşağıda yer verilmiştir;

Özaşçılar (2006) tarafından gerçekleştirilen “**Suç İlişkin Korku: İstanbul’da Yaşayan 18–25 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi**” adlı yüksek lisans tez çalışmasında, öğrencilerin suç mağduru olma risklerini araştırmak amacıyla Ferraro’nun 1995’te geliştirdiği suça ilişkin korku ölçeği kullanılmıştır. 18–25 yaşları arasındaki 554 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen bu araştırmada kadınların suç korkusu değeri % 68.12, erkeklerin ise % 52.85 olarak bulunmuştur. Ayrıca araştırmaya katılanların % 17.8’si doğrudan bir suça

ilişkin mağduriyet yaşadıklarını belirtmişlerdir. Dolaylı suç mağduriyeti yaşayanlar ise katılımcıların % 40.9'unu oluşturmaktadır. Araştırma da en çok korkulan suç olayı kızlarda cinsel saldırıya uğramak (% 55.7) ve hırsızlık (% 48) olarak ilk sıralarda yer alırken, erkeklerde gasp (% 19.9) ve silahlı saldırıya (% 9.3) uğrama korkusu ilk sıralarda yer almıştır. Suç korkusuna karşı alınan önlemler konusunda ise kadınların, erkeklere göre suça karşı daha fazla önlem aldıkları bulunmuş ve erkeklerin sadece silah bulundurma konusunda kadınlara göre daha önde oldukları tespit edilmiştir. Ancak suç mağduru olduktan sonra erkeklerin, kadınlardan daha yüksek oranda önlem aldıkları ortaya çıkmıştır. İlave kilit, ilave ışık ve güzergah değiştirme önlemleri dışında erkeklerin kadınlardan her alanda daha fazla güvenlik önlemi aldıkları saptanmıştır. Ayrıca araştırmaya katılanların % 72.3'ü, yaşadıkları bölgede geceleri yalnız yürümekten korktukları bir yerin olduğunu belirtmişlerdir. Yine araştırmaya katılan hem kadın hem de erkekler, çevrelerinde en çok denetimsiz gençleri ciddi sorun olarak gördüklerini beyan etmişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre suç mağduru olmuş bireyler ile suç mağduru olmamış bireylerin korku düzeyi ortalaması aynı değerde bulunmuştur. Buradan geçmiş mağduriyet deneyimlerinin suç korkusunu şekillendirmediği sonucu ortaya çıkmıştır.

Uludağ (2008) tarafından Malatya ilinde yapılan “**Suç Korkusu**” araştırmasında suç korkusunun nedenleri ile bu olgunun bireysel ve toplumsal yansımaları araştırılmıştır 16 yaş ve üzeri 1173 kişi üzerinde “rastgele örneklem” ve “yüz yüze mülakat” yöntemi kullanılarak yapılmış nicel verilere dayalı analizler içeren bu araştırmada temel veri toplama aracı olarak “Suç Korkusu Anketi” kullanılmıştır. Örneklemde yer alan 1173 kişiden % 40'ı kendini hiç güvende hissetmezken % 60'ı kendini kısmen ya da çok güvende hissetmediğini belirtmiştir. Yine araştırma bulgularına göre kadınların % 54.2,si erkeklerin ise % 21,i kendilerini daha az güvende hissettikleri yani bir suçun mağduru olma konusunda daha endişeli oldukların ifade etmişlerdir. Bu da cinsiyet ve suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişkinin var olduğunu ve bu ilişkinin yönünün ise negatif olduğunu göstermiştir. Çalışmaya katılanların çalışma durumları ile suç korku seviyeleri arasında her ne kadar anlamlı istatistikî bir ilişkinin olmadığı görülse de çalışma durumu kategorileri arasında yer alan “ev kadını”, “emekli” ve “bir işte çalışma” durumu arasında ev kadınlarının bir işte çalışanlar ve emeklilere göre daha fazla suç mağduriyeti endişesi çektikleri saptanmıştır. Ayrıca, çalışmada eğitim seviyesi yüksek olanların düşük olanlardan, gelir düzeyi yüksek olanların da düşük olanlardan daha az suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmada teoriye paralel genel bulguların

yanı sıra çok ilginç ilişkiler de tespit edilmiştir. Daha önce herhangi bir suçun mağduru olmanın bireylerin daha sonra yaşadıkları suç korkusu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı da tespit edilmiştir. Yine çalışmaya katılanların evlilik durumları yaşları, yaşadıkları mahalledeki sosyal ilişki seviyeleri ile hissettikleri suç korku arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişki olmadığı da belirlenmiştir.

Gaziarifoğlu (2009) tarafından gerçekleştirilen **“Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi,”** adlı yüksek lisans tez çalışmasında mala ve şahsa karşı işlenen suç tiplerine göre mağduriyet korkusunu açıklamada yaş, cinsiyet, eğitim, yaşanılan yer ve algılanan suç mağduriyeti riski gibi değişkenler açısından konu incelemiştir. Araştırmada 18–90 yaş aralığındaki 200 kişilik bir örneklem grubuyla çalışılmıştır. Çalışmaya katılanların % 75’inin 18–64 yaş, % 25’inin ise 65 ve üzeri yaş grubunda oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada algılanan mala karşı suç mağduriyeti riski ve mala karşı suç mağduriyeti korkusu arasında 0,001 düzeyinde anlamlı ($p<0,001$) bir ilişki olduğu saptanmış, bu iki değişken arasındaki ilişkiyi gösteren 0,373’lük Pearson “r” korelasyon katsayısının aynı zamanda orta ila büyük dereceli bir etkiyi de işaret ettiği belirlenmiştir. Yine bu çalışmada, algılanan şahsa karşı suç mağduriyeti riski ve şahsa karşı suç mağduriyeti korkusu arasında 0,001 düzeyinde anlamlı ($p<0,001$) bir ilişki olduğu saptanmış, bu iki değişken arasındaki ilişkiyi gösteren 0,292’lik Pearson “r” korelasyon katsayısının aynı zamanda küçük ila orta dereceli bir etkiyi de işaret ettiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyet, yaş ve eğitim değişkenleri mala karşı suç mağduriyeti korkusu için istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermezken, şahsa karşı suç mağduriyeti korkusu için istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar vermiştir. Özellikle de cinsiyetin şahsa karşı suç mağduriyeti korkusunun en güçlü tahmin değişkeni olduğu görülmüştür ($p<0,001$) Yine araştırmada toplumsal memnuniyet değişkeninin şahsa karşı suç mağduriyeti korkusunda anlamlı bir değişiklik yarattığı saptanmıştır ($p<0,05$). Ayrıca bir işte çalışma durumunda ise ev hanımlığı ve emekli olma değişkenlerinin şahsa karşı suç mağduriyeti korkusunda anlamlı bir değişiklik yarattığı saptanmıştır ($p<0,001$). Diğer taraftan çocuğu ya da bir yakının basına gelen mala veya şahsa karşı yaşanmış bir suç mağduriyeti deneyiminin suç korkusu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisi olduğu da bu çalışmada tespit edilmiştir. Katılımcıların geçmiş mağduriyet deneyimlerine bakıldığında ise 200 katılımcının 169’u son 1 yıl içerisinde kendisinin, bir akrabasının ya da tanıdıklarından birinin herhangi bir mala ya da şahsa karşı bir suça mağdur olmadıklarını ifade ederken, 13’ü kendisinin ya da bir akrabasının mala karşı bir suça mağdur kaldığını, 18’inin ise

tanıdıklarının şahsa karşı bir suça mağdur olduklarını belirttikleri saptanmıştır. Bu sonuçla geçmiş mağduriyet deneyimi yaşama değişkeninin, mala karşı suç mağduriyet deneyimi yaşama ile şahsa karşı suç mağduriyeti yaşama arasında değişiklik gösterdiği saptanmıştır. Özellikle mala karşı yaşanmış geçmiş suç mağduriyetinin şahsa karşı yaşanmış mağduriyetten daha anlamlı bir değişiklik yarattığı tespit edilmiştir ($p<0,001$).

Kul (2009) tarafından gerçekleştirilen “**Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması**” adlı doktora tezinin örneklem grubunun % 52’sini kadın %48’ini ise erkekler oluşturmuştur. Eğitim durumu açısından örneklemin % 25,5’ini lise ve dengi okul; % 35,3’ünü üniversite ve yüksek okul mezunları, % 39,2’sini ise üniversite ve yüksek okula devam edenler oluşturmuştur. Araştırmada elde edilen bulgularda ise öncelikle suç korkusunun toplumda cinsiyet açısından, önemli bir farklılık oluşturduğu görülmüştür. Bu bağlamda kadınların suça ilişkin korkusu erkeklere göre istatistiksel olarak anlamlı ($p<,05$) bir farklılık oluşturmuş olup, kadınların suça ilişkin korku düzeyi ortalaması erkeklerin suça ilişkin korku düzeyinden daha yüksek bulunmuştur (Kadınlar % 45,61 Erkekler % 37,24). Eğitim düzeyine göre de çok anlamlı farklılıklar olmamakla birlikte suç mağduriyeti açısından üniversite ve yüksek okul bitirenlerin lise ve dengi okulu bitirenlerden daha fazla suç mağduriyeti yaşamış oldukları saptanmıştır. Gelir durumu açısından ise kendini alt gelir grubunda değerlendirenlerin mal varlığına karşı işlenen suça ilişkin korku düzeyleri orta gelir ve üst gelir grubuna göre biraz daha fazla çıkarken ($x=28,00$) bu durumun şahsa yönelik suçlara karşı korku düzeylerinde tersine çevrildiği tespit edilmiştir. Başka bir anlatımla, şahsa yönelik işlenen suçlardaki korku düzeyinin üst gelir düzeyinden alt gelir düzeyine doğru azaldığı tespit edilmiştir. Araştırma da suç türleri açısından da örneklemin, mal varlığına yönelik suça ilişkin korkusunda şahsa karşı işlenen suçlara ilişkin korkusundan daha büyük ve istatistiksel olarak daha anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır ($p<,05$). Ayrıca araştırmada yaş grupları açısından çok büyük bir farklılık bulunmuş olmamasına rağmen suçun 30 yaştan küçüklere daha çok yöneldiği tespit edilmiştir Diğer yandan suçtan daha çok ileri yaştaki kişilerin korktukları görülmüştür. Yine çalışmada evlilerin ve evlilik yaşamışların (boşanmış ve dul olanlar dahil) suça ilişkin korku düzeyleri bekarlara göre yüksek olduğu ve istatistiksel olarak da anlamlı bir farklılık oluşturduğu bulunmuştur. Çalışma durumuna göre ise özel sektörde çalışanların daha fazla suç riskiyle karşı karşıya olduklarını beyan etmiş olmalarına rağmen kamuda çalışanların kendilerini daha fazla güvensizlik içinde hissettiklerini belirttikleri görülmüştür. Ayrıca araştırmada elde edilen bulgularda erkekler kadınlara göre daha fazla suçun mağduru

olduklarını beyan etmişlerdir. Kadınlar ise daha az mağduriyet yaşadıklarını belirtmelerine rağmen erkeklerden daha çok suç korkusu hissettiklerini söylemişlerdir. Bu durum aynı zamanda konuyla ilgili literatürle örtüşen bir durumu ortaya koymuştur. Araştırma da suça ilişkin korku açısından “herhangi bir suça maruz kalma” veya “suç mağduru olma” ile “hiçbir suçun mağduru olmama” arasında hiçbir farklılık olmadığı ($p>,05$) saptanmış ve bu bağlamda suç mağduru olanlar ile suç mağduru olmayanların suça ilişkin korku düzeyi ortalamalarının birbirlerine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir. Diğer yandan araştırmada elde edilen önemli bir bulgu ise suça ilişkin bilgiyi en fazla “Televizyondan öğreniyorum” diyenlerin oranının % 84; “Gazetelerden öğreniyorum” diyenlerin oranı ise % 11; internetten öğreniyorum diyenlerin % 4,3 düzeyinde bulunmuş olmasıdır. Yine araştırmada yer alan örneklemin % 72,3’ü medyadaki suç haberlerini dikkate aldığını ve medyada çıkan bu suç haberlerinden dolayı kendilerinin ya da yakınlarının güvenliklerinden endişe ettiklerini belirtmişlerdir.

Çardak (2011) tarafından gerçekleştirilen “**Kentlerde Yaşayan Kadınlarda Suç Mağduru Olma Korkusu Üzerine Nitel Bir Çalışma**” adlı yüksek lisans tez çalışması Ankara’da yaşayan çeşitli sosyo-ekonomik ve eğitim seviyesinde olan ve yaşları en çok 28-37 yaş aralığında olan 30 kadınla yüz yüze yapılan derinlemesine mülâkatlar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan kadınların tamamı kendi şahsına yönelik bir mağduriyet yaşamasa da akrabaları ya da komşularının mağduriyet yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmada katılımcıların büyük çoğunluğu yaşamları boyunca ciddi boyutta bir suç mağduriyeti yaşamadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük çoğunluğu hırsızlık, sözlü ve fiziksel taciz suçlarından mağduriyet yaşadıklarını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan otuz kadın katılımcıdan iki tanesi hariç geri kalanları suç korkusu yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmada bir başka önemli ve dikkat çekici nokta da anne olan katılımcıların suç mağduru olma korkusunu kendilerinden önce çocukları için duyduklarını ifade etmiş olmalarıdır. Katılımcı anneler çocukları için endişe duyduklarını bu yüzden de hep onları korumaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan anneler çocukları için en çok tecavüz, cinsel taciz, kaçırılma suçlarından korktuklarını söylemişlerdir. Bu araştırmada korku yaratan suçlar noktasında kadınların görüşlerinin konuyla ilgili literatürle paralellik gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bağlamda kadınların kendileri ve hem cinsleri için duydukları en büyük korku cinsel suçlarla ilgili korkular olmuştur. Özellikle de tecavüz suçu kadınların en çok korku duydukları suç türü olarak belirlenmiştir. Katılımcıların yaşadıkları suç korkuları ve suç

mağduriyeti yaşamama adına ne tür önleyici tedbirler, geliştirdikleriyle ilgili alınan cevaplarda ise karanlık - ıssız yerlerde bulunmama, çantada değerli eşya ve fazla para bulundurmama, akşam hava karardıktan sonra tek başına dışarı çıkmama cevapları çoğunlukta bulunmuştur. Araştırmada özellikle yaş, eğitim durumu ve ekonomik seviye değişkenleri ile suç mağduriyeti korkusu arasında literatürde ifade edildiği gibi kesin yargılar elde edilememiştir. Diğer yandan araştırmaya katılan kadınlar yaşanan yerlerin ve kentlerin özelliklerinin de tıpkı literatürde de olduğu üzere önemli olduğunu ifade etmişlerdir. Kadınlar genel olarak karanlık, ıssız, kötü ve tehlikeli olarak algıladıkları alanlardan uzak durmaya çalıştıklarını söylemişlerdir. Bunun yanı sıra kadınların büyük bölümü kalabalık yerlerde kendilerini daha güvende olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Kadınlardaki suç korkusu ile medya arasındaki ilişki açısından ise bu araştırmada iki temel karşıt görüşün ortaya çıktığı görülmüştür. Araştırmaya katılan 19 kadın, medyanın suç korkusuna yönelik olumlu etkisinin olduğunu ifade ederken, 11 kadın ise medyanın olumsuz etkiye sahip olduğunu ifade etmiştir. Birinci gruptaki kadınlar medyanın suç ve suçluya ilişkin yansıtıklarının doğru, yerinde ve olması gerektiği gibi aktarıldığını ifade etmişlerdir. Bu araştırmada kadınların suç mağduriyeti korkusunda kendi ya da yakının yaşadıkları mağduriyetlerde soğukkanlı olamadıkları gözlenmiştir. Ancak medyanın yansıtıkları noktasında tanımadıkları kişilerin başına gelen olaylar kadınların üzüntü duymalarına sebep olmakla birlikte aynı zamanda da kadınların daha tedbirli, olaylar karşısında daha bilgi sahibi olmasını ve bilinçlenmesini sağlayıcı olduğunu belirtmişlerdir. Bu açıdan çalışmadaki kadınların bir bölümü medyanın yansıtıklarının kendilerinin ve başkalarının olaylar karşısında farkındalığını oluşturması açısından yararlı olduğunu düşünmektedirler. Bu görüşün aksini savunan kadınlar ise medyanın kitle iletişim araçlarıyla yansıtıklarını oldukça abartılı bulduklarını söylemişlerdir. Bununla birlikte medyanın insanları korku ve kaosa sürükleyerek olumsuz etki yarattığını, bu durumunda gerek bireylerde gerekse de toplumda paranoya ve güvensizlik duygularının oluşması ve yayılmasında etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Uludağ ve Dolu (2011) tarafından gerçekleştirilen “**Türkiye Ulusal Suç Korkusu Araştırması**” 3063 kişilik geniş bir katılımcı grup üzerinde gerçekleştirilmiştir. Bu araştırma için araştırmacılar tarafından alan yazına uygun olarak geliştirilmiş suç korkusu anketi kullanılmıştır. Ankete katılan 3063 kişinin yaşlarının 15 ile 100 arasında değişmekte olduğu saptanmıştır. Araştırmaya katılanların yaş ortalaması 40 olup, ankete katılanların % 46’sını erkekler % 53,4’ünü ise kadınlar oluşturmuştur. Yapılan analiz sonuçlarında

kadınların erkeklere göre daha fazla suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiş ancak, bu korkunun suç tipine göre daha çok anlam kazandığı saptanmıştır. Örneğin cinsel kapsamlı bir suçun mağduru olma ya da sonuç itibarı ile fiziksel bir yaralanmayla neticelenecek bir suçun mağduru olma söz konusu olduğunda kadınlar erkeklere göre daha fazla suç korkusu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmada eğitim ve suç korkusu arasındaki ilişki “daha fazla eğitime sahip bireyler daha az eğitim alan bireylere göre daha az suç mağduru olma endişesi taşırlar” hipotezi çerçevesinde test edilmiştir. Sonuçta yüksek eğitim seviyesine sahip bireyler, düşük eğitim seviyesine sahip bireylere göre, gece vakti suç mağduru olmaktan daha çok endişe duyduklarını söylemişlerdir. Bu konudaki literatürün büyük bir kısmı eğitim seviyesi arttıkça suç korkusunun azalacağını ifade ederken, mevcut çalışma ise eğitim seviyesi arttıkça suç korkusunun da arttığı yönünde bulguları ortaya koymuştur. Diğer yandan bu araştırmada insanların gelir seviyeleri ile gece vakti yaşadıkları suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Diğer bir ifade ile daha fazla gelir seviyesine sahip insanların, diğerlerine göre, gece vakti daha fazla suç korkusu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Yine araştırmada, fiziki çevrenin temiz ve bakımlı olduğu yerlerde ikamet eden insanların, fiziki çevrenin pis ve bakımsız olduğu yerlerde ikamet eden insanlara göre daha az suç mağduru olma endişesi taşıdıkları tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada medyanın suç korkusu üzerindeki etkisi de incelenmiş olup “medya haberlerini daha sık takip eden insanların yaşayacağı suç korkusu medya haberlerini daha az takip eden insanlara göre daha yüksektir” hipotezi ile test edilmiştir. Sonuçta ise medya yayınlarının (özellikle haberleri) takip etmenin kişilerin yaşadığı suç korkusunu artırıcı yönde etki bir etkisinin olduğu saptanmıştır.

Gökulu (2011) tarafından gerçekleştirilen “**Mağduriyet Risk Algısı ve Suç Korkusu: ODTÜ Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama**” adlı doktora tezinde mağduriyet risk algısı ve suç korkusu arasındaki ilişki incelenmiştir. Orta Doğu Teknik Üniversitesi tüm lisans sınıflarında öğrenim gören yaşları 18-24 arasında değişen toplam 497 öğrenci üzerinde uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin 223 erkek (% 44.9) ve 274’ü kadın (% 55.1) öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada öğrencilerin mağduriyet risk algıları ve suç korkuları kampüs ve Kızılay bölgesi baz alınarak karşılaştırmalı olarak yapılmıştır. Araştırmada suça ilişkin korku algısını ölçmek için Ferraro’nun 1995’te geliştirdiği suç korkusu ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılan öğrenciler kampus içinde Kızılay’a göre kendilerini daha güvende hissettiklerini söylemişlerdir. Kampüste risk algısı ile paralel olarak Kızılay’a göre daha

düşük seviyede suç korkusu yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu araştırmada kampüste yaşanan en önemli korkunun ise kişisel eşyaların çalınma korkusu olduğu bulunmuştur. Diğer yandan araştırmaya katılan öğrencilerin bir suça ilişkin doğrudan mağduriyet bulguları incelendiğinde ise, geçmişte bir suça maruz kaldığını beyan eden öğrencilerin en çok maruz kaldığı suç olayının kampüste hırsızlık (% 10,3) olduğu onu sırayla cinsel istismar (% 4) ve sözlü taciz(% 4) en düşük olarak da fiziksel yaralanma riskinin (% 1,2) izlediği tespit edilmiştir. Bu mağduriyet kaygılarının yaşanmasında ise gece ve gündüz arasında farklılık olduğu tespit edilmiş, özellikle geceleri gündüze göre mağduriyet kaygısının daha yoğun olarak yaşandığı saptanmıştır. Bu durum Kızılay bölgesi için ölçüldüğünde ise Kızılay da kızların en çok cinsel istismarla (10,7) ilgili erkeklerin ise hırsızlık, kapkaçla (% 8,9) ilgili mağduriyet yaşamış oldukları tespit edilmiştir. Araştırmada kampüs dışında Kızılay bölgesindeki yaşanan dolaylı mağduriyet oranlarına bakıldığında ise , hırsızlık olayının, (% 39, 4) oranı ile, en yüksek düzeyde olduğu bunu cinsel istismar suçunun (% 20,3), ikinci sırada izlediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar araştırmada kendileri doğrudan bir mağduriyet yaşamayan öğrencilerde de suç korkusu algı düzeyinin yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Araştırmada çevresel faktörlerin suç korkusu üzerindeki etkisiyle ilgili elde edilen bulgulara ise kampüste algılanan çevresel rahatsızlık verici olarak ilk sırada başıboş sokak köpeklerinin yer aldığı, Kızılay için ise yetersiz aydınlatma probleminin ilk sırada olduğu bunu sarhoş kişilerin varlığının izlediği tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada cinsiyet değişkeni ile algılanan suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuş, yine öğrencilerin sınıf seviyeleri ile suç korkusu arasında anlamlı ve negatif yönde bir ilişki saptanmıştır.

İhsan Bal'ın proje koordinatörlüğünde Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu (USAK) tarafından Haziran 2007- Mayıs 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen” **İstanbul Kent Güvenliği Araştırması**” kapsamında ise İstanbul'un güvenlik sorunları ve halkın suça yönelik korku düzeyleri tespit edilmiş ve bu doğrultuda çözüm önerilerini içeren geniş çaplı bir rapor 2012 yılında yayınlanmıştır. Bu proje İstanbul genelinde 32 ilçe de 288 mahalle de 5400 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında katılımcılara “Güvenlik Algılama Anketi” uygulanmış bu bağlamda İstanbul halkının kent güvenliği ve suç ilişkisi konusunda genel bir profili ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara halkın en çok endişe duyduğu konuların başında % 78'lik bir oranla suç korkusunun geldiği, bunu % 53'lük bir oranla trafik sorunun takip ettiği saptanmıştır. Katılımcılara suç konusundaki endişelerinin düzeyi sorulduğunda ise oranın oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. Suç

konusunda “çok endişeli” olduklarını belirtenlerin oranı % 33, “endişeli” olduklarını belirtenlerin oranı % 47, “pek endişe” duymadıklarını belirtenlerin oranı ise % 10 olarak tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların % 65.1’i İstanbul genelinde suçun “çok ciddi” bir sorun olduğunu, % 31.8’i ise suçun “ciddi bir sorun” olduğunu bildirmişlerdir. İstanbul genelinde suçun çok ciddi yada ciddi bir sorun olduğunu bildirenlerin oranı ise % 98 gibi son derece yüksek bir oran olarak tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre İstanbul halkı en önemli güvenlik sorununu % 19,4’le terör olayları, % 17,8’le asayiş olayları,% 17,3 ‘le de tinerici ve sokak çocukları olarak bildirmişlerdir. Diğer yandan araştırma da katılımcılardan güvenlik algısını ölçmek için 0-10 arası puanlar vermeleri istenmiş, Kente ilişkin güvenlik algılamalarında katılımcıların büyük çoğunluğu 2-6 arası puanlar verirken, mahalle güvenliğine ilişkin algıda bunun 6-9 puan aralığına yükseldiği görülmüştür.Yani katılımcıların oturdukları mahalleyi yaşadıkları kente göre daha güvenli buldukları saptanmıştır.Yaşadığı mahallede kendilerini güven içinde hissedendenlerin oranının % 70 olduğu saptanmıştır. Ayrıca araştırmada kendinizi güvende hissetmeniz için neler yapılmasını istersiniz sorusuna da katılımcıların % 65,3’ünün polisin görünürlüğünün artırılması olarak cevap verdikleri saptanmıştır. Yine sizce güvenlik nasıl iyileşir sorusuna ise katılımcıların % 62’si daha hızlı ve keskin bir adalet sistemiyle, % 51 ‘i mobese kameralarının sayıca artırılması ile % 50’si sokak aydınlatmasına önem verilmesiyle ve yine % 50’si de silah satışının yasaklanması ile cevaplarını verdikleri saptanmıştır. Araştırmada aniden güvenliğe ihtiyaç duyduğunuzda ne yaparsınız sorusuna % 65,5 katılımcı polise başvururum, % 20,5, katılımcı aileme başvururum, % 95 katılımcı ise yakın arkadaşına başvururum cevabını vermiştir. Kentin güvenliğinden sizce kim sorumludur sorusuna ise % 68,2 katılımcı polisi, % 23,3 katılımcı belediyeyi, % 4,2 katılımcı ise jandarmayı sorumlu gördüğü cevabını vermiştir. Yine güvenlikle ilgili sorunuz olduğunda polisin bu sorunu çözeceğine inanıyor musunuz sorusuna % 71 katılımcı inanırım cevabını vermiştir.Halkın yerleşim yeri seçiminde en önemli belirleyicinin ne olduğu sorusunda ise katılımcının % 28,9 oranında öncelikle güvenliğe önem verdiği bunu % 17,9’la depreme dayanıklılığın, % 12,5’ la konut fiyatının, % 9,4 çevredeki komşular cevabının izlediği tespit edilmiştir.

Karakuş (2012) tarafından gerçekleştirilen **“Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri”** adlı araştırma İstanbul’da 60 farklı mahallede ikamet eden ve basit tesadüfî örnekleme yöntemi ile belirlenen 1800 katılımcıyla gerçekleştirilmiştir. Anket için kullanılan soru formunun oluşturulmasında Amerika’da ve Avrupa’da suç ve suç korkusuyla ilgili

sosyoloji ve kriminoloji literatüründe sık kullanılan ve güvenilirlik düzeyleri yüksek olan soru ve ölçekler kullanılmıştır. Araştırmaya katılan katılımcıların % 59'unu kadın, % 41'ini ise erkekler oluşturmuştur. Katılımcıların yaş ortalaması yaklaşık 42 olarak bulunmuştur. Ayrıca katılımcılar arasında son 5 yıl içerisinde herhangi bir suçtan mağdur olma oranı ise % 16 olarak bulunmuştur. Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara yaş ile suç korkusu arasında negatif, cinsiyet ve suç korkusu arasında ise pozitif bir korelasyon bulunmuştur. Bu bağlamda suç korkusunun erkeklere kıyasla kadınlarda daha fazla olduğu saptanmıştır. Araştırma sonuçlarında beklenenin aksine, suç korkusu ve daha önce herhangi bir suçtan mağdur olma arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Kontrol değişkenlerinden katılımcıların eğitim düzeyi ile suç korkusu arasında ise pozitif bir korelasyon tespit edilmiştir. Dolayısıyla katılımcıların demografik özellikleri ile suç korkusu arasındaki iki değişkenli analiz sonuçlarına göre suç korkusu kadınlarda, eğitim düzeyi yüksek olanlarda ve gençlerde daha yüksek olarak bulunmuştur. Ayrıca araştırmada katılımcıların oturdukları mahallede algıladıkları güven, yardımlaşma ve dayanışma duygusu arttıkça bu bağlamda suç korkusunun da anlamlı bir şekilde azaldığı saptanmıştır. Diğer taraftan bireylerin mahallede algıladıkları düzensizlik arttıkça suç korkusunun da bu paralellikte artış gösterdiği tespit edilmiştir.

BÖLÜM IV

YÖNTEM

4.1.Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, annelerin çocukları için algıladıkları suç korkusunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmada var olan bir durumunun betimlenmesi amaçlandığından araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır.

Bir konuya ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği; genellikle diğer araştırmalara göre nispeten daha büyük örneklemeler üzerinde yapılan araştırmalara tarama araştırmaları denir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Betimleyici araştırmalar ise konunun detaylı olarak tasvir edilmesinin amaçlandığı durumlarda kullanılır (Özcan ve Özbay, 2002).

Ayrıca bu araştırma genel tarama modelinin türlerinden olan ilişkisel tarama modeline göre gerçekleştirilmiştir. Büyüköztürk ve diğerlerine (2008) göre eğitim alanında, sadece durumları ya da olayları betimlemenin ötesinde olası ilişkileri araştırarak olguyu daha iyi anlamaya ve tahminlerde bulunmaya yönelik çalışmalar da yapılmaktadır. Karasar (2002)'a göre ilişkisel tarama adı verilen bu modelle, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığının ve derecesinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

4.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın çalışma grubunu, Kırşehir il merkezinde, 2015 yılında ikamet eden 3-6 yaş çocuğa sahip anneler oluşturmaktadır.

Araştırmanın evreniyle ilgili bilgilere Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü kanalıyla ulaşılmıştır. Bu bağlamda ilde yer alan özel ve resmi statüdeki kreş, gündüz bakımevi, anaokulu ve ilkokul birinci sınıfta çocuğu olan 1095 anne evreni oluşturmuştur.

Araştırmanın örneklem grubunun oluşturulmasında ise uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yönteminde evrendeki tüm birimler, örneğe seçilmek için eşit

ve bağımsız bir şansa sahiptir. Diğer bir deyişle tüm bireylerin seçilme olasılığı aynıdır (Büyüköztürk vd. 2008,S.74).

Bu araştırmada yer alan örneklem grubu için üç ayrı çalışma grubu oluşturulmuş ve veriler bu üç gruba göre toplanmıştır.

Birinci ve ikinci örneklem grubundan elde edilen veriler özgeci suç korkusu ölçeğinin yapı geçerlilik, yapı (çapraz) geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarında, üçüncü örneklem grubundan elde edilen veriler ise temel çalışma analizlerinde kullanılmıştır.

4.2.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Geçerlilik ve **Güvenirlik** Çalışmaları Örnekleme

Özgeci suç korkusu ölçeğinin yapı geçerliliği, yapı(çapraz) geçerliliği ve güvenirlik çalışmaları için 193 ve 185 kişiden oluşan iki ayrı çalışma grubu oluşturulmuştur.

Aşağıda birinci ve ikinci çalışma grubundaki örnekleme yer alan annelerin demografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1 ve 2’de verilmiştir.

Tablo 1. Birinci Çalışma Grubundaki Örneklemin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Demografik Özellikler		n	%
Yaşınız	20-29 arası	55	28,5
	30-39 arası	116	60,1
	40-49 arası	22	11,4
Eğitim durumunuz	Okur-yazar değil	0	0,0
	İlkokul mezunu	31	16,1
	Ortaokul mezunu	22	11,4
	Lise mezunu	71	36,8
	Ön lisans ve Lisans	62	32,1
	Lisans Üstü	7	3,6
Mesleğiniz	Ev hanımı	112	58,6
	Düşük statülü meslekler	17	8,9
	Orta statülü meslekler	49	25,7
	Yüksek statülü meslekler	13	6,8
Çocuk sayısı	1 çocuk	47	24,4
	2 çocuk	106	54,9
	3 ve daha fazla	40	20,7
1.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	101	52,9
	Kız	90	47,1
2.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	61	42,1
	Kız	84	57,9

3.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	23	59,0
	Kız	16	41,0
4.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	1	25,0
	Kız	3	75,0
1.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	1	,5
	3-6 yaş	97	50,3
	7-10 yaş	46	23,8
	11-15 yaş	32	16,6
	16 yaş ve üstü	17	8,8
2.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	16	10,8
	3-6 yaş	88	59,9
	7-10 yaş	11	7,5
	11-15 yaş	31	21,1
	16 yaş ve üstü	1	,7
3.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	2	5,0
	3-6 yaş	34	85,0
	7-10 yaş	1	2,5
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	3	7,5
4.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	0	0,0
	3-6 yaş	3	60,0
	7-10 yaş	0	0,0
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	2	40,0

Örnekleme grubunda yer alan katılımcılardan 20-29 yaş arası olanların oranı % 28,5; 30-39 yaş arası olanların oranı % 60,1; 40-49 yaş arası olanların oranı % 11,4'dür.

Katılımcılardan eğitim durumu okur-yazar olmayan bulunmamaktadır; ilköğretim mezunu olanların oranı % 16,1; ortaokul mezunu olanların oranı % 114; lise mezunu olanların oranı %36,8; ön lisans ve lisans mezunu olanların oranı % 32,1; lisansüstü mezunu olanların oranı % 3,6'dır.

Katılımcılardan mesleği ev hanımı olanların oranı % 58,6; düşük statülü meslek sahibi olanların oranı % 8,9; orta statüde meslek sahibi olanların oranı % 25,7; üst statüde meslek sahibi olanların oranı % 6,8'dir.

Katılımcılardan bir çocuğu olanların oranı % 24,4; iki çocuğu olanların oranı % 54,9; üç ve üstü çocuğu olanların oranı % 20,7'dir.

Katılımcılardan birinci çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 50,3; diğer yaşlarda olanların oranı % 49,7; birinci çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 52,9; erkek olanların oranı % 47,1'dir.

Katılımcılardan ikinci çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 59,9; diğer yaşlarda olanların oranı % 40,1; ikinci çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 57,9; erkek olanların oranı % 42,1'dir.

Katılımcılardan üçüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 85,0; diğer yaşlarda olanların oranı % 15,0; üçüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 41,0; erkek olanların oranı % 59,0'dır.

Katılımcılardan dördüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 60,0; diğer yaşlarda olanların oranı % 40,0; dördüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 75,0; erkek olanların oranı % 25,0'dir.

Tablo 2.İkinci Çalışma Grubundaki Örneklemen Demografik Dağılımı

Demografik Özellikler	n	%
Annenin Yaşı	20-29 arası	64
	30-39 arası	99
	40-49 arası	22
Annenin Eğitim durumu	Okur-yazar değil	2
	İlkokul mezunu	37
	Ortaokul mezunu	24
	Lise mezunu	58
	Ön lisans ve Lisans	55
	Lisans Üstü	9
Annenin Mesleği	Ev hanımı	112
	Düşük statülü meslekler	11
	Orta statülü meslekler	53
	Yüksek statülü meslekler	8
Çocuk sayısı	1 çocuk	48
	2 çocuk	97
	3 ve daha fazla	40
1.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	91
	Kız	93
2.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	67
	Kız	71
3.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	18
	Kız	22
4.Çocuğun cinsiyeti	Erkek	5
	Kız	3
1.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	1
	3-6 yaş	94
	7-10 yaş	36
	11-15 yaş	37
	16 yaş ve üstü	17
2.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	10

	3-6 yaş	86	62,3
	7-10 yaş	15	10,9
	11-15 yaş	26	18,8
	16 yaş ve üstü	1	,7
3.Çocuğun yaşı	0-2 yaş	8	20,0
	3-6 yaş	26	65,0
	7-10 yaş	2	5,0
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	4	10,0
4.Çocuğun yaşı	0-2 Yaş	0	0,0
	3-6 yaş	6	75,0
	7-10 yaş	0	0,0
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	2	25,0

Örneklem grubunda yer alan katılımcılardan 20-29 yaş arası olanların oranı % 34,6; 30-39 yaş arası olanların oranı % 53,5; 40-49 yaş arası olanların oranı %11,9'dur.

Katılımcılardan eğitim durumu okur yazar olmayanların oranı % 1,1; ilkokul mezunu olanların oranı % 20,0; ortaokul mezunu olanların oranı % 13,0; lise mezunu olanların oranı % 31,4; ön lisans ve lisans mezunu olanların oranı % 29,6; lisansüstü mezunu olanların oranı % 4,9'dur.

Katılımcılardan mesleği ev hanımı olanların oranı % 60,9; düşük statülü meslek sahibi olanların oranı % 6,0; orta statüde meslek sahibi olanların oranı % 28,8; üst statüde meslek sahibi olanların oranı % 4,3'dür.

Katılımcılardan bir çocuğu olanların oranı % 25,9; iki çocuğu olanların oranı % 52,4; üç ve daha üstü çocuğu olanların oranı % 21,7'dir.

Katılımcılardan birinci çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 50,8; diğer yaşlarda olanların oranı % 49,2; bir.çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 50,5; erkek olanların oranı 49,5'tir.

Katılımcılardan ikinci çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 62,3; diğer yaşlarda olanların oranı % 37,7; ikinci çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 51,4; erkek olanların oranı % 48,6'dir.

Katılımcılardan üçüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 65,0; diğer yaşlarda olanların oranı % 35,0; üçüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 55,0; erkek olanların oranı % 45,0'dır.

Katılımcılardan dördüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 75,0; diğer yaşlarda olanların oranı % 25,0; dördüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 37,5; erkek olanların oranı % 62,5’dir.

4.2.2. Araştırma (temel çalışma) Örneklemi

Asıl çalışmanın yürütüldüğü 657 kişilik örneklem grubuna ilişkin demografik bilgiler aşağıda Tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3. Üçüncü Çalışma Grubundaki (Temel Çalışma) Örneklemin Demografik Dağılımı

Demografik Özellikler		n	%
Annenin Yaşı	20-29 arası	197	30,0
	30-39 arası	375	57,1
	40-49 arası	85	12,9
Annenin Eğitim durumu	Okur-yazar değil	8	1,2
	İlkokul mezunu	115	17,5
	Ortaokul mezunu	80	12,2
	Lise mezunu	207	31,5
	Ön lisans ve Lisans	213	32,4
	Lisans Üstü	34	5,2
Annenin Mesleği	Ev hanımı	375	57,3
	Düşük statülü meslekler	43	6,6
	Orta statülü meslekler	198	30,3
	Yüksek statülü meslekler	38	5,8
Çocuk sayısı	1 çocuk	163	24,8
	2 çocuk	349	53,1
	3 ve daha fazla	145	22,1
1.çocuğun cinsiyeti	Erkek	318	48,6
	Kız	336	51,4
2.çocuğun cinsiyeti	Erkek	223	45,1
	Kız	271	54,9
3.çocuğun cinsiyeti	Erkek	70	48,6
	Kız	74	51,4
4.çocuğun cinsiyeti	Erkek	12	48,0
	Kız	13	52,0
1.çocuğun yaşı	0-2 yaş	3	,5
	3-6 yaş	331	50,4
	7-10 yaş	143	21,8
	11-15 yaş	113	17,2

	16 yaş ve üstü	67	10,2
	0-2 yaş	43	8,6
	3-6 yaş	304	61,0
2.çocuğun yaşı	7-10 yaş	47	9,4
	11-15 yaş	95	19,1
	16 yaş ve üstü	9	1,8
	0-2 yaş	23	16,0
	3-6 yaş	100	69,4
3.çocuğun yaşı	7-10 yaş	5	3,5
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	16	11,1
	0-2 yaş	4	14,8
	3-6 yaş	16	59,3
4.çocuğun yaşı	7-10 yaş	1	3,7
	11-15 yaş	0	0,0
	16 yaş ve üstü	6	22,2

Örneklem grubunda yer alan katılımcılardan 20-29 yaş arası olanların oranı % 30,0; 30-39 yaş arası olanların oranı % 57,1; 40-49 yaş arası olanların oranı % 12,9'dur.

Katılımcılardan eğitim durumu okur-yazar olmayanların oranı % 1,2; ilkokul mezunu olanların oranı % 17,5; ortaokul mezunu olanların oranı % 12,2; lise mezunu olanların oranı % 31,5; ön lisans ve lisans mezunu olanların oranı % 32,4; lisansüstü mezunu olanların oranı % 5,2'dir.

Katılımcılardan mesleği ev hanımı olanların oranı % 57,3; düşük statülü meslek sahibi olanların oranı % 6,6; orta statüde meslek sahibi olanların oranı % 30,3; üst statüde meslek sahibi olanların oranı % 5,8'dir.

Katılımcılardan bir çocuğu olanların oranı %24,8; iki çocuğu olanların oranı %53,1; üç ve daha fazla çocuğu olanların oranı % 22,1'dir.

Katılımcılardan bir çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 50,4; diğer yaşlarda olanların oranı % 49,6; bir çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 51,4; erkek olanların oranı % 48,6'dır.

Katılımcılardan ikinci çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 61,0; diğer yaşlarda olanların oranı % 39,0; ikinci çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 54,9; erkek olanların oranı % 45,1'dir.

Katılımcılardan üçüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 69,4; diğer yaşlarda olanların oranı % 30,6; üçüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 51,4; erkek olanların oranı % 48,6'dır.

Katılımcılardan dördüncü çocuğu 3-6 yaşında olanların oranı % 59,3; diğer yaşlarda olanların oranı % 40,7; dördüncü çocuğunun cinsiyeti kız olanların oranı % 52,0; erkek olanların oranı % 48,0'dır.

4.3. Veri Toplama Araçları

Bu bölümde, araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeğe ilişkin “ölçek geliştirme sürecine” ait bilgiler verilmektedir. Bu araştırma için ölçek geliştirme süreçlerinde yer alan aşamalara uygun olarak öncesinde konu ile ilgili kapsamlı bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Bu bağlamda ise DuBow ve arkadaşlarının (1979) suç korkusuna ilişkin yaptığı “beşli sınıflandırma modeli”, Van der Wurff ve arkadaşlarının (1989) suç korkusunun kaynaklarına ilişkin ortaya koydukları “sosyal psikoloji modeli”, Boers (2003) tarafından suç korkusuna etki edebilecek faktörleri aydınlatmaya yönelik olarak bilinen “kriminolojik yaklaşım modeli”, Jackson (2004) 'ın ortaya koyduğu “Suça ilişkin Kaygı” modeli, Rader (2004)'in suç korkusunda öne sürdüğü bütüncü yaklaşım modeli yine Wyant'ın (2008) de ortaya koyduğu suç korkusunun birbirinden ayrı üç kategori ile (Duygusal-Bilişsel-Davranışsal) ölçülmesi gerektiğini savunarak öne sürdüğü “kategorileştirme yaklaşımı modelleri” incelenmiştir.

Ele alınan konu için hazırlanacak ölçeğin hedeflerine uygun ölçüm yapabilmesi için bu alanda tek bir modeli esas almak yerine, birden fazla modeli esas alan eklektik bir bakış açısıyla konu incelenmeye çalışılmıştır. Diğer yandan, Ferraro ve LaGrange (1987)'in geliştirdiği NCS “Ulusal Suç Anketi” ve Ferraro'nun 1995'de geliştirdiği “The Measurement of Fear of Crime” (Suça ilişkin korku ölçekleri) incelenmiştir. Ülkemizde ise Gaziarifoğlu tarafından 2009 yılında geliştirilmiş “suç mağduriyeti korkusu ve algılanan suç mağduriyeti riski ölçeği” ile Mehmet Kul tarafından 2009 yılında geliştirilen “suç korkusu anketi” yine Uludağ ve Dolu' nun 2011 yılında çeşitli uluslararası suç araştırmalarını inceleyerek geliştirmiş oldukları ve “Türkiye Ulusal Suç Korkusu” araştırmasında kullandıkları “Suç Korkusu Anketi” incelenmiştir.

Yapılan tüm bu incelemeler sonucunda gerek yurt dışı çalışmalarda gerekse yurt içi çalışmalarda, suç korkusuna ilişkin geliştirilmiş ölçeklerin büyük çoğunluğunun bireysel

suç korkusunu ölçmek amaçlı hazırlanmış ölçme araçlarından oluştuğu tespit edilmiştir. Özellikle ülkemiz açısından bu konu değerlendirildiğinde henüz ülkemizde ebeveynlerin çocukları için algıladıkları dolaylı özgeci korkuyu ölçen bir ölçeğin varlığına rastlanılmamıştır. Bu da konuyla ilgili yeni bir ölçek geliştirilmesi gerekliliği fikrinin oluşmasında etkili olmuştur.

Böylelikle kavramsal çerçeveye bağlı olarak ve kapsamlı bir şekilde yapılan literatür taraması sonrasında, ölçeğin madde havuzu oluşturulmuştur. Yine madde havuzunun oluşturulması aşamasında farklı yaş ve eğitim düzeyindeki 15 anneye ulaşılmış ve çocukları için en fazla korku duydukları suç türlerini, suça ilişkin geliştirdikleri önleyici davranışları ve suç haberlerini öğrenme kaynaklarını belirtmeleri konusunda açık uçlu sorulardan oluşan bir anket formu uygulanmıştır. Bu uygulamaya katılan annelerin sıklıkla ifade ettikleri durumlara yönelik anlam ifade eden veriler ise yine geliştirilme sürecindeki madde havuzuna dâhil edilmiştir.

Alan yazın ve anne görüşmelerinden elde edilen bilgiler ışığında hazırlanan 21 maddelik bir madde havuzu, sonrasında bu maddelerin uygunluğunun belirlenmesi amacıyla uzman görüşü alınma sürecine tabi tutulmuştur.

Lester ve Bishop (2000), uzman sayısının en az beş ile yedi arasında olması gerektiğini belirtmektedirler. Bu görüşten hareketle, hazırlanan taslak form çocuk gelişimi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık, kriminoloji ve sosyoloji alanında olmak üzere sekiz uzmanın görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan maddeleri “uygun”, ”düzeltilmeli”, ”uygun değil” biçiminde derecelendirmeleri istenmiştir. Görüşüne başvurulanan uzmanlardan % 90’ı tarafından uygun bulunan maddeler (Büyüköztürk, 2010) ölçeğe olduğu gibi alınmış, değiştirilmesi önerilen maddeler üzerinde gerekli değişiklikler yapılmış ve çıkarılması önerilen maddeler ise ölçekten çıkarılmıştır.

Ölçeğin kapsam geçerliliği bağlamında uzman kanısına başvurulduktan (Kaplan ve Saccuzzo, 2005) sonra çıkarılan iki madde sonrası, 19 maddeden oluşan bir ölçek formu oluşturulmuştur.

Oluşturulan bu formun 20 anneye ön uygulaması yapılmış, maddelerin anlaşılabilirliği ve yönergenin uygunluğu gibi konularda annelerden geri bildirimler alınmıştır. Ön uygulamaya katılan 4 annenin, ilk maddede yer alan “Çocuğumun bir cinayete kurban gitmesi düşüncesi beni korkutur.” maddesinin başlangıç maddesi olmasının rahatsız ediciliğini belirtmeleri üzerine madde sıralamaları yeniden düzenlenmiş ve 19 maddelik

ölçeğin ilk iki maddesine “dolgu maddesi ya da buz kırıcı” diye ifade edilen iki madde eklenmiştir. Böylelikle 21 maddeden oluşan bir ölçek formu oluşturulmuştur.

Ölçek 5’li likert türünde bir ölçektir. Ölçek maddelerin puanlanması; 1 Puan=Tamamen Katılıyorum, 2 Puan=Biraz Katılıyorum, 3 Puan=Kararsızım, 4 Puan=Katılmıyorum, 5 Puan=Kesinlikle Katılmıyorum şeklindedir. Suç korkusu puanı her bir maddeye verilen cevabın sayısal olarak toplanması ile edilmektedir. Buna göre ölçekte suç korkusu puanı azaldıkça suç korkusu artmaktadır.

Bunun yanında araştırmada katılımcıların demografik özelliklerini ortaya koymaya yönelik kişisel bilgi formu hazırlanmıştır. Hazırlanan bu formda katılımcıların yaşı, eğitim durumu, mesleği, sahip olduğu çocuk sayısı, çocuklarının cinsiyeti, çocuklarının yaşı, oturduğu mahalleyi ve yaşadığı ili güvenli bulma durumu, geçmişte kendisinin ya da çocuğunun herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu ve kaldıysa maruz olduğu suç türü, suça ilişkin haberleri en çok nereden öğrendiği, televizyonu ve televizyondaki haber programlarını günlük izleme süreleri gibi sorulara yer verilmiştir.

Sonuç itibarıyla 21 maddeden oluşturulmuş “özgeci suç korkusu ölçeği” ve 13 maddeden oluşan “kişisel bilgi formu”, bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanıma hazır hale getirilmiştir.

4. 4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın veri toplama süreci, Ocak 2015-Mart 2015 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında özellikle 3-6 yaş çocuğa sahip annelere daha rahat ulaşılabilmesi düşüncesiyle Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ve özel kreş ve gündüz bakım evleri ile yine özel ve resmi okul öncesi kurumları ve ilkokulların birinci sınıfları seçilmiştir. Bu özel ve resmi eğitim kurumlarının seçiminde, Kırşehir il merkezin de bulunan farklı semt ve mahallelerde yer alan kurumların olmasına özen gösterilmiştir. Ayrıca bu uygulamaları yapabilmek için gerekli izin, İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmıştır (Ek.3. MEB izni).

Uygulama aşamasında farklı semt ve mahallelerde yer alan 14 kreş ve gündüz bakım evi, okulöncesi ve ilkokul araştırmacı tarafından ziyaret edilmiş, bu kurumların yöneticileriyle ve kurumlarda görev yapan öğretmenlerle görüşülmüştür.

Yapılan görüşmeler sonrasında uygun örneklem grubuna girdiği düşünülen anneler tespit edilmiş ve gönüllülük esasına dayanarak ölçeği cevaplamak isteyen annelere çalışmanın amacı açıklanarak uygulama aşamasına geçilmiştir.

Öncelikle hazırlanan ölçek formu; çalışma yapıldığı sırada 3-6 yaşında çocuğa sahip, Kırşehir ili merkezinde yaşayan üç farklı anne grubuna uygulanmıştır. Ölçek maddeleri arasındaki ilişkilerin kaç boyutlu bir yapı tarafından açıklanacağına ilişkin önsel bir hipotez bulunmadığından annelerden elde edilen verilerin çözümlenmesinde, açımlayıcı faktör analizi (AFA) yapılmasına karar verilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizi için madde sayısının on katı kadar bir örnekleme ulaşılması gerektiği görüşünden hareketle (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010,S.206) ilk çalışma grubunda yer alan 195 anneye ölçek uygulanmıştır. Bu annelerden ikisi, maddelerin önemli bir kısmını boş bıraktığından yanıtları analize alınmamış ve 193 kişilik bir veri seti üzerinden ölçeğin açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Daha sonra ise ikinci çalışma grubunda yer alan 185 anneye, ikinci bir açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır.

Ayrıca ölçeğin her iki açımlayıcı faktör analizinden elde edilen faktör yükleri arasındaki benzerlik için Tucker'ın uyum katsayısı hesaplanmış ve böylelikle ölçeğin çapraz geçerliliği de test edilmiştir. Ardından her iki çalışma grubundan elde edilen veriler için güvenirlik katsayıları hesaplanmış ve son olarakda Test tekrar test güvenirliği çalışmaları için daha önce uygulamanın yapıldığı 30 anneye, 14-21 gün arayla yeniden bir uygulama daha yapılmıştır.

Son olarakta çalışmanın temel araştırma grubunu oluşturan üçüncü çalışma grubundaki 657 anneye geliştirilmiş “özgeci suç korkusu ölçeği” uygulanmış ve elde edilen veriler SPSS 21.0 programı ile analiz edilmiştir.

Aşağıda geçerlilik ve güvenirlik çalışmasına ait elde edilen bilgilere yer verilmiştir.

4.4.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Geçerlik Çalışması

Geçerlik, bir aracın ölçtüğünü ileri sürdüğü şeyi ne ölçüde ölçebildiği şeklinde tanımlanabilmektedir (Green ve Salkind, 2008). Ölçülmek istenen kuramsal yapıya ilişkin belirtilerin doğruluğunun bilimsel olarak gösterilmesi olarak ifade edilen yapı geçerliği, faktör analiziyle kontrol edilmeye çalışılır. Faktör analizi, yapı geçerliğini incelemeye en güçlü yöntem olup diğer taraftan aynı yapıyı ya da niteliği ölçen değişkenleri bir araya

toplayarak ölçmeyi az sayıda faktör ile açıklamayı amaçlayan istatistiksel bir tekniktir (Kerlinger, 1973; Öngel,1975; Tabachnick ve Fidell, 1989; Büyüköztürk, 2012).

Yapı geçerliği, testten elde edilen puanların test ile ölçülmek istenen kavramın (yapının) gerçekte ne derece ölçülebildiği ile ilgilidir. Faktör analizi, yapı geçerliğine ilişkin “Bu testten elde edilen puanlar, testin ölçtüğünü varsaydığı şeyi ölçüyor mu?” sorusuna cevap arar. Yapı geçerliğini incelemede amaç, ölçeğin faktör yapısını ortaya çıkartmaktır (Büyüköztürk vd. 2008,S.108).

Bu çalışmada, ölçme aracının yapı geçerliğini ortaya koymak amacıyla iki ayrı çalışma grubunda açımlayıcı faktör analizi (temel bileşenler analizi) yapılmıştır.

Bu bağlamda, birinci açımlayıcı faktör analizi için ilk çalışma grubunda yer alan 195 anneye ölçek uygulanmıştır. Bu annelerden ikisi, maddelerin önemli bir kısmını boş bıraktığından yanıtları analize alınmamış ve 193 kişilik bir veri seti üzerinden ölçeğin açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu analizler sonucunda .40 altında yük değeri alan bir madde ölçekten çıkarılmış ve 18 maddeden oluşan ve tek faktörlü yapıya sahip olan nihai bir ölçek elde edilmiştir.

Aşağıda birinci çalışma grubuna ait açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına yer verilmiştir.

4.4.1.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Birinci Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Sonuçları

Ölçeğin yapı geçerliğini istatistiksel olarak tespit etmek için açımlayıcı faktör analizi (AFA) tekniği kullanılmıştır. Ölçeğin öncelikli olarak faktör analizine uygun olup olmadığını anlamak amacıyla KMO ve Bartlett testi yapılmıştır. KMO katsayısı veri setindeki korelasyonların büyüklüğünün faktör analizi için uygunluğunu test etmek amacıyla hesaplanmaktadır. KMO değerinin 1’e yaklaştıkça mükemmel, .50’nin altında ise kabul edilemez (.90’larda mükemmel , .80’lerde çok iyi, .70’lerde ve .60’larda vasat, .50’lerde kötü) olduğu belirtilmektedir (Bryman ve Cramer,1999). Bartlett testi benzer şekilde korelasyon matrisinin birim matris popülasyonundan gelip gelmediğini test etmektedir. Bu da değişkenlerin tümünün ilişkisiz olup olmadığı testidir. Bu kapsamda KMO testi ölçüm sonucunun 0.50 ve daha üstü, Bartlett küresellik testi sonucunun da istatistiksel olarak anlamlı olması gerekmektedir.

Analiz sonucunda **KMO= .91**; Bartlett küresellik testi $\chi^2_{171} = 2417,94$, $p = .000$ olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu katsayılar maddeler arasındaki ilişkinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin kaç boyutlu olduğuna karar vermek üzere faktörlerin özdeğerleri ve açıklanan toplam varyans değerleri incelenmiştir. Buna göre aşağıda Tablo 4’de açıklanan toplam varyans değerleri sunulmuştur.

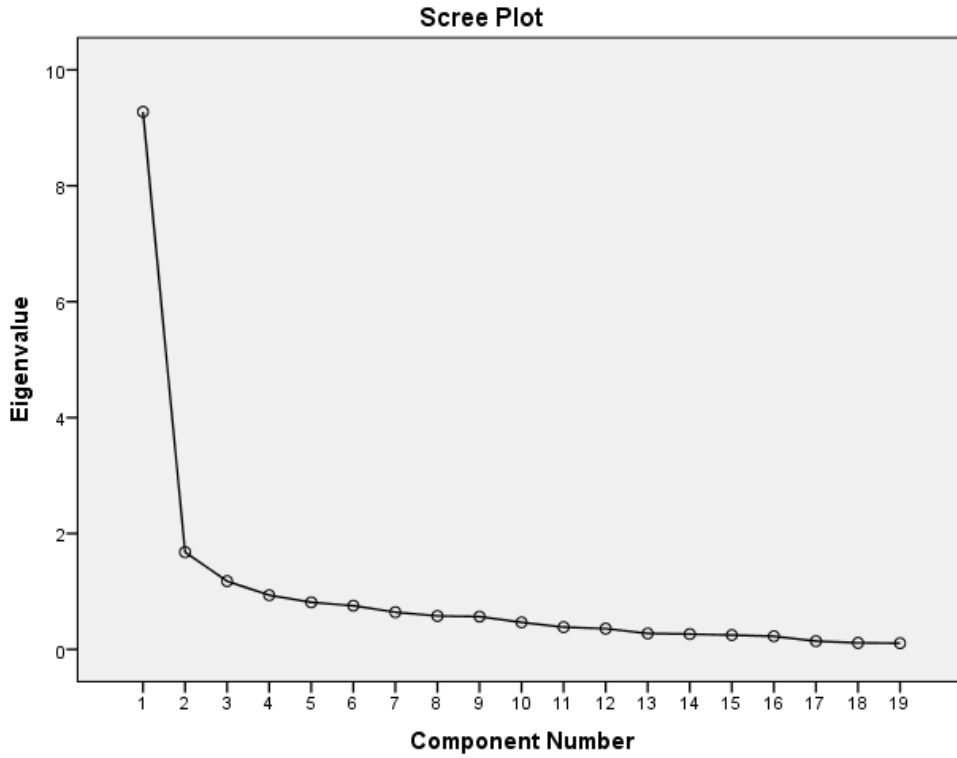
Tablo 4. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Özdeğerler			Elde edilen yüklerin kareler toplamı		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	9,27	48,82	48,82	9,27	48,82	48,82
2	1,67	8,83	57,65	1,67	8,83	57,65
3	1,17	6,19	63,84	1,17	6,19	63,84
4	,93	4,92	68,77			
5	,81	4,27	73,04			
6	,75	3,96	77,00			
7	,64	3,37	80,38			
8	,57	3,03	83,42			
9	,56	2,97	86,40			
10	,46	2,45	88,85			
11	,38	2,01	90,87			
12	,35	1,88	92,76			
13	,27	1,44	94,21			
14	,26	1,38	95,60			
15	,24	1,30	96,90			
16	,22	1,19	98,09			
17	,14	,74	98,84			
18	,11	,59	99,43			
19	,10	,56	100,00			

Tablo 4’de görüldüğü gibi ölçekte özdeğeri 1’den büyük olan üç faktör yer almaktadır. Bu faktörlerin toplam varyansı açıklama yüzdesi **63,85**’dir. Birinci bileşene ait özdeğerin **9,28**, ikincisinin **1,68** ve üçüncüsünün de **1,18**’e düştüğü görülmektedir. Birinci bileşene ait özdeğer ile diğer bileşenler ait özdeğer arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir. Birinci bileşene ait öz değerin, ikinci ve üçüncü bileşene ait özdeğerden en az üç kat yüksek olması ve ikincisi ile daha sonrakiler arasında çok fazla bir farkın olmaması, ölçeğin tek

boyutlu olduğunu göstermektedir (Lord,1980; Akt.Duyan ve Gelbal, 2008). Bu durum suç korkusu ölçeğinin, tek faktörlü bir yapıya sahip olabileceğine işaret etmektedir.

Faktörlerin özdeğerlerine ait saçılma diyagramı **Şekil 2**'de verilmiştir. Lord (1980) 'un, faktör sayısını belirleme konusunda ileri sürdüğü görüşler, bu grafikten kolaylıkla izlenebilmektedir. Diyagramda, ilk boyut ile sonraki boyutlar arasında büyük bir kopma söz konusudur.

Şekil 2. Faktörlerin öz değerlerine ait saçılma diyagramı.

Ölçek maddelerinin faktör analizi sonuçlarına bağlı olarak ölçekten çıkarılması söz konusu olduğunda, faktör yükleri göz önünde bulundurulmaktadır. Bir maddenin ait olduğu faktörle korelasyonun (faktör yükü) .40 ve daha yüksek, diğer faktörlerdeki yükleriyle ait olduğu faktör arasındaki korelasyon farkının en az .20 olması önerilmektedir (Comrey ve Lee,1992 Akt.Tabachnick ve Fidell, 2007). Bu çalışmada madde seçimi bu kriterlere uygun olarak yapılmıştır. Bu bilgi doğrultusunda **“Çocuğumla gündüz tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim”** (madde 3) maddesi faktör yükünün .40'den küçük olması sebebi ile ölçekten çıkarılmıştır. Kalan maddelerle tekrarlanan faktör analizi sonrasında açıklanan varyans oranları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Özdeğerler			Elde edilen yüklerin kareler toplamı		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	9,25	51,43	51,43	9,25	51,43	51,43
2	1,53	8,52	59,95			
3	1,06	5,90	65,85			
4	,87	4,84	70,70			
5	,76	4,23	74,93			
6	,67	3,75	78,69			
7	,61	3,40	82,09			
8	,56	3,13	85,23			
9	,52	2,90	88,14			
10	,39	2,17	90,31			
11	,35	1,98	92,30			
12	,28	1,55	93,85			
13	,26	1,49	95,34			
14	,24	1,37	96,72			
15	,22	1,26	97,98			
16	,14	,79	98,77			
17	,11	,62	99,40			
18	,10	,59	100,00			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, 18 maddeden oluşan tek faktörlü ölçeğin açıkladığı toplam varyansın %51,43 olduğu görülmüş ve bu maddelerin faktör yükleri aşağıda Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Özeci Suç Korkusu Ölçeğine İlişkin Madde Faktör Yükleri

Madde No	İfade	Faktör Yükü
M11	Çocuğumun kaçırılması düşüncesi beni korkutur	.86
M14	Çocuğumun cinayete uğraması düşüncesi beni korkutur	.82
M9	Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur	.86
M13	Çocuğumu evde tek başına bırakmam	.83
M15	Çocuğumu değerli eşyalarla dışarı çıkarmam	.80
M17	Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur	.74
M20	Çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin konuşmaları dikkatle dinlerim	.76
M10	Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım	.76
M19	Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem	.74
M21	Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem	.74
M12	Çocuğumdan ayrı kaldığımda aklım onda kalır	.73
M5	Çocuğumun devam ettiği okulun çevresinde yabancı kişilerin beklediğini gördüğümde korkarım	.69
M18	Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım	.68
M8	Çocuğumun sokağa yalnız çıkmasına izin vermem	.66
M7	Çocuğumun devam ettiği okulda başına bir şey gelmesinden korkarım	.57
M16	Tv'de çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin haber izlediğimde, bunun benim çocuğumun başına da gelebileceği düşüncesine kapılırım	.51
M6	Çocuğumla gece tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim	.46
M4	Çocuğumun kendisinden büyük çocuklarla oynamasını sakıncalı bulurum	.46

Tablo 6'da görüldüğü gibi ölçeğe ait maddelerin faktör yük değerleri **.46** ile **.86** arasında değişmektedir.

4.4.1.2. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İkinci Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Sonuçları

İkinci çalışma grubunda 185 anne uygulamaya katılmış 185 anneden elde edilen veriler ikinci açımlayıcı faktör analizinde (AFA) kullanılmıştır.

Yapılan ikinci Açımlayıcı faktör analizinin ilk aşamasında **KMO= .90**; Bartlett küresellik testi $\chi^2_{171} = 1996,54$, **p= .000** olarak elde edilmiştir. Elde edilen bu katsayılar maddeler arasındaki ilişkinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. Ölçeğin 18

maddeden oluşan tek faktörlü yapısının açıkladığı toplam varyansın **%45.71** olduğu görülmüş ve bu değer Tablo 7’de sunulmuştur.

Tablo 7. Açıklanan Toplam Varyans Tablosu

Bileşenler	Başlangıç Özdeğerler			Elde edilen yüklerin kareler toplamı		
	Toplam	% Varyans	Kümülatif %	Toplam	% Varyans	Kümülatif %
1	8,22	45,71	45,71	8,22	45,71	45,71
2	1,52	8,48	54,20			
3	1,32	7,37	61,57			
4	,90	5,00	66,58			
5	,84	4,71	71,30			
6	,74	4,13	75,44			
7	,67	3,76	79,21			
8	,57	3,16	82,37			
9	,54	3,01	85,39			
10	,50	2,81	88,20			
11	,39	2,21	90,42			
12	,35	1,96	92,38			
13	,32	1,79	94,17			
14	,28	1,57	95,75			
15	,24	1,34	97,09			
16	,19	1,08	98,18			
17	,18	1,04	99,23			
18	,13	,76	100,00			

Yapılan bu faktör analizi sonucunda elde edilen faktör yükleri Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğine İlişkin Madde Faktör Yükleri

Madde No	İfade	Faktör Yüğü
M11	Çocuğumun kaçırlması düşüncesi beni korkutur	.80
M14	Çocuğumun cinayete uğraması düşüncesi beni korkutur	.66
M9	Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur	.68
M13	Çocuğumu evde tek başına bırakmam	.76
M15	Çocuğumu değerli eşyalarla dışarı çıkarmam	.67
M17	Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur	.73
M20	Çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin konuşmaları dikkatle dinlerim	.63
M10	Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım	.75
M19	Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem	.72
M21	Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem	.55
M12	Çocuğumdan ayrı kaldığımda aklım onda kalır	.78
M5	Çocuğumun devam ettiği okulun çevresinde yabancı kişilerin beklediğini gördüğümde korkarım	.65
M18	Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım	.71
M8	Çocuğumun sokağa yalnız çıkmasına izin vermem	.77
M7	Çocuğumun devam ettiği okulda başına bir şey gelmesinden korkarım	.65
M16	TV'de çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin haber izlediğimde, bunun benim çocuğumun başına da gelebileceği düşüncesine kapılırım	.54
M6	Çocuğumla gece gece tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim	.50
M4	Çocuğumun kendisinden büyük çocuklarla oynamasını sakıncalı bulurum	.41

Tablo 8’de görüldüğü gibi, ölçeğe ait maddelerin faktör yük değerleri **.41** ile **.80** arasında değişmektedir. Sonuç olarak, yapılan ikinci açımlayıcı faktör analizinde de 18 maddeden oluşan ve tek faktörlü yapı ile göstergeler arasında oldukça yüksek ilişkiler bulunduğu ileri sürülebilir.

4.4.1.3.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Çapraz Geçerlik Çalışması

Yukarıda sonuçları verilen her iki çalışma grubundan elde edilen verilerle yapılan açımlayıcı faktör analizlerinin ardından, her iki açımlayıcı faktör analizinde elde edilen faktör yükleri arasındaki benzerlik için Tucker’ın uyum katsayısı hesaplanmıştır. Buna göre her iki açımlayıcı faktör analizinde, faktör yükleri arasındaki uyum için hesaplanan $\bar{\chi} = 3.34$, $p < 10$ ve uyum katsayısı .99 olarak bulunmuştur.

Seva ve Berge (2006), uyuşum katsayısı değerin .95'ten yüksek olduğu durumlarda her iki modelin birbirine eş olduğunu belirtmektedirler. Bu bağlamda Suç Korkusu Ölçeğinin her iki örneklemden elde edilen faktör yüklerinin eşit olduğu, bu nedenle de ölçeğin farklı örneklemlerde de geçerli olduğu söylenebilir.

4.4.2.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Güvenirlik Çalışması

Güvenirlik, ölçme sonuçlarının iki temel özelliğinden bir diğeridir. Güvenirlik, kısaca bir ölçme aracının tutarlı bir şekilde her durumda benzer sonuçlar ortaya koyabilmesidir. Diğer bir ifadeyle güvenilirlik, bir ölçme aracının ölçmek istediği özelliğe ilişkin elde ettiği ölçüm puanlarının ne derece tutarlı olduğuyla ilgilidir. (Büyüköztürk vd, 2008,S.111).

Bu çalışmada her iki çalışma grubuna uygulanan ölçme aracıyla ilgili ayrı ayrı Cronbach alfa güvenilirlik katsayılarına, diğer yandan ölçeğin ikinci bir güvenilirlik çalışması olarak ta test-tekrar test güvenilirliklerine bakılmıştır.

4.4.2.1.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin İç Tutarlılık (Cronbach Alfa) Güvenirliği

Açımlayıcı faktör analizinin yapıldığı 193 kişilik ilk çalışma grubunda ölçeğin iç tutarlılığının test edilmesi amacı ile güvenilirlik katsayısı (**Cronbach alfa**) hesaplanmış ve sonuç Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Cronbach Alfa Katsayısı

Cronbach Alfa	Madde Sayısı
.94	18

Yapılan analiz sonucunda Cronbach alfa katsayısı **.94** olarak hesaplanmıştır.

Ayrıca açımlayıcı faktör analizinin yapıldığı 185 kişilik ikinci bir çalışma grubunda ölçeğin iç tutarlılığının test edilmesi amacı ile güvenilirlik katsayısı (**Cronbach alfa**) hesaplanmış ve sonuç Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10.Özgeci Suç Korkusu Ölçeğinin Cronbach Alfa Katsayısı

Cronbach Alpha	Madde Sayısı
.92	18

Yapılan analiz sonucunda Cronbach alfa katsayısı **.92** olarak hesaplanmıştır.

Güvenirlik katsayısının yüksek olması, ölçümlerin tesadüfi hatalardan arınık ve ölçülmek istenen yapıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Yapı geçerliği çalışmalarında .70 düzeyinde güvenilirliğe sahip olan araçların kullanılmasının uygun olduğu belirtilmektedir (Nunnally ve Berstein, 1994). Ayrıca Tavşancıl (2005), güvenilirlik katsayısının .80 üzeri olmasının yüksek derecede güvenilirliğe işaret ettiğini ifade etmektedir. Bu bağlamda her iki ölçümde elde edilen güvenilirlik katsayılarının yüksek olması, ölçeğin güvenilir bir ölçek olduğunun göstergesi sayılabilir.

4.4.2.2.Özgeci Suç Korkusu Ölçeği Test Tekrar Test Güvenirliği

Test-tekrar test, ölçüm güvenirliliğinin kestiriminde kullanılan yöntemlerden biri olup, testin aynı kişilere iki kere uygulanmasından elde edilen puanlar arasındaki ilişkinin bulunmasına dayalı bir tekniktir (Anastasi, 1982, S. 109; Aiken, 1991, S. 98-99).

Çalışmada belirlenmiş 30 kişilik anne grubuna, 14-21 gün arayla ölçek iki kez uygulanmış ve ölçek maddelerinin test-tekrar test analizi için Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Ayrıca maddelerin ön test-son test değerleri arasındaki ilişki de incelenmiştir.

Ön test – son test puanlarına ilişkin bilgiler Tablo 11,12 ve 13’de verilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeylerinin Ön Test Son Test Betimsel İstatistikleri

Madde	n	Minimum	Maximum	$\bar{x}$	ss
Ön.B.4	30	1	5	2,53	1,46
Ön.B.5	30	1	5	2,47	1,50
Ön.B.6	30	1	2	1,33	0,48
Ön.B.7	30	1	5	2,83	1,42
Ön.B.8	30	1	4	1,33	0,71

Ön.B.9	30	1	2	1,27	0,45
Ön.B.10	30	1	2	1,20	0,41
Ön.B.11	30	1	2	1,20	0,41
Ön.B.12	30	1	4	1,77	0,82
Ön.B.13	30	1	4	1,27	0,64
Ön.B.14	30	1	4	1,40	0,67
Ön.B.15	30	1	4	1,50	0,73
Ön.B.16	30	1	5	1,87	1,04
Ön.B.17	30	1	4	1,30	0,70
Ön.B.18	30	1	2	1,33	0,48
Ön.B.19	30	1	2	1,07	0,25
Ön.B.20	30	1	4	1,57	0,82
Ön.B.21	30	1	2	1,13	0,35
Son.B.4	30	1	5	2,57	1,43
Son.B.5	30	1	5	2,47	1,50
Son.B.6	30	1	2	1,37	0,49
Son.B.7	30	1	5	2,80	1,37
Son.B.8	30	1	4	1,33	0,71
Son.B.9	30	1	2	1,27	0,45
Son.B.10	30	1	2	1,23	0,43
Son.B.11	30	1	2	1,20	0,41
Son.B.12	30	1	4	1,77	0,82
Son.B.13	30	1	4	1,23	0,63
Son.B.14	30	1	4	1,43	0,68
Son.B.15	30	1	4	1,50	0,73
Son.B.16	30	1	5	1,83	1,05
Son.B.17	30	1	4	1,37	0,76
Son.B.18	30	1	3	1,33	0,55
Son.B.19	30	1	2	1,07	0,25
Son.B.20	30	1	4	1,57	0,82
Son.B.21	30	1	2	1,13	0,35

Test tekrar test kapsamında ön uygulamada özgeci suç korkusu ölçeğine katılım düzeyleri $\bar{x}$ sı 1,07 ile 2,83 arasında; son uygulamada ise özgeci suç korkusu ölçeğine katılım düzeyleri $\bar{x}$ sı 1,07 ile 2,80 arasında değişmiştir.

Tablo 12. Ön Test-Son Test Maddelerinin İlişki Analizi

Maddeler	Spearman Korelasyon Katsayısı
Ön.4-Son.4	,979*
Ön.5-Son.5	1,000*
Ön.6-Son.6	,929*
Ön.7-Son.7	,991*
Ön.8-Son.8	1,000*
Ön.9-Son.9	1,000*
Ön.10-Son.10	,906*
Ön.11-Son.11	1,000*
Ön.12-Son.12	1,000*
Ön.13-Son.13	,902*
Ön.14-Son.14	,935*
Ön.15-Son.15	1,000*
Ön.16-Son.16	,961*
Ön.17-Son.17	,724*
Ön.18-Son.18	,920*
Ön.19-Son.19	1,000*
Ön.20-Son.20	1,000*
Ön.21-Son.21	1,000*

*p<0,05

Bonferroni düzeltmesi yapıldıktan sonra, yapılan korelasyon testi sonuçlarına göre tüm maddeler için ön test değerleri ile son test değerleri arasında çok güçlü ilişki bulunmaktadır. Buna göre seçilen maddelerin tümü özgeci suç korkusunu ölçmek için güvenilir maddelerdir.

Tablo 13. Ön Test ve Son Test Maddelerinin Toplam Puan İle İlişki Analizi

Maddeler	Ön Test Puanı	Maddeler	Son Test Puanı
Ön.4	,753*	Son.4	,730*
Ön.5	,828*	Son.5	,809*
Ön.6	,377*	Son.6	,280
Ön.7	,808*	Son.7	,813*
Ön.8	,268	Son.8	,266
Ön.9	,337	Son.9	,332
Ön.10	,275	Son.10	,210
Ön.11	,309	Son.11	,323
Ön.12	,630*	Son.12	,650*
Ön.13	,447*	Son.13	,509*
Ön.14	,400*	Son.14	,399*
Ön.15	,734*	Son.15	,729*
Ön.16	,781*	Son.16	,811*
Ön.17	,398*	Son.17	,328
Ön.18	,447*	Son.18	,381*
Ön.19	,411*	Son.19	,402*
Ön.20	,767*	Son.20	,751*
Ön.21	,569*	Son.21	,579*

*p<0,05

Ön test maddeleri ile ön test puanı ve son test maddeleri ile son test puanı arasında yapılan Spearman ilişki analizi sonuçları Tablo 3’de görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre ön test puanı ile ön test maddelerinden 4,5,6,7,12,13,14,15,16,17,18,19,20 ve 21 arasında ilişki bulunmaktadır. Son test puanı ile son test maddelerinden 4,5,7,12,13,14,15,16,18,19,20 ve 21 arasında ilişki bulunmaktadır.

4.5.Verilerin Analizi

Verilerin analizinde katılımcı annelerin suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları, demografik değişkenlerde ikili grupların (cinsiyet vb.) karşılaştırılmasında bağımsız gruplar t testi, üç ve daha fazla grupların (yaş vb.) karşılaştırılmasında Tek Yönlü Varyans Analizi (One Way ANOVA) ve normal dağılım olmadığı durumlarda ise Welch testi kullanılmıştır. Ayrıca anlamlı farklılıkların tespit edildiği boyutlarda, farklılığın hangi

gruplar lehine olduğunu tespit etmek amacıyla Tukey HSD testi kullanılmıştır. Verilerin analizi SPSS 21.0 programı ile yapılmış ve hata payı .05 olarak benimsenmiştir.

BÖLÜM V

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen verilerin istatistiki çözümlmeleri sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

5.1. Özgeci Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeyine İlişkin Bulgular

Bu bölümde suç korkusu ölçeğine katılım düzeylerine ilişkin istatistiki bulgulara yer verilecektir.

Tablo 14: Suç Korkusu Ölçeği İfadelerine Katılım Düzeyi

		Tamamen Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum Kesinlikle	Katılmıyorum	$\bar{x}$	ss
Çocuğumun kendisinden büyük çocuklarla oynamasını sakıncalı bulurum.	n	167	246	49	144	51	2,49	1,29
	%	25,4	37,4	7,5	21,9	7,8		
Çocuğumun devam ettiği okulun çevresinde yabancı kişilerin beklediğini gördüğümde korkarım.	n	333	177	24	81	42	1,97	1,27
	%	50,7	26,9	3,7	12,3	6,4		
Çocuğumla gece tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim.	n	365	180	21	43	48	1,83	1,22
	%	55,6	27,4	3,2	6,5	7,3		
Çocuğumun devam ettiği okulda başına bir şey gelmesinden korkarım.	n	260	186	34	137	40	2,26	1,33
	%	39,6	28,3	5,2	20,9	6,1		
Çocuğumun sokağa yalnız çıkmasına izin vermem.	n	448	123	20	47	19	1,58	1,04
	%	68,2	18,7	3,0	7,2	2,9		
Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur.	n	464	145	8	25	15	1,45	0,88
	%	70,6	22,1	1,2	3,8	2,3		
Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım.	n	486	86	34	35	16	1,49	0,98
	%	74,0	13,1	5,2	5,3	2,4		
Çocuğumun kaçırılması düşüncesi beni korkutur.	n	488	115	11	26	17	1,43	0,91
	%	74,3	17,5	1,7	4,0	2,6		
Çocuğumdan ayrı kaldığımda aklım onda kalır.	n	346	216	23	59	13	1,75	1,02
	%	52,7	32,9	3,5	9,0	2,0		
Çocuğumu evde tek başına bırakmam.	n	508	86	13	34	16	1,42	0,94
	%	77,3	13,1	2,0	5,2	2,4		
Çocuğumun cinayete uğraması düşüncesi beni korkutur.	n	440	127	23	48	19	1,60	1,05
	%	67,0	19,3	3,5	7,3	2,9		
Çocuğumu değerli eşyalarla dışarı çıkarmam.	n	457	131	27	29	13	1,49	0,91
	%	67,0	19,3	3,5	7,3	2,9		

	%	69,6	19,9	4,1	4,4	2,0		
TV'de çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin haber izlediğimde, bunun benim çocuğumun başına da gelebileceği düşüncesine kapılırım.	n	343	241	20	41	12	1,69	0,93
	%	52,2	36,7	3,0	6,2	1,8		
Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur.	n	504	97	9	27	20	1,42	0,94
	%	76,7	14,8	1,4	4,1	3,0		
Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım.	n	489	144	11	7	6	1,32	0,65
	%	74,4	21,9	1,7	1,1	0,9		
Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem.	n	592	42	4	7	12	1,18	0,67
	%	90,1	6,4	0,6	1,1	1,8		
Çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin konuşmaları dikkatle dinlerim.	n	460	148	12	29	8	1,44	0,83
	%	70,0	22,5	1,8	4,4	1,2		
Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem.	n	594	46	3	1	13	1,16	0,63
	%	90,4	7,0	0,5	0,2	2,0		

Örneklem grubunun suç korkusu ölçeği ifadelerine katılım düzeyleri Tablo 14’de görülmektedir. Buna göre suç korkusu ifadelerine katılım durumları aşağıdaki gibidir.

“Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (%90,4) biraz katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (%90,1) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumu evde tek başına bırakmam.”ifadesine katılımcıların çoğunluğu (%77,3) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 76,7) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 74,4) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumun kaçırılması düşüncesi beni korkutur. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 74,3) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 74) tamamen katıldığını belirtmiştir

“Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 70,6) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin konuşmaları dikkatle dinlerim. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 70) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumu değerli eşyalarla dışarı çıkarmam. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 69,6) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumun sokağa yalnız çıkmasına izin vermem. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 68,2) tamamen katıldığını belirtmiştir.

“Çocuğumun cinayete uğraması düşüncesi beni korkutur. ” ifadesine katılımcıların çoğunluğu (% 67) tamamen katıldığını belirtmiştir.

Buna göre suç korkusu ile ilgili en çok katılım gösterilen ifadeler aşağıda verilmiştir:

- Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem.
- Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem.
- Çocuğumu evde tek başına bırakmam.
- Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur.
- Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım.
- Çocuğumun kaçırılması düşüncesi beni korkutur.
- Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım.
- Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur.

Annelerin yaş gruplarına göre suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler 20-29, 30-39 ve 40-49 yaş aralıklarına ayrılmıştır. Bu yaş gruplarındaki anne sayıları ile suça maruz kalma korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 15’de verilmiştir.

5.2.Gruplar Arası Karşılaştırma Testlerine İlişkin Bulgular

5.2.1.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Yaşına Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin yaş grupları arasında suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler yaşlarına göre 20-29, 30-39 ve 40-49 yaş aralığı olmak üzere üç grupta sınıflandırılmıştır. Bu yaş gruplarının özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 15’de verilmiştir.

Tablo 15. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Yaş	n	$\bar{x}$	ss
20-29 arası	197	27,84	10,00
30-39 arası	375	28,87	11,62
40-49 arası	85	32,04	14,09

Araştırmaya katılan 20-29 yaş aralığında olanların annelerin özgeci suç korkusu puanları $\bar{x}$ ’sı 27,84±10,00; 30-39 yaş aralığında olanların 28,87±11,62 ve 40-49 yaş aralığında olanların 32,04±14,09’dur. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 16’da sunulmuştur.

Tablo 16. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplar Arası	1052,837	2	526,419	3,969	,019*
Gruplar İçi (Hata)	86733,613	654	132,620		
Toplam	87786,451	656			

***p<0,05**

Örnekleme grubunun suç korkusunun yaşa göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 16’da yer almaktadır. Farklı yaş grupları için yapılan ANOVA testine göre yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($F_{2,654}=3,969$; $p<0,05$).

Tablo 17. Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi

	F	sd1	sd2	p
Welch	3,131	2	212,504	,046*

***p<0,05**

Tablo 17’de görüldüğü gibi, tek yönlü-varyans analizi temel etkisi, annelerin tüm yaş gruplarında özgeci suç korkusu puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan aynı olmadığını göstermektedir (*Welch’s* $F_{(2, 212.504)} = 3,131$, $p < 0,05$).

Varyansın kaynağını saptamak amacı ile yapılan post-hoc testi sonucu Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Yaş Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması

(I) Yaş Aralığı	(J) Yaş Aralığı	$\bar{x}_{i-j}$	sh	p
20-29 arası	30-39 arası	-1,027	1,013	,569
20-29 arası	40-49 arası	-4,193	1,494	,014
30-39 arası	40-49 arası	-3,166	1,383	,058

Yapılan ikili karşılaştırma testi sonuçlarına göre, 20-29 yaş grubundaki anneler ile 40-49 yaş grubundaki anneler arasında özgeci suç korkusu puanı açısından anlamlı fark bulunmaktadır. Buna göre, özgeci suç korkusu annenin yaşına bağlı olarak değişmektedir ve 20-29 yaş arasındaki annelerin özgeci suç korkuları ($\bar{x}= 27,84$), 40-49 yaş arasındaki annelerin özgeci suç korkularından ($\bar{x}= 32,04$) daha yüksektir.

5.2.2.Özgeci Suç Korkusunun Annenin Eğitim Düzeyine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin eğitim gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre annelerin eğitim durumlarına göre okur-yazar değil, ilkokul, ortaokul, lise, ön lisans ve lisans ve lisansüstü olmak üzere altı grupta sınıflandırılmıştır. Bu eğitim gruplarının özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Eğitim Durumu	n	$\bar{x}$	ss
Okur-yazar değil	8	24,13	5,49
İlkokul mezunu	115	31,50	14,67
Ortaokul mezunu	80	28,14	13,58
Lise mezunu	207	27,09	9,47
Ön lisans ve Lisans	213	30,00	11,07
Lisans Üstü	34	28,50	7,87

Araştırmaya katılan annelerden okur-yazar olmayanların suç korkusu puanı $\bar{x}$ ’sı $24,13 \pm 5,49$; ilkokul mezunu olanların $31,50 \pm 14,67$; ortaokul mezunu olanların $28,14 \pm 13,58$; lise mezunu olanların $27,09 \pm 9,47$; ön lisans ve lisans mezunu olanların $30,00 \pm 11,07$ ve lisansüstü mezunu olanların $28,50 \pm 7,87$ ’dir. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20. Eğitim Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1951,410	5	390,282	2,960	,012*
Gruplar İçi	85835,040	651	131,851		
Toplam	87786,451	656			

***p<0,05**

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun eğitime göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 20’de yer almaktadır. Eğitim durumu farklı olan gruplar için yapılan ANOVA testine göre eğitim durumu farklı olan gruplar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($F_{5,651}=2,960$; $p<0,05$).

Tablo 21.Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi

	F	sd1	sd2	p
Welch	3,552	5	65,850	,007*

***p<0,05**

Tablo 21’de görüldüğü gibi, tek yönlü-varyans analizi temel etkisi, annelerin tüm eğitim gruplarında özgeci suç korkusu puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan aynı olmadığını göstermektedir (*Welch’s* $F_{(5, 65.850)} = 3,552$, $p < 0,05$).

Varyansın kaynağını saptamak amacı ile yapılan post-hoc testi sonucu Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Eğitim Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması

(I) Eğitim durumunuz	(J) Eğitim durumunuz	$\bar{x}_{i-j}$	sh	p
Okur-yazar değil	İlkokul mezunu	-7,379	4,199	,494
Okur-yazar değil	Ortaokul mezunu	-4,013	4,258	,935
Okur-yazar değil	Lise mezunu	-2,962	4,137	,980
Okur-yazar değil	Ön lisans ve Lisans	-5,880	4,135	,714
Okur-yazar değil	Lisans Üstü	-4,375	4,512	,927
İlkokul mezunu	Ortaokul mezunu	3,367	1,672	,335
İlkokul mezunu	Lise mezunu	4,417	1,335	,013
İlkokul mezunu	Ön lisans ve Lisans	1,500	1,329	,869
İlkokul mezunu	Lisans Üstü	3,004	2,242	,762
Ortaokul mezunu	Lise mezunu	1,051	1,512	,982
Ortaokul mezunu	Ön lisans ve Lisans	-1,867	1,506	,817
Ortaokul mezunu	Lisans Üstü	-0,363	2,351	1,000
Lise mezunu	Ön lisans ve Lisans	-2,918	1,121	,098
Lise mezunu	Lisans Üstü	-1,413	2,125	,986
Ön lisans ve Lisans	Lisans Üstü	1,505	2,121	,981

Yapılan ikili karşılaştırma sonuçlarına göre, ilkokul mezunu olan annelerin özgeci suç korkuları (ort= 31,50), lise mezunu annelerin özgeci suç korkularından (ort= 27,09) daha düşüktür. Diğer bir deyişle ilkokul mezunu olan annelerde özgeci suç korkusu düşük seviyede görülürken, eğitim düzeyleri lise seviyesinde olan annelerde özgeci suç korkusu artış göstermektedir. Diğer gruplar arasında ise istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunmamıştır.

5.2.3. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Mesleğine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin meslek gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler mesleklerine göre ev hanımı, düşük statülü, orta statülü ve yüksek statülü meslekler olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. Bu meslek gruplarının özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23. Meslek Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Meslek	n	$\bar{x}$	ss
Ev hanımı	375	28,45	12,64
Düşük statülü meslekler	43	30,44	11,07
Orta statülü meslekler	198	29,36	10,06
Yüksek statülü meslekler	38	30,92	8,16

Araştırmaya katılan annelerden ev hanımı olanların suç korkusu puanları $\bar{x}$ ’si $28,45 \pm 12,64$; düşük statülü meslek sahibi olanların $30,44 \pm 11,07$; orta statülü meslek sahibi olanların $29,36 \pm 10,06$ ve yüksek statülü meslek sahibi olanların $30,92 \pm 8,16$ ’dır. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 24’de sunulmuştur.

Tablo 24. Meslek Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	369,354	3	123,118	,917	,432
Gruplar İçi	87267,644	650	134,258		
Toplam	87636,998	653			

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun mesleğe göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 24’de yer almaktadır. Farklı meslek grupları için yapılan ANOVA testine göre meslek grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($F_{3,650}=,917$; $p>0,05$). Buna göre özgeci suç korkusu annelerin mesleğine bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.4. Özgeci Suç Korkusunun Bir Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Birinci çocukların cinsiyetleri ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre çocuklar yaşlarına göre 3-6 ve diğer yaş aralığı olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 25’de verilmiştir.

Tablo 25. Bir Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Bir çocuğun cinsiyeti	Erkek	318	29,44	11,89	1,899	,169	0,930	652	,353
	Kız	336	28,60	11,28					
Bir çocuğun yaşı	3-6 yaş	331	27,34	9,10	41,979	,000	-3,677	492	,000*
	Diğer	326	30,63	13,43					

***p<0,05**

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun birinci çocuğunun yaşına ve cinsiyetine göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 25’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre birinci çocuğun cinsiyet değişkeninde varyanslar homojenken yaş değişkeninde varyanslar homojen değildir.

Birinci çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre cinsiyetler arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken ($t=0,930$; $sd=652$; $p>0,05$) yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t=-3,677$; $sd=492$; $p<0,05$) ve 3-6 yaş grubundaki çocukların annelerinin özgeci suç korkusu diğer yaş gruplarına göre daha

yüksektir. Buna göre, özgeci suç korkusu birinci çocuğun cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermemekte, yaşına bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

5.2.5. Özgeci Suç Korkusunun İkinci Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

İkinci çocukların cinsiyetleri ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre çocuklar yaşlarına göre 3-6 ve diğer yaş aralığı olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 26’da verilmiştir.

Tablo 26. İkinci Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
İkinci çocuğun cinsiyeti	Erkek	223	30,64	14,20	13,606	,000	2,218	492	,027*
	Kız	271	28,08	10,82					
İkinci çocuğun yaşı	3-6	304	29,39	12,37	,001	,982	0,267	496	,790
	yaş								
	Diğer	194	29,08	12,94					

***p<0,05**

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun ikinci çocuğunun yaşına ve cinsiyetine göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 26’da yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre ikinci çocuğun cinsiyet değişkeninde varyanslar homojen değilken yaş değişkeninde varyanslar homojendir.

İkinci çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre yaş grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmazken (t=0,267; sd=496; p>0,05), cinsiyet grupları arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (t=2,218; sd=492; p<0,05) ve ikinci çocukları kız olan annelerin suç korkusu daha yüksektir. Buna göre, özgeci suç korkusu ikinci çocuğun yaşına bağlı olarak değişiklik göstermemekte; cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermektedir.

5.2.6. Özgeci Suç Korkusunun Üçüncü Çocuğun Yaşı ve Cinsiyetine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Üçüncü çocukların cinsiyetleri ve yaş gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre 3-6 ve diğer yaş aralığı olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 27’de verilmiştir.

Tablo 27. Üçüncü Çocuğunun Yaşı ve Cinsiyeti Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

		n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Üçüncü çocuğun cinsiyeti	Erkek	70	30,07	14,54	3,834	,052	0,330	142	,742
	Kız	74	29,36	10,97					
Üçüncü çocuğun yaşı	3-6 yaş	100	30,58	12,72	2,345	,128	1,553	142	,123
	Diğer	44	27,07	11,99					

Örneklem grubunun özgeci suç korkusunun üçüncü çocuğunun yaşına ve cinsiyetine göre farklılık gösterme durumunun analizi tabloda yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre üçüncü çocuğun cinsiyet ve yaş değişkenlerinde varyanslar homojendir.

Üçüncü çocuğunun yaş ve cinsiyet grupları için yapılan t testine göre cinsiyet grupları arasında ($t=0,330$; $sd=142$; $p>0,05$) ve yaş grupları arasında ($t=1,553$; $sd=142$; $p>0,05$) özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu üçüncü çocuğun yaşı ve cinsiyetine bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.7. Özgeci Suç Korkusunun Oturulan Mahalleyi/Semti Güvenli Bulma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin oturduğu mahalleyi/semti güvenli bulma durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler oturduğu mahalleyi/semti güvenli bulanlar ve bulmayanlar olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Oturduğu Mahalleyi/Semti Güvenli Bulup Bulmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Oturduğunuz mahalleyi/semti güvenli buluyor musunuz?								
	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	587	29,42	11,88	14,639	0,000	4,194	653	0,000*
Hayır	68	25,10	7,45					

***p<0,05**

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun oturulan mahalleyi/semti güvenli bulma durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 28’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre oturulan mahalleyi/semti güvenli bulma değişkeninde varyanslar homojen değildir.

Oturduğu mahalleyi/semti güvenli bulup bulmama durumu farklı olan gruplar için yapılan t testine göre mahalleyi/semti güvenli bulanlar ile güvenli bulmayanlar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t=4,194$; $sd=653$; $p<0,05$) ve oturduğu mahalleyi/semti güvenli bulmayan annelerin özgeci suç korkusu puanları daha düşüktür. Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu oturulan mahalleyi/semti güvenli bulma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve oturduğu mahalleyi/semti güvenli bulmayanların özgeci suç korkuları daha fazladır.

5.2.8. Özgeci Suç Korkusunun Yaşanan İli/İlçeyi Güvenli Bulma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin yaşadığı ili/ilçeyi güvenli bulma durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler yaşadığı ili/ilçeyi güvenli bulanlar ve bulmayanlar olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Yaşadığı İli/İlçeyi Güvenli Bulup Bulmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Yaşadığınız ili/ilçeyi güvenli buluyor musunuz?	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	565	29,50	11,83	11,545	0,001	3,548	645	0,001*
Hayır	82	25,48	9,24					

*p<0,05

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun yaşadığı ili/ilçeyi güvenli bulma durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 29’da yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre oturulan ili/ilçeyi güvenli bulma değişkeninde varyanslar homojen değildir.

Yaşadığı ili/ilçeyi güvenli bulup bulmama durumu farklı olan gruplar için yapılan t testine göre ili/ilçeyi güvenli bulanlar ile güvenli bulmayanlar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır (t=3,548; sd=645; p<0,05) ve oturduğu ili/ilçeyi güvenli bulmayan annelerin özgeci suç korkusu puanları daha düşüktür. Buna göre, özgeci suç korkusu annelerin yaşadığı ili/ilçeyi güvenli bulma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve oturduğu ili/ilçeyi güvenli bulmayanların özgeci suç korkuları daha fazladır.

5.2.9. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalanlar ve kalmayanlar olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. Annenin Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalıp Kalmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kaldınız mı?								
	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	30	24,67	4,82	10,998	0,001	-4,534	650	0,000*
Hayır	622	29,20	11,78					

***p<0,05**

Örneklem grubundaki annelerin özgeci suç korkusunun geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 30’da yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annenin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu değişkeninde varyanslar homojen değildir.

Geçmişte herhangi bir suça maruz kalma durumu farklı anneler için yapılan t testine geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalanlar ile kalmayanlar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t=-4,534$; $sd=650$; $p<0,05$) ve geçmişte suça maruz kalan annelerin özgeci suç korkusu puanları daha düşüktür. Buna göre, özgeci suç korkusu annenin geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve geçmişte suça maruz kalan annelerin özgeci suç korkuları daha fazladır.

5.2.10. Özgeci Suç Korkusunun Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türüne Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte maruz kaldığı suç türü grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler geçmişte suça maruz kaldığı suç türüne göre fiziksel şiddet ve cinsel şiddet olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Annenin Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türü Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Annelerin maruz kaldığı suç türü	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Fiziksel şiddet	19	24,21	5,68	1,400	0,247	-0,336	26	0,739
Cinsel şiddet	9	24,89	2,85					

Örnekleme grubundaki annelerin özgeci suç korkusu puanının geçmişte maruz kaldığı suç türüne göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 31’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annenin geçmişte maruz kaldığı suç olayı değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, fiziksel şiddete maruz kalanlar ile cinsel şiddete maruz kalanların sıra $\bar{x}$ ’ları arasında istatistiksel bakımdan önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=-0,336$; $sd=26$; $p>0,05$). Buna göre, özgeci suç korkusu annenin geçmişte maruz kaldığı suç türüne bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.11. Özgeci Suç Korkusunun Çocuğun Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalma Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Çocukların geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre çocuklar geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalanlar ve kalmayanlar olmak üzere iki grupta

sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 32’de verilmiştir.

Tablo 32. Çocuğun Geçmişte Herhangi Bir Suç Olayına Maruz Kalıp Kalmama Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Çocuğunuz geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kaldı mı?								
	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Evet	10	23,10	3,98	3,803	0,052	-1,622	649	0,105
Hayır	641	29,09	11,65					

Örneklem grubundaki çocukların özgeci suç korkusunun geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 32’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre çocuğun geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumu değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalanların ve kalmayanların özgeci suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların sıra $\bar{x}$ ’ları arasında önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=-1,622$; $sd=649$; $p>0,05$). Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu çocuğunun geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kalma durumuna bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.12.Özgeci Suç Korkusunun Çocuğun Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türüne Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Çocukların geçmişte suça maruz kaldığı suç türü grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre çocuklar geçmişte suça maruz kaldığı suç türüne göre fiziksel şiddet ve cinsel şiddet olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 33’de verilmiştir.

Tablo 33. Çocuğun Geçmişte Maruz Kaldığı Suç Türü Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Çocuğun maruz kaldığı								
suç türü	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Fiziksel şiddet	4	24,75	4,27	0,042	0,843	1,079	8	0,312
Cinsel şiddet	6	22,00	3,74					

Örnekleme grubundaki çocukların özgeci suç korkusu puanının geçmişte maruz kaldığı suç türüne göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 33’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre çocuğun geçmişte maruz kaldığı suç olayı değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, fiziksel şiddete maruz kalanlar ile cinsel şiddete maruz kalanların sıra $\bar{x}$ ’ları arasında istatistiksel olarak önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=1,079$; $sd=8$; $p>0,05$). Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu çocuğun geçmişte maruz kaldığı suç türüne bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.13. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri Televizyondan Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenme durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenmeyenler ve öğrenenler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 34’de verilmiştir.

Tablo 34. Suça İlişkin Haberleri Televizyondan Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Suçla ilişkin haberleri en çok televizyondan öğrenirim								
öğrenirim	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Hayır	69	30,10	12,08	0,024	0,877	0,858	655	0,391
Evet	588	28,84	11,51					

Örneklem grubunun özgeci suç korkusunun suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenme durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 34’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annelerin suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenme durumu değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenenler ile öğrenmeyenlerin özgeci suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların $\bar{x}$ ’sı istatistiksel olarak önemli bir farklılık göstermemektedir (t=0,858; sd=655; p>0,05). Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu suça ilişkin haberleri Televizyondan öğrenme durumuna bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.14. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri İnternette Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte suça ilişkin haberleri internetten öğrenme durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler suça ilişkin haberleri internetten öğrenmeyenler ve öğrenenler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 35’de verilmiştir.

Tablo 35. Suça İlişkin Haberleri İnternette Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Suça ilişkin haberleri en çok internette öğrenirim								
öğrenirim	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Hayır	468	28,44	11,73	1,107	0,293	-1,855	655	0,064
Evet	189	30,29	11,07					

Örneklem grubunun özgeci suç korkusunun suça ilişkin haberleri internette öğrenme durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 35’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annelerin suça ilişkin haberleri internette öğrenme durumu değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, suça ilişkin haberleri internette öğrenenler ile öğrenmeyenlerin özgeci suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların $\bar{x}$ ’ları arasında istatistiksel olarak önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=-1,855$; $sd=655$; $p>0,05$). Buna göre, annelerin özgeci suç korkusu suça ilişkin haberleri internette öğrenme durumuna bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.15. Özgeci Suç Korkusunun Suça İlişkin Haberleri Gazetelerden Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte suça ilişkin haberleri gazetelerden öğrenme durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler suça ilişkin haberleri gazetelerden öğrenmeyenler ve öğrenenler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 36’da verilmiştir.

Tablo 36. Suça İlişkin Haberleri Gazetelerden Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Suçla ilişkin haberleri en çok gazetelerden öğrenirim								
	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Hayır	578	28,79	11,28	1,016	0,314	-1,071	655	0,285
Evet	79	30,28	13,48					

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun suçla ilişkin haberleri gazetelerden öğrenme durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 36’da yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annelerin suçla ilişkin haberleri gazetelerden öğrenme durumu değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre suçla ilişkin haberleri gazetelerden öğrenenler ile öğrenmeyenlerin arasında özgeci suç korkusu ölçeği puan $\bar{x}$ ’ları arasında istatistiksel olarak önemli farklılık bulunmamaktadır ($t=-1,071$; $sd=655$; $p>0,05$). Buna göre annelerin özgeci suç korkusu suçla ilişkin haberleri gazetelerden öğrenme durumuna bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

5.2.16. Özgeci Suç Korkusunun Suçla İlişkin Haberleri Komşudan Öğrenme Durumuna Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin geçmişte suçla ilişkin haberleri komşudan öğrenme durumu grupları arasında özgeci suç korkusu puanı açısından farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler suçla ilişkin haberleri komşudan öğrenmeyenler ve öğrenenler olmak üzere iki grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları ve analiz sonuçları Tablo 37’de verilmiştir.

Tablo 37. Suça İlişkin Haberleri Komşudan Öğrenme Durumu Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Karşılaştırılması

Suça ilişkin haberleri en çok komşulardan öğrenirim								
	n	$\bar{x}$	ss	F	p	t	sd	p
Hayır	581	28,52	10,74	27,641	0,000	-	655	0,046*
Evet	76	32,41	16,27			2,025		

***p<0,05**

Örneklem grubunun özgeci suç korkusunun suça ilişkin haberleri komşudan öğrenme durumuna göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 37’de yer almaktadır. Yapılan homojenlik testine göre annelerin suça ilişkin haberleri komşudan öğrenme durumu değişkeninde varyanslar homojendir.

T testine göre, suça ilişkin haberleri komşudan öğrenenler ile öğrenmeyenler arasında özgeci suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır ($t=-2,025$; $sd=655$; $p<0,05$) ve suça ilişkin haberleri komşulardan öğrenenlerin özgeci suç korku puanları komşudan öğrenmeyenlere göre daha yüksektir. Buna göre özgeci suç korkusu annelerin suça ilişkin haberleri komşudan öğrenme durumuna bağlı olarak değişiklik göstermektedir ve suça ilişkin haberleri komşulardan öğrenenlerin özgeci suç korkuları komşudan öğrenmeyenlere göre daha düşüktür.

5.2.17. Özgeci Suç Korkusunun Günlük Televizyon İzleme Süresine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin günlük Televizyon izleme süresi gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler günlük Televizyon izleme sürelerine göre 1 saatten az, 1-2 saat, 3-4 saat ve 5 saat ve üstünde olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

Televizyonu Günlük İzleme Süreniz?	n	$\bar{x}$	ss
1 saatten az izlerim	78	24,82	6,82
1-2 saat izlerim	230	29,23	12,54
3-4 saat izlerim	254	30,22	11,76
5 saat ve üstünde izlerim	90	28,51	11,17

Araştırmaya katılan annelerden lerden günde 1 saatten az Televizyon izleyenlerin özgeci suç korkusu puanları $\bar{x}$ 'sı 24,82±6,82; 1-2 saat izleyenlerin 29,23±12,54; 3-4 saat izleyenlerin 30,22±11,76 ve 5 saat ve daha fazla izleyenlerin 28,51±11,17'dir. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 39'de sunulmuştur.

Tablo 39. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1774,508	3	591,503	4,474	,004*
Gruplar İçi	85672,417	648	132,211		
Toplam	87446,925	651			

***p<0,05**

Örneklem grubunun özgeci suç korkusunun günlük Televizyon izleme süresine göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 39'da yer almaktadır. ANOVA testine göre Televizyonu günlük izleme süresi farklı olan gruplar arasında, özgeci suç korkusu ölçeğinden aldıkları puanların $\bar{x}$ 'leri arasında önemli farklılık bulunmaktadır ($F_{3,648}=4,474$; $p<0,05$).

Tablo 40. Ortalamaların Eşitliği “Sağlam” Testi

	F	sd1	sd2	p
Welch	9,371	3	259,487	,000*

***p<0,05**

Tablo 40’da görüldüğü gibi, tek yönlü-varyans analizi temel etkisi, annelerin tüm günlük televizyon izleme süresi gruplarında özgeci suç korkusu puan ortalamalarının istatistiksel bakımdan aynı olmadığını göstermektedir (*Welch’s* $F_{(3, 259,487)} = 9,371, p < 0,05$).

Varyansın kaynağını saptamak amacı ile yapılan post-hoc testi sonucu Tablo 41’de verilmiştir.

Tablo 41. Televizyonu Günlük İzleme Süresi Gruplarının Özgeci Suç Korkusu Puanı Açısından Tukey-HSD Testi İle İkili Karşılaştırılması

(I) Televizyonu günlük izleme süreniz	(J) Televizyonu günlük izleme süreniz	$\bar{x}_{i-j}$	sh	p
1 saatten az izlerim	1-2 saat izlerim	-4,410	1,507	,019
1 saatten az izlerim	3-4 saat izlerim	-5,400	1,488	,002
1 saatten az izlerim	5 saat ve üstünde izlerim	-3,691	1,779	,162
1-2 saat izlerim	3-4 saat izlerim	-0,990	1,047	,780
1-2 saat izlerim	5 saat ve üstünde izlerim	0,719	1,430	,958
3-4 saat izlerim	5 saat ve üstünde izlerim	1,709	1,411	,620

Yapılan ikili karşılaştırma testi sonucuna göre, günlük Televizyon izleme süresi 1 saatten az olan annelerin (ort= 24,82) çocuklarına ilişkin özgeci suç korkuları, hem 1-2 saat olanlardan (ort= 29,23) hem de 3-4 saat olanlardan (ort= 30,22) daha yüksektir. Diğer gruplar arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunmamaktadır. Buna göre Televizyon izleme süreleri az olan annelerde özgeci suç korkusu daha çok görülmektedir.

5.2.18. Özgeci Suç Korkusunun Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresine Göre Değişiklik Gösterme Durumunun İncelenmesine İlişkin Bulgular

Annelerin Televizyondaki haber programlarını günlük izleme süresi gruplarına göre özgeci suç korkusu puan ortalamaları arasında istatistiksel bakımdan önemli bir farklılık bulunup bulunmadığına göre anneler Televizyondaki haber programlarını günlük izleme sürelerine göre hiç izlemeyen, 1 saatten az, 1-2 saat ve 3-4 saat olmak üzere dört grupta sınıflandırılmıştır. Bu grupların özgeci suç korkuları ortalama ve standart sapmaları Tablo 42’de verilmiştir.

Tablo 42. Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanlarının Ortalama ve Standart Sapmaları

	n	$\bar{x}$	ss
Hiç izlemem	12	27,83	11,96
1 saatten az izlerim	250	27,80	11,41
1-2 saat izlerim	321	29,40	11,34
3-4 saat izlerim	69	31,59	12,95

Araştırmaya katılan annelerden Televizyondaki haber programlarını hiç izlemeyenlerin özgeci suç korkusu puanları $\bar{x}$ ’sı $27,83 \pm 11,96$; 1 saatten az izleyenlerin $27,80 \pm 11,41$; 1-2 saat izleyenlerin $29,40 \pm 11,34$ ve 3-4 saat izleyenlerin $31,59 \pm 12,95$ ’dir. Grupların puan ortalamaları arasındaki gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek amacıyla verilere tek yönlü varyans analizi uygulanmış, sonuçlar Tablo 43’de sunulmuştur.

Tablo 43. Televizyondaki Haber Programlarını Günlük İzleme Süresi Farklı Olan Grupların Özgeci Suç Korkusu Puanları Açısından Tek Yönlü Varyans Analiziyle Karşılaştırılması

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	894,866	3	298,289	2,233	,083
Gruplar İçi	86552,059	648	133,568		
Toplam	87446,925	651			

Örnekleme grubunun özgeci suç korkusunun Televizyondaki haber programlarını günlük izleme süresine göre farklılık gösterme durumunun analizi Tablo 43’de yer almaktadır. ANOVA testine göre, Televizyondaki haber programlarını günlük izleme süresi farklı olan gruplar arasında özgeci suç korkusu ölçeği açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($F_{3,648}=2,233$; $p>0,05$). Buna göre annelerin özgeci suç korkusu televizyondaki haber programlarını günlük izleme süresine bağlı olarak değişiklik göstermemektedir.

BÖLÜM VI

TARTIŞMA

Araştırmadan elde edilen sonuçlara ilişkin tartışmalara aşağıda yer verilmiştir.

6.1.Yaş – Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Bu araştırmanın ilk değişkeni olarak, annelerin yaşı ile çocuklarına ilişkin algıladığı özgeci suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiş, yapılan analizler sonucunda annenin yaşı ile çocuğuna ilişkin algıladığı özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre annenin yaşı arttıkça suç korkusu azalmaktadır. Bu bulgu, literatürün yaş ve suç korkusu arasında negatif bir ilişki olduğunu ifade eden bir kısım araştırma sonuçları ile uygunluk göstermekte diğer bir kısmıyla da çelişmektedir.

Örneğin Heber (2009) tarafından Suça Karşı Özgeci Korku Üzerine: “Olabilecek En Kötü Şeyler” adlı çalışma da Suç korkusunun yeni çocuk sahibi olmuş genç katılımcılarda yaşlı katılımcılara göre daha yüksek oranda görüldüğü tespit edilmiştir. Diğer yandan Yun ve arkadaşları (2010) tarafından Amerika’da yaşayan Çin toplumu üzerinde yapılan araştırma yaş ve suç korkusu arasında zıt bir ilişki bulunmuştur. Diğer bir ifade ile Çin toplumundaki yaşlıların geçlere göre daha az suç korkusu yaşadıkları ortaya çıkmıştır. Uludağ ve Dolu (2011) tarafından gerçekleştirilen “Türkiye Ulusal Suç Korkusu” ve Karakuş (2012) tarafından gerçekleştirilen “Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri” adlı araştırmalarda elde edilen sonuçlar da yaş ve suç korkusu arasında negatif bir ilişki bulunmuş ve katılımcıların yaşları arttıkça suç korkularında azalma görüldüğü tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili bir kısım çalışmalar ise, suç korkusu ve yaş arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin bulunmadığını göstermektedir. Örneğin, Uludağ (2009) tarafından Malatya ilinde Polat ve Gül (2009) tarafından Erzincan ilinde gerçekleştirilen suç korkusu araştırmalarında kişilerin yaşları ile yaşanan suç korkusu arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmada yaş ve suç korkusu arasında negatif bir ilişkiyi işaret eden bulgularımızı şu şekilde izah edebiliriz: yaş grubu diğer genç yaş gruplarına göre daha fazla olan annelerin çocuklarının yaşlarının 3-6 yaş dışındaki daha büyük çocuklardan oluştuğu ve bu yaş grubundaki annelerde sahip olunan çocuk sayısının daha fazla olduğu görülmektedir. Bu da annenin yaşa bağlı çocuk yetiştirme deneyiminin daha çok olması ve risklere karşı çocuklarını korumada ve tedbir almada kendilerini daha yeterli görmeleri sonucunun bir yansıması şeklinde açıklanabilir.

6.2.Eğitim- Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Araştırmada katılımcı annelerin eğitim düzeylerinin çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkularına etkisinin karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; annelerin eğitim seviyesi ile hissettikleri özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkiler olduğu özellikle ilkokul mezunu olan annelerin, lise mezunu annelere göre suç korkularının daha düşük olduğu, diğer eğitim seviyelerinde ise istatistiki olarak önemli farklılıkların olmadığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili literatürün büyük bir kısmı eğitim seviyesi arttıkça suç korkusunun azalacağını ifade ederken(Warr, 1994; Ferraro, 1995; Carcach vd., 1995; Hale, 1996; Adams ve Serpe, 2000) mevcut çalışmamız da eğitim seviyeleri ve suç korkusu arasında tam kesinlik içeren bir sonuç ortaya çıkmamıştır. Çünkü sonuçlar incelendiğinde okur-yazar olmayan az sayıda katılımcı annenin suç korkusu yüksek çıkarken, ilkokul mezunu annelerde korku oranı düşüş göstermiş orta okul ve lise düzeylerinde ise suç korkusu oranları artış göstermiştir. Ön-lisans ve lisans düzeylerinde korku az görülürken yüksek lisans düzeyinde ki annelerde korku düzeyi yine yüksek çıkmıştır.

Bu sonuç konuyla ilgili literatürdeki bir kısım çalışmaların bulgularıyla uygunluk göstermektedir. Çünkü literatür incelediğinde kişilerin eğitim düzeyleri ve hissedilen suç korkusu arasında birbirinden farklı sonuçların olduğu görülmektedir

Örneğin Irmak ve Balkanoğlu (2013) tarafından” ABD’deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi” adlı çalışmada ise eğitim düzeyinin suç korkusu üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Yine Gaziarifoğlu (2009), Kul (2009) ve Çardak(2011) tarafından yapılan çalışmalarda farklı eğitim düzeylerinden insanların suç korkusuna karşı tutumlarında anlamlı çok dikkate değer farklılıkların bulunmadığı tespit edilmiştir.

Diğer yandan Uludağ ve Dolu (2011) tarafından gerçekleştirilen “Türkiye Ulusal Suç Korkusu” ve Karakuş (2012) tarafından gerçekleştirilen “Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri” adlı her iki araştırmada da katılımcıların eğitim düzeyi arttıkça suç korkunun da artış gösterdiği görülmüştür.

Yine 2007 yılında gerçekleştirilen “İrlanda’da Suç Korkusu ve Bu Korkunun Hayat Kalitesine Etkisi” başlıklı çalışma çerçevesinde yapılan analizlerde kişilerin eğitim seviyeleri ile yaşanan suç korkusu arasında istatistiksel manada anlamlı ilişkilerin olduğu ve eğitim düzeyi arttıkça suç korkusunun düşüş gösterdiği tespit edilmiştir (Fear of Crime Report, 2009, Akt.Uludağ ve Dolu, 2011).

Sonuç olarak araştırmada, eğitim düzeyi ve özgeci suç korkusu arasında ortaya çıkan ve tam kesin bir ayırım yapılmasını engelleyen bu karmaşık durumun açıklanmasına yönelik olarak ta denilebilir ki, suç korkusunun en fazla görüldüğü lise düzeyindeki annelerin yaş ortalamalarının ağırlıklı olarak 20-29 yaş aralığındaki genç ve diğerlerine göre bir ya da iki çocuklu ve de çocuklarının yaş aralığının ise daha çok 3-6 yaş aralığında olan annelerden oluştuğu görülmektedir. Diğer yandan suç korkusunun en az görüldüğü ilkokul düzeyinde eğitime sahip annelerin ise ağırlıklı olarak yaş ortalamalarının 40-49 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Bu da araştırmada bir önceki yaş değişkeniyle ilgili ortaya çıkan bulgularla tutarlılık gösteren bir sonuçtur. Yaşla ilgili daha önce açıklanan bulgularda yaş düzeyinin 20-29 arasında olduğu annelerde suç korkusu düzeyinin diğer yaş düzeylerine göre en fazla olduğu görülmektedir. Diğer yandan en üst düzeyde eğitilmiş annelerin oluşturduğu lisans üstü eğitim düzeyine sahip anneler de suç korkusunun yüksek görülmesinin nedeni olarak lisans üstü eğitime sahip annelerin toplumda her geçen gün artış gösteren suç olaylarını, çevresel risk faktörlerini ve sorun kaynaklarını değerlendirirken bu konulara karşı daha duyarlı davranışlar sergilemeleri ve çocuklarına ilişkin mağduriyet konularında daha hassas davranmaları şeklinde açıklanabilir.

6.3.Meslek – Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Araştırmada katılımcı annelerin meslekleriyle çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusunun karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; annelerin meslekleri ile çocuklarına ilişkin hissettikleri özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür. Bu sonucunda konuyla ilgili literatüre uygunluk sağladığı görülmektedir. Örneğin Uludağ (2008) tarafından Malatya ilinde yapılan suç korkusu

çalışmasında katılımcıların bir işte çalışıp, çalışmama ve meslekleri arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkilerin olmadığı tespit edilmiştir. Yine Çardak (2011) tarafından gerçekleştirilen “Kentlerde Yaşayan Kadınlarda Suç Mağduru Olma Korkusu Üzerine Nitel Bir Çalışma” adlı araştırmada da katılımcı kadınların meslek ve gelir seviyesi ile algılanan suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı ilişkinin olduğuna dair kesin yargılar elde edilememiştir.

Diğer yandan Gaziarifoğlu (2009) tarafından gerçekleştirilen “Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi,” adlı çalışmada ev hanımlığı ve emekli olma değişkenlerinin şahsa karşı suç mağduriyeti korkusunda anlamlı bir değişkenlik yarattığı saptanmıştır Her ne kadar konuyla ilgili literatürde genelde gelir seviyesinin daha çok suç korkusuyla karşılaştırılması yoluna gidildiği görülse de gelir seviyesi ile algılanan suç korkusu üzerinde de anlamlı istatistiki ilişkilerin olmadığı tespit edilmiştir. Bu konuda Kul (2009) tarafından gerçekleştirilen “Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması” adlı çalışmada gelir seviyesinin daha çok mala karşı işlenen suçlarda etkili olduğu cana karşı suçlarda anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Yine Irmak ve Balkanoğlu (2013) tarafından” ABD’deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi” adlı araştırmada aile gelirinin suç korkusu üzerinde negatif yönde bir etkisinin olduğu bulunmuş ve gelir düzeyi arttıkça, suç korkusunun azaldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda annenin mesleğinin çocuğu için algıladığı suç korkusunda anlamlı bir etkisinin olmadığı söylenebilir.

6.4.Yaşanılan İl ve Mahalleyi Güvenli Bulma-Özgeci Suç Korkusu İlişkisi

Araştırmada katılımcı annelerin yaşadıkları mahalle ve ili güvenli bulma durumlarının çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusuna etkisinin karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; annelerin yaşadıkları mahalle ve ili güvenli bulma durumlarıyla çocuklarına ilişkin hissettikleri özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Bu sonuç konuyla ilgili literatürle de uygunluk sağlayan bir sonuçtur. Örneğin Drakulich (2005) tarafından ,”Kendisi veya Ailesi İçin Korku? Özgeci Korkunun Nedenleri ve Tepkiler” konulu Amerika da gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcılardan yaşadıkları bölgeyi güvenli bulmayanların kendileri ve aile yakınları için daha çok suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir. Ülkemizde ise İhsan Bal’ın proje

koordinatörlüğünde Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu (USAK) tarafından Haziran 2007- Mayıs 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen” İstanbul Kent Güvenliği Araştırması” kapsamında katılımcılardan oturdukları mahalleyi ve yaşadıkları kenti güvenli bulmadıklarını beyan edenlerin güvenli bulanlara oranla daha fazla suç korkusu yaşadıkları tespit edilmiştir.

Yine Karkuş (2012) tarafından gerçekleştirilen “Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri” adlı araştırma da katılımcıların oturdukları mahalleye ilişkin algıladıkları güvensizlik duygusu arttıkça suç korkusunun da buna paralel artış gösterdiği, diğer yandan katılımcıların oturdukları mahalleye ilişkin güven duygusu arttıkça da bu bağlamda suç korkusunun da anlamlı bir şekilde azaldığı saptanmıştır.

Sonuç olarak anneler oturdukları mahalleyi ya da yaşadıkları kenti güvenli bulmadıklarında bu kendilerine ve çocuklarına ilişkin suç korkularında olumsuz bir etki yaparak korku düzeylerinde artışa neden olmaktadır.

6.5. Annenin Kendisinin Yaşamış Olduğu Geçmiş Mağduriyet Deneyimi ve Suç Türlerinin Özgeci Suç Korkusu İle İlişkisi

Araştırmada katılımcı annelerin kendisinin yaşadığı geçmiş mağduriyet deneyimi ve suç türlerinin çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusuna etkisinin karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; annelerin geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış olması ile algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Buna göre geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış annelerde özgeci suç korkusu düzeyinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma da annenin geçmişte yaşadığı suç türünün çocuğu için algıladığı özgeci suç korkusu üzerinde etkisinin olup olmadığına ilişkin bulgularda ise istatistiki olarak anlamlı bir ilişkisinin varlığına rastlanılamamıştır. Bu sonuç konuyla ilgili literatürle de uygunluk sağlamaktadır. Literatürde daha çok geçmiş mağduriyet deneyimi yaşamış olma ile suç korkusu arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ve mağduriyet yaşayanlarda suç korkusu düzeyinin daha yüksek olduğu belirtilmiştir (Skogan, 1987; Parker ve Ray, 1990; Grabosky, 1995; Rountree, 1998; Dammert ve Malone, 2003; Truman, 2005). Ülkemizde ise Gaziarifoğlu (2009) tarafından gerçekleştirilen “Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi,” adlı çalışmada çocuğu ya da bir yakının başına gelen mala veya şahsa

karşı yaşanmış bir suç mağduriyeti deneyiminin suç korkusu üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmamızda geçmiş mağduriyet deneyimi yaşama ile suç korkusu arasında ortaya çıkan bu pozitif ilişkinin varlığının açıklanmasına yönelik olarak da; suça maruz kalma gibi olaylar insanların belleklerinde derin ve telafisi zor izler bırakmaktadır. Bu bağlamda da annelerin kendi yaşadıkları geçmiş mağduriyet deneyimlerinin onların zihinlerinde olumsuz ve travmatik bir korku algısı oluşturduğu ve bunun da şimdiki suç korkularına yönelik algılarına olumsuz bir yansıma yaptığı söylenebilir.

6.6.Çocuğun Yaşadığı Geçmiş Mağduriyet Deneyimi ve Suç Türlerinin Özgeci Suç Korkusu İle İlişkisi

Araştırmada katılımcı annelerin çocuklarının yaşadığı geçmiş mağduriyet deneyimi ve suç türlerinin çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusuna etkisinin karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre çocukların geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış olup olmaması ile annelerin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada çocuğun geçmişte yaşadığı suç türünün annenin algıladığı özgeci suç korkusu üzerinde etkisinin olup olmadığına ilişkin bulgularda da istatistiki olarak anlamlı bir ilişkisinin varlığına rastlanılamamıştır.

Bu sonuç geçmiş mağduriyet deneyimi yaşama ile suç korkusu arasındaki bir kısım literatürde ifade edilen ilişkisizlik tezini destekler niteliktedir. Örneğin Gökulu (2011) tarafından gerçekleştirilen “Mağduriyet Risk Algısı ve Suç Korkusu: ODTÜ Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama” adlı araştırmada kendileri doğrudan bir mağduriyet deneyimi yaşamayan öğrencilerde de yaşayan öğrenciler kadar suç korkusu algı düzeyinin yüksek olduğu yani geçmiş mağduriyet deneyimi yaşayanlarda ya da yaşamayanlarda suç korkusu düzeyinin aynı yükseklik seviyelerinde olduğu bildirilmiştir. Yine buna benzer bulgulara Özaşçılar (2006) tarafından gerçekleştirilen “Suça İlişkin Korku: İstanbul’da Yaşayan 18–25 Yaş Arası Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı araştırmada ve Uludağ (2008) tarafından Malatya ilinde yapılan “Suç Korkusu” araştırmasında rastlanılmıştır. Her iki araştırmada da daha önce herhangi bir suçun mağduru olmanın bireylerin daha sonra yaşadıkları suç korkusu üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmamızda çocuğun geçmiş mağduriyet deneyimi yaşayıp, yaşamaması ile annenin algıladığı suç korkusu arasında ortaya çıkan bu istatistiki olarak anlamlı olmayan ilişkinin açıklanmasına yönelik olarak da; anneler kendi yaşadıkları geçmiş mağduriyet deneyimlerini az da olsa beyan etseler de konu çocukları olduğunda bunu paylaşıp daha çok açığa çıkarmama yolunu seçtikleri, bunun da çocukları için damgalayıcı bir durum yaratabileceğinden çekinmeleri şeklinde söylenebilir. Diğer yandan mağduriyet deneyimi yaşayıp yaşanmamasının suç korkusu üzerinde etkisizliğini; suç korkusunun suçun bizatihi kendisinden daha büyük bir korku olduğu şeklindeki (Clemente ve Kleiman, 1977; Oc ve Tiesdell, 1997; Warr, 2000; Torrente, 2008) literatürdeki klişeleşmiş bir görüşe dayandırabiliriz.

6.7. Annenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısı ,Yaşı ve Cinsiyeti ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Annenin algıladığı suç korkusunun sahip olduğu çocuk sayısı, yaş ve cinsiyetine göre değişiklik gösterme durumu ile ilgili olarak araştırmadan elde edilen bulguların karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; çocukların sayıları ile annelerin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmazken, çocuğun yaşında ise 3-6 yaş arasında çocuğa sahip annelerde diğer yaş gruplarına göre istatistiki olarak anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Buna göre 3-6 yaş çocuğa sahip annelerdeki özgeci suç korkusu düzeyinin diğer yaş gruplarına göre daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Yine çocuğun cinsiyetine göre tek çocuksa bu çocuğun cinsiyetinin kız yada erkek olması algılanan korku düzeyinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmazken, çocuk sayısı ikiye çıktığında ise cinsiyete yönelik anlamlı farklılık görülmeye başlamış ve kız çocuklarına sahip annelerde erkek çocuklara oranla suç korkusu düzeyinin daha yüksek düzeyde görüldüğü tespit edilmiştir. Bu sonuçların konuyla ilgili bir kısım literatürle uygunluk gösterdiği görülmektedir. Örneğin Warr, M. (1992) tarafından Amerika da yapılan “Aile Halkı İçerisinde Suç Mağduru Olmanın Özgeci Korkusu” adlı çalışmada ve yine Warr, M. ve Ellison, C. G. (2000) tarafından “Suça Karşı Verilen Sosyal Tepkiyi Yeniden düşünme: Aile halkındaki Kişisel ve Özgeci Korku” adlı çalışmada ebeveynlerdeki kız çocuğunun güvenliğine karşı korku duyma oranı erkek çocuğuna karşı korku duyma oranına göre daha yüksek olarak bulunmuştur. Yine bu çalışmalardan elde edilen sonuçlara göre, çocukların güvenliğine karşı korku duyma durumu annelerde babalara göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Diğer yandan Tulloch(2004) tarafından

Ebeveynlerdeki Suç Korkusu” adlı çalışmada da ebeveynlerin kız çocukları için algıladıkları korkunun erkek çocuklarına göre daha ileriki yaşlara kadar sürdüğü, erkek çocukları için genelde ergenlik döneminin bitişiyile, hissedilen suç korkusunun da azaldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmada ortaya çıkan bu sonuçların açıklanmasına yönelik olarak; annelerin çocuklarının yaş ve cinsiyeti konusunda daha hassas oldukları çocuk sayısında ise bir çocukta suç korkusunun iki ve üç çocuktakinden daha fazla olduğu görülmüştür.. Literatürde bu sonuçların dışında görülen çocuk sayısının ve yaşlarına ilişkin bazı çalışmalarda küçük değişimler göstermesinin açıklamasını da özellikle hane halkı arasındaki sosyometrik unsurların, diğer bir deyişle aynı evde yaşayan kişi sayısının, kişilerin yaş ve cinsiyetlerinin, ev halkı arasındaki yakınlık ve sevgi bağlarının, ilişki biçimleri durumunun, ebeveynlerdeki korkunun yön ve şiddetinin tayininde önemli bir ayarlayıcı olduğu ifade edilmektedir (Warr 1992; Gilchrist , Bannister ,Ditton ve Farrall,1998;Warr ve Ellison, 2000).

6.8.Suçla İlişkin Haberleri Öğrenme Kaynakları ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Annenin algıladığı suç korkusu ile suçla ilişkin haberleri öğrenme kaynakları arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik olarak araştırmadan elde edilen bulguların karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; Televizyon, İnternet ve gazetelerin suç öğrenme kaynağı olarak annenin algıladığı özgeci suç korkusu üzerinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılık oluşturmazken, komşudan öğrenme seçeneğini işaretleyenler arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu farkın da suçla ilgili haberleri komşudan öğrenmeyen anneler lehine daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yani annelerin suçla ilişkin haberleri daha çok komşular dışındaki televizyon, internet ve gazeteler gibi medya kaynaklarından öğrendikleri ama bu medya kaynakları arasında her ne kadar Televizyon ilk sırada yer verilen bir medya kaynağı olarak belirtilmiş olsa da diğer medya kaynaklarını da yine haber almada kullandıkları görülmüştür. Yani annelerin suçla ilişkin haberleri öğrenmede üç kaynağı da kullandıkları görülmektedir. Konuyla ilgili literatürde ise benzer sonuçlara rastlanılmaktadır. Örneğin Kul (2009) tarafından gerçekleştirilen “Toplumda Suçla İlişkin Korkunun Yapılaşması” adlı araştırmada katılımcıların suçla ilişkin bilgiyi en fazla Televizyondan öğrendiklerini bunu gazete ve internetten öğrenmenin takip ettiği

bulunmuştur. Yine araştırmada katılımcıların medyadaki suç haberlerini dikkate aldığını ve medyada çıkan bu suç haberlerinden dolayı kendilerinin ya da yakınlarının güvenliklerinden endişe ettikleri tespit edilmiştir. Diğer yandan Rountree (1998) tarafından yapılan bir diğer çalışmada ise bireylerin gerek yakınlarındaki insanlardan, birinci elden (arkadaşlar, komşular) dinledikleri mağduriyet hikâyeleri sonucunda gerekse de televizyon, radyo, internet ve gazeteler gibi kitle iletişim araçları vasıtasıyla duydukları ve gördükleri sonucunda suç korkularının artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Sonuç olarak araştırmada ortaya çıkan bu bulguların açıklanmasına yönelik olarak da katılımcı annelerin suça ilişkin haberleri öğrenme kaynaklarındaki seçenekleri işaretlerken çoğu annenin televizyon dışında internet, ve gazete gibi seçenekleri de aynı anda işaretlemiş olmalarından dolayı çok öne çıkan tek bir medya kaynağı yerine birden çok medya kaynağının suça ilişkin haberleri öğrenmede etkisinin olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonucun da kitle iletişim araçlarının suça ilişkin korkuyu büyük oranda etkilediği, toplumda adeta bir korku ve tehlike enflasyonu oluşturduğunu ifade eden alan yazınla uygunluk gösterdiği görülmektedir (Miethe ve Lee, 1984 ; Furedi, 2001).

6.9.Günlük Televizyon ve Haber Programlarını İzleme Süreleri ile Özgeci Suç Korkusu Arasındaki İlişki

Annenin algıladığı suç korkusu ile Televizyon izleme süreleri ve haber programı izleme süreleri arasındaki ilişkilerin incelenmesine yönelik olarak araştırmadan elde edilen bulguların karşılaştırıldığı analizlerin sonuçlarına göre; Televizyon İzleme süreleri ile annelerin algıladığı özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunurken haber programı izleme süreleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Araştırmada televizyon izleme süreleri arasında çok fazla olmasa da özellikle 1 saatten az izlerim diyen annelerde suç korkusunun daha fazla olduğu görülmüştür. Bu sonuç literatürdeki her ne kadar televizyon izleme sürelerinin fazlalığının, suç korkusu üzerinde önemli bir artırıcı faktör olduğunu öne süren araştırma sonuçlarıyla çelişse de diğer yandan araştırmada Televizyon izleme süreleri arasındaki çok belirgin olmayan farklılıkların ortaya çıkmış olmasının da konuyla ilgili literatürün bir kısmıyla uygunluk gösterdiği görülmektedir. Örneğin Irmak ve Balkanoğlu (2013) tarafından ABD’deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi adlı çalışmada Televizyon izleme

süreleri ile suç korkusu arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Az izleyenlerde suç korkusu düzeyinin fazla izleyenlerle benzer düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada annelerin haber programlarını izleme sürelerinin özgeci suç korkusu üzerindeki ilişkisinin incelendiği bulgularda ise haber programı izleme süreleri ile annelerin algıladıkları suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler bulunamamıştır. Araştırmada hiç izlemem diyen anneler ile 3-4 saat izlerim diyen anneler arasında suç korkusu oranı açısından birbirine yakın sonuçlar ortaya çıkmıştır. Bu durum literatürde Televizyonda özellikle de haber programı izlenme oranlarının suç korkusu üzerinde korkuyu artırıcı yönde bir etkisinin olduğunu söyleyen bir kısım araştırma sonuçlarıyla çelişki göstermektedir. Örneğin Romer ve arkadaşları (2003) tarafından yapılan bir araştırmada Televizyon seyretmenin suç korkusunu arttırıp arttırmadığını incelenmiş ve Televizyon vasıtası ile suça ilişkin haberleri seyretme durumunda kalan kişilerin yaşadığı suç korkusunun istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde arttığı tespit edilmiştir. Yine benzer bir sonuç Uludağ ve Dolu (2011) tarafından gerçekleştirilen “Türkiye Ulusal Suç Korkusu Araştırmasından elde edilmiş ve medyadaki programlar özellikle de haber programlarını takip etmenin kişilerin yaşadığı suç korkusunu arttırıcı yönde bir etkisinin olduğu tespit edilmiştir.

Diğer yandan literatürde haber programları izleme oranlarıyla suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığını ifade eden ve araştırma bulgularıyla örtüşen çalışmalarda mevcuttur. Örneğin Ditton ve arkadaşları tarafından 2003 ve 2004 yıllarında İngiltere’nin farklı bölgelerinde gerçekleştirilen iki farklı çalışmada medyada haber programlarını takip etme alışkanlıkları ile suç korkusu arasında istatistikî olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca bu çalışmalarda sadece medyada haber programı izlemiş olmanın değil, diğer birçok değişkenin de birlikte ele alınması gerektiği ve tek başına medyadan haber yayınları izlemenin insanların korku seviyesi üzerinde kayda değer bir etki yaratmada oldukça zayıf kaldığı ifade edilmiştir.

Sonuç olarak bu durumu suça ilişkin bilgilenme kaynaklarının sadece televizyon haber programlarıyla sınırlı olmayıp diğer haber alma kaynaklarının da kullanılıyor olmasına bağlanabileceği gibi, bu durum haber programı izleme alışkanlıklarının kadınlarda erkeklere oranla daha az düzeyde görülüyor olmasıyla da açıklanabilir.

BÖLÜM VII

SONUÇ VE ÖNERİLER

7.1. Sonuç

Araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

- Araştırmada katılımcı annelerin yaşları ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin eğitim düzeyleri ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin meslekleri ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin yaşadıkları mahalle ve ili güvenli bulma durumları ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin kendisinin geçmişte mağduriyet deneyimi yaşamış olması ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin geçmişte yaşadığı suç türü ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin çocuklarının yaşadığı geçmiş mağduriyet deneyimi ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin çocuklarının geçmişte yaşadığı suç türü ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

- Araştırmada katılımcı annelerin sahip oldukları çocuk sayıları ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin çocuklarının yaşı ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin çocuklarının cinsiyeti ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin suça ilişkin haberleri öğrenme kaynakları ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin Televizyon izleme süreleri ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir.
- Araştırmada katılımcı annelerin Televizyondan haber programı izleme süreleri ile çocuklarına ilişkin algıladıkları özgeci suç korkusu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı tespit edilmiştir.

7.2. Öneriler

Suç korkusu Türkiye’de çok fazla dikkate alınmayan ve gerekli önem gösterilmeyen bir konudur. Şimdiye kadar bu konuda yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak suç önleme yöntemleri kapsamında olduğu görülmektedir.

Hâlbuki suç korkusu literatürde de ifade edildiği üzere gerçek bir sosyal-psikolojik problemdir. Etkileri neticesiyle de oldukça önemlidir. Bir toplumda bireylerin huzurlu ve güvenli yaşayabilmesi için, suç oranlarının azaltılmasının yanı sıra bireylerin genel olarak suç korkusunun da ortadan kaldırılması gerekmektedir.

Bu çerçevede, yaşanan suç korkusu en genel manada insanların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemekte insanlarda güvensizliğe, endişeye, doyumsuzluğa, yabancılaşma ve çeşitli psikolojik problemlere neden olabilmektedir. Suç korkusu yüzünden insanlar arası ilişkiler zayıflamakta, karşılıklı güven zedelenmekte, toplumsal huzur ve barış yara almakta ve kişilerin günlük rutinleri alt üst olabilmektedir.

İşte bu sebeple suç korkusunun üzerinde durulması gereken önemli bir konu olduğu düşünülmektedir.

Bu bağlamda araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur;

- Suç korkusuyla başa çıkabilmek için suçla mücadele çalışmalarının suç korkusunun bireysel ve toplumsal yansımaları dikkate alınarak yerine getirilmesi şarttır. Bu nedenle, öncelikle suç korkusuna neden olan bireysel, fiziksel, sosyal, politik ve ekonomik faktörlerin ortaya çıkarılması, daha sonra da elde edilen bulgular ışığında müdahale ve hareket stratejilerinin belirlenmesi gerekmektedir. Buna göre güvenlik ve suçla mücadele politikaları bilimsel araştırma sonuçlarına göre oluşturulmalı ve atılması gereken adımlar bilimsel veriler çerçevesinde şekillendirilmelidir.
- Suç korkusuna yönelik ülke düzeyinde devlet destekli, büyük çaplı araştırma projeleri planlanmalı ve suç korkusu alanında daha fazla akademik düzeyde bilimsel yayınların ve çalışmaların yapılması teşvik edilmelidir.
- Amerika da ve pek çok Avrupa ülkesinde var olan suçla mücadelede etkin rol üstlenmiş ulusal güvenlik ve suç önleme merkezleri ülkemizde de kurulmalı ve bu merkezler her il için il güvenlik ve suç önleme merkezleri olarak yerel düzeyde de hizmet verebilmelidir.
- Yerel yönetimler tarafından desteklenecek çalışmalarla her ile ait suç ve güvenlik envanterleri çıkarılmalı ve illerdeki güvenli, güvensiz bölge haritaları oluşturulmalıdır.
- Mahalle düzeyinde suç ve güvenlik birimleri kurulmalı ve mahalle halkına bu birimlerce destek hizmetleri verilebilmelidir.
- Okullarda idareci ve öğretmenlere yönelik suç korkusuna ilişkin bilgilendirici ve bilinçlendirici seminer, konferans ve çeşitli eğitim programları düzenlenmelidir.
- Ailelere yönelik suç korkusu, çocuk güvenliği, güvenli yaşam vb. konularda çeşitli eğitim programları ve etkinlikler düzenlenmelidir. Ayrıca ebeveyn eğitimi programlarına ailelerin çocuklarına ilişkin suç korkularını gözden geçiren “ suç korkusu” ve “güvenli yaşam” üniteleri eklenmelidir.
- Televizyonlarda yayınlanan kamu spotu programları kapsamında özellikle aileleri çocuk güvenliği konusunda bilgilendirici yayınlara yer verilmelidir.
- Üniversiteler bünyesinde suç korkusu ve suçu önleme ve güvenli bir yaşama yönelik “suç araştırma ve önleme merkezleri” kurulmalıdır. Bu merkezler ulusal ve yerel çapta çeşitli bilimsel araştırmalar yapmalı, aynı zamana ailelere suç korkusu ve çocuk güvenliği konularında destek hizmetleri verebilmelidir.

- İllerde yerel yönetimlerin bünyesinde yoğun suç korkusu yaşayan ya da bir suçun mağduru olmuş ailelere psikolojik destek hizmeti verecek danışma merkezleri kurulmalıdır.
- Okul rehberlik programlarına suç korkusu ve suçla mücadeleye yönelik çeşitli etkinlikler eklenmeli ve okullarda bu konuda öğrencilere çeşitli grup rehberliği programları uygulanmalıdır.
- Çocuk gelişimi, rehberlik ve psikolojik danışmanlık gibi bölümlerde öğrenim gören öğrenciler için müfredata suç korkusu, çocuk güvenliği, okul güvenliği, güvenli yaşam vb. konuları içeren seçmeli bir ders konulmalıdır.
- Gelişim psikolojisi, çocuk gelişimi ve sosyal psikoloji gibi kitapların konu indekslerine suç korkusu konusu ve güvenli yaşam gibi konular ilave edilmelidir.
- Ailelerin çocuklarına ilişkin özgeci suç korkularının çocuğun gelişimine ve eğitimine etkileri ile ilgili araştırmalar yapılmalıdır.
- Ebeveyn eğitimi programlarına çocuklarına ilişkin suç korkularını gözden geçiren “ suç korkusu ve güvenli yaşam” üniteleri eklenmelidir.

Sonuç olarak Türkiye’de suç korkusuna ilişkin çalışmaların sayısı oldukça sınırlıdır. Bu zamana kadarki çalışmalar ağırlıklı olarak genellikle bireylerin suç korkusu ve risk algıları üzerine odaklanmıştır. Bu çalışma, suç korkusu konusunda anneler üzerinde yapılmış ve dolayısıyla özgeci suç korkusunu inceleyen ulusal düzeyde ki ilk çalışmalardan biri olmakla birlikte bazı eksiklikleride barındırmaktadır. Bundan sonra bu konuda yapılacak çalışmalar sadece nicel verileri değil, nitel verileri de kapsayacak yönde planlanmalı, ayrıca bireylerin suça ilişkin korkularıyla birlikte suçtan korunma için geliştirdikleri stratejilerin de öğrenilmeye çalışılması ve her bir suç tipine göre suç korkusu üzerinde daha spesifik çalışmaların yapılması diğer yandan annelerin dışında babalarında suç korkusu düzeylerinin incelenmesi ve tüm bu incelemelerin iller ve bölgeler arası karşılaştırmaları verecek şekilde daha geniş kapsamlı olarak planlanmasına ihtiyaç vardır.

Bu bağlamda insanların ne kadar suç korkusu yaşadıkları ve bu yaşadıkları suç korkusunun muhtemel nedenlerinin belirlenmesi, yeni geliştirilecek politikaların şekillenmesinde ve devletin vatandaşa sunmakla mükellef olduğu güvenlik hizmetinin kalitesinin ve etkililiğinin artırılmasında önemli rol oynayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Acierno, Ron, Alyssa A. Rheingold, Heidi S. Resnick & Dean G.K. (2004).Predictor of Fear of Crime in Older Adult. *Anxiety Disorders*, 18,385-396.
- Ackah, Y. (2000). Fear Of Crime Among an Immigrant Population in The Washington,DC. Metropolitan Area. *Journal of Black Studies*, 30,553-573.
- Aiken, L. S.& West, S. G. (1991). *Multiple Regression: Testing and Interpreting Interactions*. Newbury Park: Sage.
- Altheide, D.L. (1997). The News Media, The Problem Frame, and The Production of Fear. *The Sociological Quarterly*, 38,647-668.
- Altheide, D.L., & Michalowski, R.S. (1999). Fear in The News: A Discourse of Control. *The Sociological Quarterly*, 40,475-503.
- Alvi, S., Martin D. S., Walter S. D. & Michael,O. M. (2001).“Women’s Fear of Crime in Canadian Public Housing”, *Violence Against Women*, 7 (6), 638-661.
- Amemiya,M.,Hata,D.T. & Kikuchi,G. (2014). *Parental Altruistic Fear: Environmental Cues and Association with Children’s Outdoor Play*. CSIS Discussion Paper No. 128.
- Anastasi, A. (1982). *Psychological Testing*.New York : Mac Millian Pub.
- Baba, Y. & Austin, D.M. (1989). Neighborhood Environmental Satisfaction, Victimization and Social Participation as Determinants of Perceived Neighborhood Safety. *Environment and Behavior*. 21, 763-780.
- Bahar, H. İ, (2009). *Sosyoloji*, Ankara: Usak Yayıncılık.
- Bal, İ.(2011). *İstanbul Kent Güvenliği*. Uluslararası Strateji Araştırma Kurumu Yayınları.
- Bankston, W.B. (1988). Victimization and Fear of Crime Among The Elderly. *Contemporary Sociology*, 17,362-363.
- Banks, M. (2005). Spaces of Security: Media and Fear of Crime in a Local Context. *Crime-Media-Culture*, 1,169-187.
- Bannister, J.(2001). & Nick F. Introduction: Fear and the City. *Urban Studies*, 38(5), 807-813.
- Barkan, S. (2005). *Criminology: A Sociological Understanding*. New York: Prentice Hall.
- Baumer, T. L. (1985). Testing a General Model of Fear of Crime: Data Form a National Sample. *Journal of Reseacrh in Crime and Delinquency*, 22, 239-255.
- Becker, G. S. (1981). *A Treatise on the Family*. Cambridge, MA: Harvard University Press

- Bennett, R.R. & Flavin, J.M. (1994). Determinants of Fear of Crime: The Effects of Cultural Setting. *Justice Quarterly*, 11(3), 357-81.
- Bilgin, S. & Kooij, F. (2006). *Savaştan İstihdama, Terör Yaşamış Kadınlar: Hollanda Anlatıları. Şiddet, Terör ve Toplum (Der.F.Gümüsoğlu)*. İstanbul:Bağlam.
- Boers, K. (2003). *Crime, Fear of Crime and The Operation Of Crime Control in The Light of Victim Surveys and Other Empirical Studies*. (Paper presented at the 22nd Criminological Research Conference. Electronically available.)21 Haziran 2014 tarihinde http://s3.Amazonaws.com/zanran_storage/www.coe.int/ContentPages/9361028.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Box, S., Hale, C., & Andrews, G. (1988). Explaining Fear of Crime. *British Journal of Criminology*, 28,340-356.
- Braungart, M., M., Braungart R., G. & Hoyer W., J. (1980). Age, Sex, and Social Factors in Fear of Crime. *Sociological Focus*. 13, 55-66.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The Ecology of Human Development*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bryman, A.ve Cramer, D. (1999). *Quantitative Data Analysis with SPSS Release 8 for Windows*, London and New York, Taylor & Francis e-Library, Routledge.
- Bulck, J.V. (2004). The Relationship Between Television Fiction and Fear of Crime. *European Journal of Communication*, Research Note: 19,239-248.
- Burkovik, Y. & Tan, O. (2006). *Korkuyorum*. İstanbul: Timaş
- Burnet, A. (2006). Understanding and Tackling Fear of Crime Among Older People. *British Journal of Community Nursing*. 11,387-390
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. K. Akgün, Ö. A. Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, (1. Basım), Ankara: Pegem
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Ankara: Pegem.
- Callanan, V. J. & Teasdale, B. (2009). An Exploration of Gender Differences in Measurement of Fear of Crime. *Feminist Criminology*, 4(4), 359–376.
- Cauthen, N.K. & Jasper, J.M. (1994). Culture, Politics, and Moral Panics. *Sociological Forum*, 9,495-513.
- Chadee, D. & Ditton, J. (2003). Are Older People Most Afraid of Crime? *British Journal Of Criminology*, 43(2), 417-433.

- Clarke, A., H., Lewis, M. (1982). Fear of Crime Among The Elderly. *British Journal of Criminology*, 22,49-62.
- Clemente, F. , Kleiman, M. B. (1977). Fear of Crime in the United States: A Multivariate Analysis. *Social Forces*, 56 (2), 519-531.
- Coleman, J. S. (1988). Social Capital in The Creation of Human Capital. *American Journal of Sociology*, 94, 95-120.
- Concil of Europe. (2005). *Şehir Suçlarının Önlenmesi* (İ. Yılmaz Çev.), Ankara: EGM
- Conklin, J. (1971). Dimensions of Communitiy Response to The Crime Problem. *Social Problems*, 18:373-385.
- Cordner, G. (2010). *Reducing Fear of Crime Strategies for Police*. U.S. Department of Justice.
- Cops, D. & Pleysier, S. (2010). ‘Doing Gender’ in Fear of Crime. *British Journal Criminal*, 21,58-74.
- Cozens, P. (2000). *Investigating Defensible Space and The Criminogenic Capacity of Characteristic British Housing Designs*. Unpublished Doctoral Thesis, Wales: University of Glamorgan, Pontypridd.
- Çardak, B. (2011). *Kentlerde Yaşayan Kadınlarda Suç Mağduru Olma Korkusu Üzerine Nitel Bir Çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Kara Harp Okulu Komutanlığı, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çetin, D. (2010). *Ankara’nın İki İlçesinde Suç Korkusu Çalışması*. Doktora Tezi.ODTÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: SPSS ve Lisrel Uygulamalı*. Ankara: Pegem.
- Demirbaş, T. (2005). *Kriminoloji*. Ankara: Seçkin
- Deparment of Justice, (2009). *Fear of Crime in Ireland and Its Impact on Quality of Life*
- Ditton, J. , Chade, D. , Farrall, S. , Gilchrist, E. & Bannister, J. (2004). *From İmitation to İntimidation: A Note on the Curious and Changing Relationship Between the Media, Crime and Fear of Crime*. *British Journal of Criminology*, 44,595-610.
- Doğan, O. (1999). *Davranış Bilimleri*. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Dolan, P. & Peasgood, T.(2006). Estimating The Economic and Social Costs of The Fear of Crime. *British Journal Criminol*, 47, 121-132.
- Dolu, O. (2007). *Fear of Online Crime and Public Policy*. Privacy, Security Unpublished Dissertation: Department of Political Science, Kent State University.

- Dolu, O. , Uludağ Ş. & Doğutaş, C. (2010). Suç korkusu: Nedenleri, Sonuçları Güvenlik Politikaları İlişkisi. *Ankara Üniversitesi, SBF Dergisi*, 65(1),57-81.
- Dönmezer, S. (1981). *Kriminoloji*. İstanbul: Fakülteler Matbaası.
- Drakulich, K. M. (2005). Concerns for Self or Family? *Sources of and Responses to Altruistic Fear to Appear in Journal of Interpersonal Violence* 30,(7).1-19.
- Drakulich, K. M. (2012). Strangers, Neighbors, and Race: A Contact Model of Stereotypes and Racial Anxieties About Crime. *Race and Justice* 2, 322-55.
- Dubow, F. , McCabe, E. & Kaplan, G. (1979). Reactions to Crime: A Critical Review of the Literature. *U.S. Government Print Office*. 93-99.
- Dupre, M. E. & Mackey, D. A. (2001). Crime in The Public Mind: Letters to The Editor as a Measure of Crime Salience. *Journal of Criminal Justice and Popular Culture*, 8,1-24.
- Durkheim, E. (1985). *Toplumbilimsel Yöntemin Kuralları*, (Akal,C.B. Çev.) İstanbul: BFS Yayınları.
- Duyan, V. & Gelbalı, S. (2008). Barnett Çocuk Sevmeye Ölçeğini Türkçeye Uyarlama Çalışması . *Eğitim ve Bilim Dergisi*, 33(148), 40-48.
- Erdonmez, E. (2009). *The Effect of Media on Citizens Fear of Crime in Turkey*. Doctor of Philosophy, University of North Texas.
- European Crime Prevention Network. (2004). *A Review of Scientifically Evaluated Good Practices For Reducing Feelings Of Insecurity or Fear Of Crime In The Eu Member States*.
- Evans, D. J. (1992). Left Realism and The Spatial Study of Crime. D. J. Evans, N. R. Fyfe &D. T. Herbert (der.). *Crime, Policing and Place*. (36-59). London and New York: Routledge.
- Eve, R.A. & Eve, S.B. (1984). The Effects of Powerlessness, Fear of Social Change, and Social Integration on Fear of Crime. *Victimology*, 9,290-295.
- Farrall, S. , Bannister, J. , Ditton, J. & Gilchrist, E.(2000). Social Psychology and Fear Of Crime. *British Journal Criminol*, 399-413.
- Fattah, E. A. (1993). *Victimisation and Fear of Crime among the Elderly: A Possible Link?* Paper presented at the Crime and Older People Conference. Electronically available 09 Kasım 2014 tarihinde:<http://aic.gov.au/conferences/olderpeople/fattah.pdf>. sayfasından erişilmiştir.

- Fattah, E. A. & Sacco, V.F. (1989). *Crime and Victimization of the Elderly*. New York: Springer-Verlag.
- Ferguson, K. M. & Charles, H. M. (2007). Modeling Fear of Crime in Dallas Neighborhoods: A Test of Social Capital Theory. *Crime & Delinquency*. 53,322-49.
- Ferraro, K. F. (1984). Validity, Reliability and Hostility: A Comment on Longshore. *Social Force*, 62(3), 794-796.
- Ferraro, K.F. & Lagrange, R. L. (1987). The Measurement of Fear of Crime. *Sociological Inquiry*. 57,70-101.
- Ferraro, K. F. (1995). *Fear of Crime: Interpreting Victimization Risk*. State University of New York Press:Albany.
- Ferraro, K. F. (1996). Women's Fear of Victimization: Shadow of Sexual Assault?. *Social Forces*, 75,667-690.
- Fetchenhauer, D. & Buunk, B.P. (2005). How to Explain Gender Differences in Fear of Crime: Towards an Evolutionary Approach, *Sexualities, Evolution and Gender*, 7(2), 95-113.
- Fischbacher, F. E. (2003). The Nature of Human Altruism. *Nature* 425, 785-91.
- Franklin, C.A. & Franklin, T.W. (2009). Predicting Fear of Crime Considering Differences Across Gender. *Feminist Criminology*, 4(1), 83-106.
- Foster, S. , Villanueva, K. , Wood, L. , Christian, H. & Giles-Corti, B. (2014). The Impact of Parents' Fear of Strangers and Perceptions of Informal Social Control on Children's Independent Mobility *S.Health&Place* (26),60–68.
- Furedi, F. (2001). *Korku Kültürü*. (.B.Yıldırım Çev.). İstanbul: Ayrıntı.
- Furstenberg, F. (1971). Public Reaction to Crime in The Streets. *The American Scholar*, 40,601-610.
- Gallup (1998). Kurumlara Duyulan Güven Oranı. *ArtıHaber Dergisi*, 25,7
- Garofalo, J. (1981). *The Fear of Crime: Causes and Consequences*. Journal of Criminal Law and Criminology. 82:839-57.
- Gaziarifoğlu, Y.(2009). *Suç Mağduriyeti Korkusu ve Algılanan Suç Mağduriyeti Riskinin Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü,İstanbul.
- Geleri, A. (1996) *An Examination of The Public Attitudes Towards The Use of CCTV in Public places*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Exeter: Exeter Üniversitesi.
- Geleri, A. , Dolu, O. & Bahar, H. İ. (2013). *Suç sosyolojisi*. Aytekin Geleri(Ed.).*Suç Korkusu*. Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Gerçek, L. Ç. (2006). Şüpheli ve Mağdur Üzerine Bir Araştırma. *Polis Bilimleri Dergisi*, 8,79-98.
- Gençöz, T. (1998). Korku Sebepleri, Sonuçları ve Başetme Yolları. *Kriz Dergisi*, 6 (2), 9-16.
- Gert, V. B. (2008). *Fear of Crime Feeling (Un)Safe and (In)Secure in The Risk Society*. 19 Aralık 2014 tarihinde <http://www.statbel.fgov.be/studies> adresinden erişilmiştir.
- Giddens, A. (2005). *Sosyoloji*. (C. Güzel Çev.), Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Gilchrist, E. , Bannister, J. , Ditton, J. & Farrall, S. (1998). Women and The Fear of Crime. *British Journal Criminol*, 38, (2), 283-298.
- Glasauer, H. (2006). *Public Space and Crime: The Cultural Meaning of Violence*. 23 Nisan 2014Tarihindehttp://www.plannersnetwork.org/publications/2000_143/glasauer.html sayfasından erişilmiştir.
- Glass, G. V., Peckham, P. D. & Sanders, J. R.(1972). Consequences of Failure to Meet Assumptions Underlying The fFixed Effects Analyses of Variance and Covariance. *Review of Educational Research*, 42, 237-288.
- Gordon, M. T. & Riger, S. (1989). *The Female Fear*. New York: Free Press.
- Goodey, J. (1995), *Fear of Crime: Children and Gendered Socialization, Gender and Crime*. (der.)E.Dobash, R.Dobash & L.Noaks, Cradiff: University of Wales.
- Goodey, J. (1997). Boys Don't Cry: Masculinities, Fear of Crime and Fearlessness. *British Journal of Criminology* 37,401-418.
- Gottfredson, M. R. & Hindelang, M. J. (1981). Sociological Aspects of Criminal Victimization. *Annual Review of Sociology*, 7,107-128.
- Gökçe, B. (2004). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma* Ankara: Savaş Yayınevi.
- Göka, E. (2005). Başkasının Travmasını Sahiplenmek. *Yarın Dergisi*. 44, 21-26.
- Gökulu, G. (2011). *Mağduriyet Risk Algısı ve Suç Korkusu*. ODTÜ Öğrencilerine Yönelik Bir Uygulama. Doktora Tezi. ODTÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Grabosky, P. N. (1995). Fear of Crime and Fear Reduction Strategies. *Australian Institute of Criminology*, 1-6.
- Graycar, A. & James, M. (2000). *Crime and Older Australians*. Sydney: Australian Institute of Criminology.
- Greene, J. R. & Taylor, R. B. (1988). Community-Based Policing and Foot Patrol: Issue of the Theory and Evaluation. J.R. Greene & S.D. Mastrofski (ed.) *Community Policing: Rhetoric or Reality?* (195-223). Praeger.

- Green B. S. & N. J. Salkind.(2008). *Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and Understanding Data*, Pearson Prentice Hall, New Jersey.
- Groof, S.D. (2007). And My Mama Said.The (Relative) Parental Influence on Fear of Crime Among Adolescent Girls and Boys. *Youth & Society*, 20,1-27.
- Hale, C. , Pack, P. & Salked, J. (1994). The Structural Determinants of Fear of Crime: An Analysis Using Census and Survey Data from England and Wales. *International Review of Victimology*, 3,211-233.
- Hartnagel, T. (1979). The Perception and Fear of Crime: Implications for Neighborhood Cohesion, Social Activity and Community Affect. *Social Forces*, 58,176-93.
- Heath, L. & Petraitis, J (1987). Television Viewing and Fear of Crime: Where is The Mean World? *Basic and Applied Social Psychology*. 8,97-123.
- Heber, A. (2009). The Worst Thing That Could Happen. On Altruistic Fear of Crime *.International Review Ofvictimology*. 16,257-275.
- Hindelang, M. J. , Goddfredson, M. R. & Garofalo, J. (1978). *Victims of Personal Crime: an Empirical Foundation for a Theory of Personal Victimization*. Cambridge, Mass: Ballinger Publishing Company.
- Holbert, L. , Shah, D. & Kwak, N. (2004). Fear, Authority, and Justice. Crime-Related TV Viewing and Enodrsements of Capital Punishment, Journalism, *Mass Communication Quarterly*, 81,343-363.
- Hollway, W.& Jefferson, T. (1997). The Risk Society in an Age of Anxiety: Stiating Fear of Crime. *British Journal of Sociology*, 48(2), 255-266.
- Hope, T. & Hough, M .(1998). *Community Approaches to Reducing Crime*. In T.
- Hope, T. & Margaret S. (1988). Communities and Crime Reduction. *HM Stationery Office*,1–29.
- Hummelsheim, D., Helmut H. , Jonathan J. & Dietrich O. (2010). Social İnsecurities and Fear of Crime: A Cross National Study on The Impact of Welfare State Policies on Crime-Related Anxieties. *European Sociological Riew Advance Access*,1-19.
- Hunt, A. (1997). Moral Panic and Moral Language in The Media. *The British Journal of Sociology*, 48:629-648.
- Irmak & Balkanoğlu. (2013). ABD’deki Suç Korkusunun Sosyo-Demografik Analizi. *Journal of Academic Inquiries* 8,3.
- Jackson, J. (2006). Introducing Fear of Crime to Risk Research. *Risk Analysis*. 26,253 264.
- Jackson, J. (2008). *The Social and The Psychological in The Fear of Crime*, Bridging.

- Jackson, J. & Stafford, M.(2009). Public Health and Fear of Crime: A Prospective Cohort Study. *Br J Criminol*, 49,832–847.
- Kaplan, R.M., & Saccuzzo, D.P. (2005). *Psychological Testing: Principles, Applications, and Issues*, (6th Edition). Belmont, CA: Thompson Wadsworth.
- Karakuş, Ö.(2013). Suç Korkusunun Sosyolojik Belirleyenleri: Sosyal Sermaye mi? Sosyal Kontrol mü? *Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,14(1), 1-19.
- Karasar, N. (2002). *Bilimsel Araştırma Yöntemi (11. Baskı)*. Ankara:Nobel.
- Kasapoğlu, A. & Ecevit, M. (2001). *Depremin Sosyolojik Araştırması*, Ankara: Ümit
- Kasapoğlu, A. & Ecevit, M. (2004). Culture and Social Structure. *Identity in Turkey Human Studies*, 27,137-167.
- Keane, C. (1995). Victimization and Fear: Assessing the Role of Offender and Offence. *Canadian Journal of Criminology*, 431-455.
- Kelling, G.L. & Coles, C.M. (1996). *Fixing Broken Windows. Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities*, New York: Free Pres.
- Keown, L. A. (2001). *Perceived Risk of Victimization: A Canadian Perspective*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Canada: University of Calgary.
- Kerlinger, F.N . (1973). *Foundations of Behavioral Research* . (Second edition). New York:Holt, Rinehart and Winston.
- Kılıas, M. , Christian C.(2000). Different Measure of Vulnerability in Their Relation to Different Dimensions of Fear of Crime. *British Journal Criminol*, 40, 437-450.
- Kul, M.(2009). *Toplumda Suça İlişkin Korkunun Yapılaşması*. Doktora Tezi,Ankara Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.
- Lagrange, R. , L. & Ferraro, K. , F. (1987). The Elderly's Fear of Crime. A Critical Examination of The Research. *Research on Aging*. 9:372-391.
- Lagrange, R., L., Ferraro, K. , F. & Supanic, M. (1992). Perceived Risk and Fear of Crime: Role of Social and Physical Incivilities. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 29,311-334.
- Lawton, M.P. , Nahemow, L. , Yaffe, S. & Feldman, S. (1976). *Psychological Aspects of Crime and Fear of Crime*. 21-29 . J. Goldsmith S. & Goldsmith, (Ed.), *Crime and The Elderly: Challenge and Response*. Lexington, Mass.: Heath.
- Lester, P.E., & Bishop, L.K. (2000). *Handbook of Tests and Measurement in Education and The Social Sciences*. Maryland: Scarecrow Press.

- Levin, D. (2005). Predicting Theat and Fear Through Trust: The Dynamics of Interanitorial Terrorism as a Function of Trust in Mass Media. *Institute for Policy and Economic Development*, 1,1-27.
- Lewis, D. A. & Maxfield, M. G. (1980). Fear In The Neighbourhoods: An Investigation of The Impact of Crime. *Journal of Research In Crime and Delinquency*. 17,160–189.
- Lindesay, J. (1997). Phobic Disorders and Fear of Crime in The Elderly. *Aging & Mental Health*, 1,81-85.
- Liska, A.E. , Sanchirico, A. & Reed, M.D. (1988). Fear of Crime and Constrained Behavior Specifying And Estimating A Reciprocal Effects Model. *Social Forces*, 66,827-837.
- Liska, A.E. (1989). Crime, Fear, and The New York City Subways: The Role of Citizen Action. *Contemporary Sociology*, 18,589-590.
- Liska, A. E. , Joseph J. L. & Andrew S.(1982). Fear of Crime as a Social Fact. *Social Forces*, 60 (3),760-770.
- Liska, A., E. & Baccaglini, W. (1990). Feeling Safe by Comparison: Crime in The Newspapers. *Social Problems*. 37,360-374.
- Liska, A.E. & Warner, B.D. (1991). Functions of Crime: A Paradoxical Process. *The American Journal of Sociology*, 96,1441-1463.
- Little, J., Ruth P. & Anna K. (2005). Womens Fear of Crime: A Rural Perspective. *Journal of Rural Studies*, 151-163.
- Lohman, J. S. S. (1983). Fear of Crime as a Policy Problem. *Victimology: an International Journal*, 8,336-343.
- Maslow, A.H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Brothers.
- Maxfield, M. (1984). *Fear of Crime in England and Wales*. London: Home Office Research Study.
- May, D.C & R.G, Dunaway J. (2000). Predictors of Fear of Criminal Victimization at School Among Adolescents. *Sociological Spectrum*. 20,2.
- May, D.C.(2001) *Adolescent Fear of Crime, Perceptions of Risk and Defensive Behaviors: An alternative Explanation of Violent Delinquency*. Lewiston: Edwin Mellen Press.
- May, David, James B. Wells, Kevin I. Minor, Kimberly Cobb, Earl Angel & Kelly M. C.(2004). *Criminal Victimization Experiences, Fear of Crime, Perception of Risk And Opinion of Criminal Justice Agents Among A Sample of Kentucky Residents*. Center of Criminal Justice Education and Research Department of Correctional and Juvenile Justice Studies, Eastern Kentucky University.

- May, D.C., Vartanian, L.R. & Virgo, K. (2002). The Impact of Parental Attachment and Supervision on Fear of Crime Among Adolescent Males. *Adolescence*, 37,267-287.
- McCrea, R., Shyy,T.K.,Western, J. & Stimson, R..J. (2005). Fear of Crime in Brisbane. *Journal of Sociology*, 41(1), 7-27.
- McGrath, S.A. & Stacilyn C..H. (2011). Individual-Level Predictors of Perceived Safety: Data from an International Sample. *Sociological Focus*. 44, 231-254.
- Mckee, K. J. & Milner. C. (2000). Health, Fear of Crime anf Psychosocial Functioning in Older People. *Journal of Health Psychology*, 473-486
- Mewborn, C.R.. & Rogers, R.W. (1979). Effects of Threatening and Reassuring Components of Fear Appeals on Physiological and Verbal Measures of Emotion Attitudes. *Journal of Experimental Social Psycchology*.15,242-253.
- Miethe, T., & Lee, G. R. (1984). "Fear Of Crime Among Older People: A Reassessment of The Predictive Power Of Crime Related Factors. "*Sociological Quarterly*. 25,397-415.
- Miethe, T. D. (1995) "Fear and Withdrawal From Urban Life", *Annals of American Academy of Political Social Science*, 539.
- Mirkeu, S.A. (2002), "Fear of Crime Among Residents of Three Communities in Accra, Ghana", *International Journal of Comparative Sociology*, 43,153-168.
- Moeller, G.L. (1989). Fear of criminal victimization: The effect of neighborhood racial composition. *Sociological Inquiry*, 59(2), 208-221.
- Moore, M. H. & Robert C. T. (1988) "Policing and The Fear of Crime", *U.S. Department of Justice*, 3,1-8.
- Moore, S. & Jonathan S. (2006) "The Elements and Prevalance of Fear", *British Journal Criminol*, 47, 154-162.
- Mühürçüoğlu, E.(2010). *Bombalı İntihar Saldırısı Sonucu Oluşan Suç Korkusu Üzerine Bir Vaka İncelemesi: Ulus Anafartalar Çarşısı Örneği* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi.,Sosyal Bilimler Enstitüsü,Ankara.
- Nunnally, J. C. & Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric Theory* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.
- Oc,T., & Tiesdell, S. (1997). *Safer City Centres*, London: PCP.
- Owen, J.M. (1995). "Women-Talk and Men-Talk: Defining and Resisting Victim Status", *Gender and Crime* içinde, (der.)E.Dobash, R.Dobash, L.Noaks, & Cradiff: University of Wales, 246-268.

- Öğün, A.(1996). *Türkiye’de Adam Öldürme Suçunda Etkili Olan Bazı Sosyo-Kültürel Faktörlere İlişkin Uygulamalı Bir Çalışma* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Öngel, E. (1975). *Faktör Çözümüne Giriş :Önemli Bileşen Çözümü ve Uygulaması*, Ankara.
- Özaşçılar, M. & Ziyalar, N. (2009). Suç Korkusu: İstanbul’da Yasayan 18–25 Yas Grubu Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Adli Bilimler Dergisi*, 8 (1): 7 – 17.
- Özaşçılar, M. (2006). *Suç Korkusu: İstanbul’da Yaşayan 18-25 Yaşarası Üniversite Öğrencilerinin Mağdur Olma Riskleri Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Adli Tıp Enstitüsü.
- Özcan, Y. & Özbay, Ö. (2002). “*Sosyolojide Yöntem*”, *Sosyolojiye Giriş* (İ.Sezal Der.), Ankara: Martı.
- Özdamar, K. (2003). “*Modern Bilimsel Araştırma Yöntemleri*”, Eskişehir: Kaan Kitabevi
- Özcan, N. (1994). “Şiddete Dayalı Olmayan Sapmış Davranışlar ve Aile Kurumu”,*Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 11,149-158.
- Pain, R.(2000). “ Place, Social Relations And The Fear of Crime: A Review”, *Progres in Human Geography*, 24(3), 365-388.
- Pantazis, C. (2000). Fear of Crime Vulnerability and Poverty: Evidence from the British Crime Survey. *British Journal of Criminology*, 40, 414-436.
- Parker, K.D. & M.C. Ray (1990). Fear of Crime: An Assessment of Related Factors. *Sociological Spectrum*, 10,29–40.
- Polat, A., Gül, S. K. (2009), “*Kentlerde Güvensizlik Kaygısı: Erzincan Alan Arastırması*,” (. Veysel K. Bilgiç Ed.)Değişik Yönleriyle Yerellesme Ankara: Seçkin Yayınevi
- Polat, A. Gül, K, S. (2010) “Kriminoloji Arastırmalarında Mağdur Anketlerinin Yeri ve Önemi” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (1), 129-131.
- Polat,A ve Gül,K. S.(2010). *Suçun Ölçümü*, Ankara: Adalet Yayınevi,
- Rountree, P. W. (1998). “ A Rexamination of The Crime-Fear Linkage”, *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 35,341-372.
- Research & Forecast Inc./Friedberg, A. (1983), *America Afraid: How Fear of Crime Changes the Way We Live- Based on the Widely Publicized Figgie Report* New York: New American Library.

- Ranzijn, R., Howells, K., & Wagstaff, V. (2002), "Fear of Crime and Protective Behaviours in Older and Younger Adults: Results of a Community Survey", *Australasian Journal on Ageing*, 21,88-94.
- Riger, S., Lebailly, R., K. & Gordon, M., T. (1981). Community Ties and Urbanities' Fear of Crime: An Ecological Investigation. *American Journal of Community Psychology*. 9,653- 665.
- Rohe, W., M. &Burby, R.J. (1988). Fear of Crime In Public Housing. *Environment And Behavior*. 20, 700-720.
- Rottenstreich, Y., & Hsee, C., K. (2001). Money, Kisses, And Electric Shocks: On The Affective Psychology of Risk. *Psychological Science*. 12(86),185-190.
- Ruch, L. & Chandler, S.M. (1983), "Sexual Assault Trauma During The Acute Phase: An Exploratory Model and Multivariate Analysis", *Journal of Health and Social Behavior*, 24,174-185.
- Russo, S.,Michele R. & Alessio, V. (2011). "Predicting Perceived Risk of Crime: a Multilevel Study." *American Journal of Community Psychology* 48, 384-394.
- Sakalli, N. (2001). *Sosyal Etkiler: Kim Kimi Nasil Etkiler?* Ankara, İmge Kitabevi.
- Sampson, R. J., Raudenbush, S. W., & Earls, F. (1997). Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 277(5328), 918.
- Sandstig, G.(2010). "Media Influences and Effects on Experiences of Uncertainty and Fear In Urban Spaces", *Journal of Us-China Public Administration*, 7(12),66-84.
- Seva, L.U. & Berge, J.M.F. (2006). Tucker's Congruence Coefficient as a Meaningful Index of Factor Similarity. *Methodology*, 2, 57–64.
- Schneider, R.H. & Kitchen, T. (2002), *Planning for Crime Prevention*, London: Routledge
- Schuller, N. (2006), "Older People, Crime and Justice", *Community Safety Journal*, 5,37-43.
- Scott, H. (2003). Stranger Danger: Explainig Women's Fear of Crime. *Western Criminology Review*, 4(3), 203-214.
- Skogan, W.G. & Mawfield, M.G. (1982), *Coping with Crime: Individual and Neighborhood Reactions*, Beverly Hills: Sage Publications.
- Skogan, W., G. (1990). *Disorder And Community Decline: Crime and The Spiral of Decay In American Cities*. Free Press, New York.
- Smith, W. & R., Torstensson, M. (1997). Gender Differences in Risk Perception and Neutralizing Fear of Crime. *British Journal of Criminology*. 37,608-634.

- Smolej, M., & Kivivuori, J. (2006). The Relation Between Crime News and Fear of Violence. *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention*, 211-227.
- Snedker, K. A. (2006). Altruistic and Vicarious Fear of Crime: Fear for Others and Gendered Social Roles. *Sociological Forum*, 21, 163–195.
- Snedker, K. A. (2011). “Neighborhood Conditions and Fear of Crime: A Reconsideration of Sex Differences”, *Crime & Delinquency*, 11(10), 1-26.
- Sparks, R., Evi G. & Loader, J. (2001). “Fear and Everyday Urban Lives”, *Urban Studies*, 38, 885-898.
- Surette, R. (1998). *Media, Crime and Criminal Justice : Images and Realities*. (2nd Edition), New York: Wadsworth Publishing.
- Sutton, R. M. & Farrall, S. (2005), “Gender, Socially Desirable Responding and the Fear of Crime”, *The British Journal of Criminology*, 45, 212-224.
- Souza, M.L. (2005), “Urban Planning in an Age of Fear: The Case of Rio de Janeiro”, *International Development Planning Review*, 27, 1-19.
- Stafford, M.C. & Galle, O.R. (1984). Victimization Rates, Exposure to Risk, and Fear of Crime. *Criminology*, 22, 173–85.
- Stanko, E. (1995). Women, Crime and Fear. *The Annals of The American Academy*, 539, 46-58.
- Swaray, R. (2007). “On The Relationship Between The Public's Worry About Safety From Burglary And Probabilities of Burglary: Some Evidence From Simultaneous Equation Models.” *Social Indicators Research* 80, 361-378.
- Tabachnick, B.G. & Fidell L.S. (2007). *Using Multivariate Statistics*. USA: Pearson Education.
- Tarhan, N. (2005). “ *Kötü Dünya Sendromu*” Milliyet Gazetesi, 31 Ekim 2005 Tarihli nüsha 28 Haziran .2014 tarihinde www.milliyet.com.tr adresinden erişilmiştir.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Nobel.
- Taylor, R., & Hale, M. (1986). Testing Alternative Models of Fear of Crime. *The Journal of Criminal Law and Criminology*. 77, 151-189.
- Taylor, I. (1996), “Fear of Crime, Urban Fortunes and Suburban Social Movements: Some Reflections From Manchester”, *Sociology*, 30, 317-337.
- Taylor, R.B. (1999), “Crime, Grime, Fear, and Decline: A Longitudinal Look”, *National Institute of Justice*, 8, 1-11.

- TDK .(2008).Türk Dil Kurumu Resmî İnternet Sitesi “*Korku*”, 22 Ekim 2014 tarihinde <<http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/SozBul.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF4376734BED947CDE&Kelime=korku>>adresinden erişilmiştir.
- Torrente, D. (2008), *Crime and Social Cohesion in Europe: Social Change and The New Problems of Western European Security*, 28 Kasım 2014 tarihinde www.ub.es/epp/seg/seculo.pdf. adresinden erişilmiştir.
- Truman, J.L. (2005). “*Fear of Crime and Perceived Risk of Victimization Among College Student*” (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), B.A. University of Central Florida.
- Tulloch, M. (2000).“The Meaning Of Age Differences İn The Fear of Crime”, *British Journal Criminology*, 40, 451-467.
- Tulloch, M. (2004).“Parental Fear of Crime A Discursive Analysis. *Journal of Sociology The Australian Sociological Association*,40(4), 362-377.
- Uludağ, S. (2007). *Democracy, Crime Victimization, and Fear of Crime: the Effect of Democratic Quality on Citizens’ Fear of Criminal Victimization*. Doctoral Dissertation. Kent State University, Ohio-USA.
- Uludağ, Ş. (2009). Vatandaşların Suç Korku (Güvenlik Endişesi) Seviyesine Etki Eden Faktörler ve Alınabilecek Önlemler: Malatya Örneği. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(4), 45-65.
- Uludağ,Ş. & Dolu,O.(2011)*Türkiye Ulusal Suç Korkusu Araştırması* Proje No: K.068.109.
- U.S. Department Of Justice. (1977). *Public Opinion About Crime: The Attitude of Victims and Non-Victims in Selected Cities*. U.S. Government Printing Office, Washington, D .C.
- Ülken, A. , S. , G. & Ünlü, A. (2002). Yeni Bir Toplu Konut Yerleşmesinde Güvenlik Duygusunun Değerlendirilmesi. *GTÜ Dergisi*, 1,(1), 6572.
- Van Der Wurff, A. & Stringer, P. (1986). Measuring Fear of Crime in Residential Environments.*Environmental Social Psychology*. 135–148.
- Van der Wurff, A., Van Staalduienen, L. & Stringer, P. (1989). Fear of Crime in Residential Environments: Testing Social Psychological Model. *Journal of Social Psychology*, 129 (2), 141-160.
- Warr, M. (1985). Fear of Rape Among Urban Women. *Social Problems*. 32,238-250.
- Warr, M. (1990), “Dengerous Situations: Social Context and Fear of Victimization, *Social Forces*, 68,891-907.

- Warr, M. (2000). “*Fear Of Crime In The United States: Avenues For Research And Policy*”, *Criminal Justice*.24Kasım.2014 tarihinde http://www.ncjrs.gov/criminal_justice2000/vol_4/04i.pdf, sayfasından erişilmiştir.
- Warr, M., & Ellison, C. G. (2000). Rethinking Social Reactions to Crime: Personal and Altruistic Fear İn Family Households. *American Journal of Sociology*, 106, 551–578.
- Warr, M. , Ellison, C. G.(2009). Rethinking Social Reactions to Crime: Personal and Altruistic Fear in Family Households. *The American Journal of Sociology*, 106(3), 551-578.
- Walklate, S. (1998). “Crime and Community: Fear or Trust?”, *British Journal of Sociology*, 49(4), 550-569.
- Weitzer, R., & Kubrin, E.C. (2004). “Breaking News: How local TV News and Real World Conditions Affect Fear of Crime,” *Justice Quarterly*, 21(3)497-520.
- Wiltz, C.J. (1982), “Fear of Crime, Criminal Victimization and Elderly Blacks”, *Phylon*, 43,283-294.
- Williams, P. & Dickinson, J. (1993). Fear of Crime: Read All About It? The Relationship Between Newspaper Crime Reporting and Fear of Crime. *British Journal of Criminology*. 35, 33-56.
- Wilson, J. Q., & Kelling, G. L. (1982). Broken Windows. *Atlantic Monthly*, 249, 29-38.
- Winkel, F. W. (1998). Fear of Crime and Criminal Victimization: Testing a Theory of Psychological Incapacitation of the 'Stressor' Based on Downward Comparison Processes. *British Journal of Criminology*, 38 (3), 473-484.
- Whitley, Rob & Martin Prince.(2005)“Fear of Crime, Mobility and Mental Health in Inner-City Londn, Uk”, *Social Science&Medicine*, 61, 1678-1688.
- Wyant, B. R. (2008). Multilevel İmpacts of Perceived İncivilities and Perceptions of Crime Risk on Fear of Crime: İsolating Endogenous İmpacts. *Journal of Research in Crime and Delinquency*. 45,39-64.
- Wynne, T.(2008). “ *An İnvestigation into The Feraro of Crime: is There a Link Between The Fear of Crime and The Likelihood of Victimization?*”, *Internet Journal of Criminology*.29Kasım2014tarihinde[Http://www.İnternetJournalofcriminology.com/Wynne%20%20Fear%20of%20Crime.pdf](http://www.İnternetJournalofcriminology.com/Wynne%20%20Fear%20of%20Crime.pdf)>,sayfasından erişilmiştir.
- Yin, P. (1980). Fear of Crime Among the Elderly: Some Issues and Suggestions. *Social Problems*, 27,492-504.

EKLER

EK.1.Suç Korkusu Ölçeği

ANNELERİN ÇOCUKLARI İÇİN ALGILADIĞI ÖZGEÇİ SUÇ KORKUSU ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: Saygıdeğer Anne,

Aşağıda yer alan maddeler siz annelerin 3-6 yaş arasındaki çocuğunuzun herhangi bir suça maruz kalması konusundaki korkularınızı belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Sizden istenen her bir maddeyi dikkatlice okuyarak maddenin sizin görüşünüzü yansıtmı durumunu sağdaki sütunlardan en iyi yansıtan seçeneği (X) koyarak işaretlemenizdir.

İçten ve samimi yanıtlarınız bu araştırmaya ve ülkemizdeki suça maruz kalma korkusu konusundaki çalışmalara önemli bir katkı sağlayacaktır. İlgı ve katılımınız için teşekkür ederim.

ÖLÇEK MADDELERİ		Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Katılmıyorum
1.	Çocuğumla zaman geçirmekten hoşlanırım.	()	()	()	()	()
2.	Alışverişe ailece gidilmesi gerektiğine inanırım.	()	()	()	()	()
3.	Çocuğumla <u>gündüz</u> tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim.	()	()	()	()	()
4.	Çocuğumun kendisinden büyük çocuklarla oynamasını sakıncalı bulurum.	()	()	()	()	()
5.	Çocuğumun devam ettiği okulun çevresinde yabancı kişilerin beklediğini gördüğümde korkarım.	()	()	()	()	()
6.	Çocuğumla <u>gece</u> tek başıma sokağa çıkmaya çekinirim.	()	()	()	()	()
7.	Çocuğumun devam ettiği okulda başına bir şey gelmesinden korkarım.	()	()	()	()	()
8.	Çocuğumun sokağa yalnız çıkmasına izin vermem.	()	()	()	()	()
9.	Çocuğumun fiziksel bir saldırıya uğraması düşüncesi beni korkutur.	()	()	()	()	()
10.	Çocuğuma seçtiğim bakıcının güvenilir olup olmadığını araştırırım.	()	()	()	()	()
11.	Çocuğumun kaçırılması düşüncesi beni korkutur.	()	()	()	()	()
12.	Çocuğumdan ayrı kaldığımda aklım onda kalır.	()	()	()	()	()
13.	Çocuğumu evde tek başına bırakmam.	()	()	()	()	()
14.	Çocuğumun cinayete uğraması düşüncesi beni korkutur.	()	()	()	()	()
15.	Çocuğumu değerli eşyalarla dışarı çıkarmam.	()	()	()	()	()

16.	Tv'de çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin haber izlediğimde, bunun benim çocuğumun başına da gelebileceği düşüncesine kapılırım.	()	()	()	()	()
17.	Çocuğumun cinsel istismara-tecavüze uğraması düşüncesi beni korkutur.	()	()	()	()	()
18.	Ailece görüştüğümüz kişilerin seçiminde ailemin güvenliğini göz önünde tutarım.	()	()	()	()	()
19.	Çocuğumu tanımadığım kişilere emanet etmem.	()	()	()	()	()
20.	Çocuklara yönelik suç olaylarına ilişkin konuşmaları dikkatle dinlerim	()	()	()	()	()
21.	Güvenmediğim kimseleri evime davet etmem.	()	()	()	()	()

Ölçeğin kullanım izni için email:etalu@ahievran.edu.tr

EK.2. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Saygıdeğer Anneler;

Bu bilgi formu doktora tez çalışması için hazırlanmış olup, bu çalışmanın dışında başka hiçbir yerde kullanılmayacaktır. Soruları içtenlikle yanıtlamanız çalışma sonuçlarını olumlu yönde etkileyecektir. Çalışmaya verdiğiniz katkıdan dolayı teşekkür ederim.

Öğ.Gör.Ertuğrul TALU

Gazi Üniversitesi

1-Yaşınız:.....

2-Eğitim durumunuz :

- a.Okur-yazar değil () b. İlkokul mezunu () c.Ortaokul mezunu () d. Lise mezunu ()
e. Ön Lisans ve Lisans () f.Lisans Üstü ()

3- Mesleğiniz :.....

4-Sahip olduğunuz çocuk sayısı, çocuklarınızın cinsiyeti, çocuklarınızın yaşı ve devam ettikleri okula ilişkin bilgileri aşağıdaki tablo içindeki boş bırakılan yerlere yazınız.

Çocuk Sayısı	Cinsiyeti	Yaşı	Devam Ettikleri Okul
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

5-Oturduğunuz mahalleyi/semti güvenli buluyormusunuz?

- a.Evet () b.Hayır ()

6-Yaşadığınız ili/ilçeyi güvenli buluyormusunuz?

- a.Evet () b.Hayır ()

7- Geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kaldınız mı?

a.Evet () b.Hayır ()

8-Maruz kaldıysanız lütfen türünü belirtiniz:

9- Çocuğunuz geçmişte herhangi bir suç olayına maruz kaldı mı?

a.Evet () b.Hayır ()

10. Maruz kaldıysa lütfen türünü belirtiniz:.....

11- Suça ilişkin haberleri en çok nereden öğrenirsiniz?

a.Televizyondan () b.İnternette () c.Gazetelerden () d.Komşulardan ()

e. Diğer (Açıklayınız) :

12- Televizyonu günlük izleme süreniz:

a. Hiç izlemem ()

b.1. Saatten az izlerim()

c.1-2 Saat izlerim ()

d.3-4 Saat izlerim ()

e.5. Saat ve üstünde izlerim ()

13-Televizyondaki haber programlarını günlük izleme süreniz:

a.Hiç izlemem ()

b.1. Saatten az izlerim()

c.1-2 Saat izlerim ()

d.3-4 Saat izlerim ()

e.5. Saat ve üstünde izlerim ()

EK 3.Kırşehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü Araştırma İzni Yazısı

EK4. Levene Tabloları

Tablo 44. Anne Yaş Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi

	İstatistik	sd1	sd2	p
Levene	7,984	2	654	,000

Tablo 45. Anne Eğitim Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi

	İstatistik	sd1	sd2	p
Levene	6,537	5	651	,000

Tablo 46. Günlük Televizyon İzleme Süresi Grupları Varyanslarının Eşitliği Testi

	İstatistik	sd1	sd2	p
Levene	5,597	3	648	,001

GAZİ GELECEKTİR...